LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 77 (521), Dec. 15, 1951

Publisher: Vilis Janums, (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany; Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
Printer: Weilheimer Druckerei G. m. b. H., (13b) Weilheim, Obb., Germany.
Published once weekly. Circulation 7500 Sponsor — International Refugee Organization. — Membership: Association of the Free Press.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 77 (521)
Sestdien, 1951. g. 15. dec.

Iznāk reizi nedēļā sestdienās
Izdevējs: Latviešu centrālā komiteja Vācijā.
Galv. redaktors: Maksis Cullītis
Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany
Anglijas redakcijas vadītājs: V. Skultāns, 3. Prospect Place, Child's Hill, London N. W. 2, England; tālr. HAMpstead 9270.
Austrālijas redakcijas vadītājs: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia

Rakstīs Latviešu leģiona vēsturi

DAUGAVAS VANAGI GĀDĀ MĪTNI INVALIDIEM

Daugavas Vanagu Rietumvācijas (centrālās) valdes sēdē Etlingenā, kur piedalījās visi valdes locekļi, izņemot aizkavēto plkv. A. Galindomu, un kuras darba kārtība aizņēma veselu dienu, nolēma iegādāties mītni mūsu invalidiem Vācijā un izdot Latviešu leģiona vēsturi, kā arī pārrunāja apgādes un citus jautājumus.

No valdes priekšsēža V. Januma un valdes locekļu ziņojumiem varēja secināt, ka DV darbs turpina vērsties plašumā un, par spīti emigrācijas radītai izkliedētībai, biedru skaits visu laiku palicis stabils. Lielu aprūpes darbu veic tieši mums tālākās zemes — Austrālija un ASV, kur ļaudis arī visvairāk pelna un tāpēc arī vairāk var ziedot. Uz Ziemsvētkiem no Austrālijas caur DVF Londonā izsūtīts vairāk par 200 sainīšu, kas adresēti atsevišķiem saņēmējiem, bet Sav. valstu DV apvienības uz svētkiem sākušas plašu naudas līdzekļu vākšanu. Ievērojamu materiālu palīdzību dod arī Anglija, Kanada un Zviedrija. Tas viss liecina, ka kaujas laukos kaldinātā cīnītāju kopība palikusi stipra arī vēl šodien. Bez ārzemēs savāktiem līdzekļiem arī Rietumvācijas valde nolēma uz Ziemsvētkiem izmaksāt pabalstos trūcīgākiem invalidiem kopā 5000 DM.

Starplaikā nometnes pārcelšanas dēļ likvidējusies DV nodaļa Neiburgā pie Donavas, bet biedru izceļošanas dēļ Šeratē nodaļa Beļģijā. Četras jaunas nodaļas nodibinātas Vācijā: Kaizerslauternā pie 7132. un 8850. darba vienības, Hamburgas Funkturma nometnē un Špakenbergā.

Valdes priekšsēdis ziņojumā skāra arī jautājumus par Amerikas kontinentā jaunizdoto DV laikrakstu Latvija Amerikā un ap tā rašanos saceltajiem putekļiem, kā arī dažus preses uzbrukumus DV organizācijai un tās vadītājiem. Tā kā šie uzbrukumi ir nepamatoti un pat bezjēdzīga satura, tad valde nolēma aicināt savus oficiozus Latviju Amerikā un DV biļetenu uz tiem nereaģēt.

Pārrunājot pabalstu piešķiršanu, valde konstatēja, ka traucējumus organizētā aprūpes darbā rada savrupēja ziedojumu vākšana, jo tā nav iespējams novērst to, ka vieni saņem pabalstus no vairākām vietām, bet tie, kam aprūpe nepieciešama vēl vairāk, dažkārt paliek ar nepietiekamiem pabalstiem. Tāpat konstatēts, ka daži invalidi, lūdzot palīdzību tieši no organzācijām un tautiešiem Amerikā, savas vajadzības pārspīlējuši un jau saņemtos pabalstus noklusējuši.

Melburnā būs Latvijas konsulārais pārstāvis

Kā Londonas Avīze ziņo, sūtnis K. Zariņš iecēlis par Latvijas konsulāro pārstāvi Austrālijā līdzšinējo Latvijas sūtniecības Londonā pirmo sekretāru Olģertu Rozīti ar darba vietu Melburnā, uz kurieni jaunais konsulārais pārstāvis dosies decembra beigās. Austrālijā līdz šim darbojās tikai goda konsuli, bet karjēras pārstāvja nebija.

Ziemsvētkus gaidot

Adventa zvani vēstī miera un mīlestības valdnieka atnākšanu un aicina cilvēkus iepriecināt tos, kas noskumuši. Pretim ļaunumam, kas plaši apņem tagadējo pasauli, Kristus mestā dzirkstele tomēr kvēlo, dažreiz uzpūzdamās gaišās liesmās, un mīlestības apgarotībā cilvēks Viņa vārdā atver sirdi labiem darbiem. Lai Ziemsvētki būtu mudinātājs arī Kristus mīlestības vadītam latvietim, lai tas meklē savu tautieti un iepriecina to, kas skumju mākts.

Mums, trimdiniekiem, nav pa spēkam atklāt sirdi materiāli jūtamu iepriecinājumu veidā, mēs labo gribu un piederību Kristus saimei varam apliecināt vairāk simboliski nekā reāli sveramās vērtības. Bet arī tas noskumušajam sagādās prieku un nesīs svētību latvju tautas kopības uzturēšanā.

Pie LCK Vācijā pastāvošais palīdzības fonds nevar ar plašiem līdzekļiem piedalīties Ziemsvētku mīlestības apliecinājumā, bet to var darīt tikai patieso iespēju robežās. Tāpēc arī paši tautieši ir mīļi lūgti ar savu aktivitāti organizētā veidā nākt talkā gan ar ziedojumiem, gan ar darbu un personīgām dotībām, gan aicinot piedalīties arī jaunatni, lai sagādātu Ziemsvētku prieku tiem, kam citādi tas būtu liegts.

Iepriecinājumu gaida vientuļi veci cilvēki, kas likteņa vētrās zaudējuši apgādniekus vai šķirti no piederīgiem tālumā, un tiem nav kam atklāt savas sirds bēdas. Tur ir bērniņš, kam vecāki vai aizgādņi sūrās dzīves pasību dēļ nevar sagādāt Ziemsvētku prieku. Tie gaida, vai arī viņiem Kristus bērns ko nesīs. Un tur, beidzot, ir Latvijas aizšautais vanags, kādreizējais brašais tēvzemes sargs, kas spēkus un veselību atstājis kara laukā. Viņš gaida, vai tie, kam pietiek spēka dzīves cīņai, atcerēsies viņu, kad kristīgā pasaulē mirdzēs svētku eglītes.

Tuvojoties Ziemsvētkiem, pārdomāsim visu to savās sirdīs un apņemsimies pielikt roku un ārtavu Ziemsvētku mīlestības darbam.

Ziemsvētki ir arī ģimenes siltuma un ģimenes mīlestības izpausmes svētki. Neaizmirsīsim pateikties Dievam, — tie, kas šos svētkus varam svētīt savējo pulciņā. Ziemsvētku svētvakarā centīsimies netraucēt ģimenes laimi un vispārēja rakstura sarīkojumus iekārtosim citās dienās. Rūpēsimies arī par to, lai ar laicīga prieka skaļu izpausmi netraucētu tos, kas vēlas svētvakaru pavadīt dievbijīgā klusumā.

Beidzot kopīga, jo dziļa vēlēšanās ir, lai šis adventa laiks un Ziemsvētki nestu mums, visas plašās pasaules trimdiniekiem un dzimtenē esošiem jo vairāk garīga prieka un izturības uzliktajos pārbaudījumos.

1951. g. decembrī.

LCK Vācijā uzdevumā:
prof. Dr. R. Lūcis,
māc. A. Abakuks,
pulkv. A. Krīpens.

Pasaules un latviešu tautas adventā

MĀC. E. SARKANBĀRDIS

Tuvie Ziemsvētki mums atgādina Kristus nākšanu pasaulē. Reiz mūžīgā Dieva Dēls cilvēka miesā ienāca pasaulē, ienesot tanī dievišķo gaismu, atjaunojot cilvēkā Dieva garu. „Gaisma spīd tumsībā, un tumsība to neuzņēma. Bet cik Viņu uzņēma, tiem Viņš deva varu kļūt par Dieva bērniem." (Jāņa ev. 1, 5. 12)

Šī dievišķā norise ir ilgusi turpat jau divi tūkstoši gadu un turpinās arī šodien. Pār cilvēku sirdīm un visu pasauli iet it kā miglas un tumsas mākoņi; brīžiem tie ciešāk aizsedz dievišķās gaismas avotu, brīžiem tas atmirdz spožāk, un sirdis un pasaule tad kļūst gaišāka. Bet šie mākoņi ir pašu cilvēku daļa. Tos veido ne vien cilvēka akls egoisms, zemākās iekāres, bet daudzkārt arī gluži ideāli traktēta pārgudrība, kad Dieva vietā cilvēks grib likt pats savu gudrību.

Šodien mēs dzīvojam zem tumšām debesīm. To jūt visa pasaule. Šodien tā sadalīta divās daļās: vienu no tām pārvalda atklāti irreliģiozs materiālisms, spilgti izteikta bezdievība, bet otrā daļa joprojām vēl maldās neskaidrībā un sajukumā, — tā liekas ne tikdaudz militāri vai saimnieciski vāja, kā morāliski nedroša savas garīgās neskaidrības dēļ. Tai vēl ir vajadzīgs tas gars, kas nav vis bailības, bet spēka, mīlestības un savaldības gars, kā to nosaucis apustulis. Šodien pasaulei un mums Kristus patiesi vajadzīgs vairāk nekā jebkad.

Kā tiem, kas šo pasaules garīgo aptumšošanos izjutuši vistiešāk, mūsu uzdevums un aicinājums, mūsu šodienas misija būtu šīs tumsības patieso cēloni visskaidrāk izprast un būt visaktīvākiem šīs tumsības mākoņu skaidrošanā, kas tīrās bezdievības varai vēl nepakļauto pasaules daļu dara iekšēji vāju un nedrošu. Īpaši ja mēs vēl atceramies tos mūsu brāļus, kas palikuši tiešām „tumsības un nāves paēnā".

Nožēlojami liekuļi mēs būtu, ja šogad tikai tīksminātos ar Ziemsvētku dziesmām pie svētku galdiem vai tikai ar saldenu aizkustinājumu klausītos seno vēsti, nemaz nedomājot par to, uz ko mūs šī vēsts aicina.

Savu aicinājumu — būt Kristus vēsts sludinātājiem arvien vēl aptumšotajā pasaulē — šogad 14. jūnija dienās centās pildīt latviešu draudzes Amerikā un arī Vidusanglijā, pat latviešu katoļiem sasniedzoties rokas ar luteriešiem vienam kristietības aicinājumam. Bet mūsu balss bija vēl sīka un vāja, jo mēs paši bijām vāji un dažās vietās gluži sīki pat šai dienā. Lai pildītu savu šīsdienas misiju pasaulē, mums vispirms jākliedē tie paši mākoņi, kas gaismas avotu aizsedz mūsu pašu tautā, mūsos pašos. Mums, latviešiem pašiem, mūsu trimdas gaitās un to uzliktā sūtībā Kristus, Viņa spēka un patiesības gars patiesi vajadzīgs vairāk nekā jebkad — kā mūsu pašu personīgā dzīvē un tās piepildīšanā, tā arī visā mūsu nacionālā kopībā, lai to nesapūdētu tas pats sīkais patmīlības, bezprincipu samierināšanās un morāliskās vājības gars, kas pasauli novedis tās tagadējā postā un chaosā, un kuŗa blakus mēs vērojam pār pasauli plūstam vēl šodien. Daudz bēdīgāk, ja šo pašu garu mums nākas vērot mūsu pašu saimē. Kristus mums vajadzīgs patiesi mūsu sirdīs, mūsu draudzēs un visā mūsu nacionālajā trimdas kopībā.

Par savu sirdi mums jāatbild un tā jākopj katram pašam. Bet ne tikai par savu sirdi vien. Draudzēs mēs esam saistīti kopā kā vienas miesas locekļi, tāpat arī mūsu nacionālajā kopībā. Tādēļ mums jāatraisās no kādreiz marksistu potētā aizsprieduma, ka „reliģija ir katra privāta lieta". Vienai miesai ir viena kopīga dzīvība, nevis katram loceklim sava; tāpat tas ir arī Kristus draudzē. Kristus gars nenāk kaut kā privāti ierobežots, bet iemiesojas draudzes kopībā kā savā miesā, dara to dzīvu un aktīvu. Tāpat ne Kristus, ne Viņa draudze un baznīca nav izolējama no nacionālās kopības. Cik viena tauta ir kristīga, Dieva gara uzturēta un vadīta, tik tā tāda ir arī visā savā sabiedriskā un nacionālā kopībā. Kristīgā tautā baznīca nav šķiŗama no valsts, bet tās saistītas vienā kopībā. Tā tas bija arī Latvijā, un to atcerēsimies arī tagad, īpaši mūsu nacionālajā trimdas kopībā.

Advents — atnākšanas laiks — ir tās dienas, kad mēs pārdomājam, cik daudz mums vēl vajaga Kristus. Darīsim to kā latvieši un kā kristieši, īpaši šai adventā — mūsu tautas un pasaules adventā.

Viņš stāv pie mūsu durvīm un klaudzina!

KRISTUS KOREJAS KAUJU LAUKĀ

Šis uzņēmums radījis sensāciju ASV. Visi 14.000 Ešlendas Daily Independent eksemplāru, kur tas bija publicēts, izpārdoti īsā laikā, un tas pats noticis ar otrreizējo publikāciju. Laikraksts saņēmis simtiem vēstuļu no visām zemes malām. Pēc redakcijas informācijas, uzņēmumu gaisa kaujas laikā virs Korejas izdarījis kāds amerikāņu lidotājs — čikagietis. Kad lidotāja piederīgie Čikagā lika filmu attīstīt un nokopēt, visiem par pārsteigumu kādā uzņēmumā atklājās Kristus tēls mākoņu un apvidus reljefa veidojumā.

Jaunas informācijas brošūras franču, spāņu un vācu valodā

Latviešu nacionālās padomes un LCKV Ārējās informācijas fonda valdes sēdē Etlingenā, piedaloties valdes locekļiem V. Janumam, R. Liepiņam un V. Bastjānim, bet kā viesiem LCPV priekšsēdim A. Šildem un sekretāram V. Hāzneram, fonda valdes priekšsēdis V. Janums ziņoja par Latvijas valsts svētku norisi Vācijā un citās zemēs. Šogad 18. novembris atzīmēts daudz plašāk nekā citus gadus. Vairākos raidītājos (Ķelne, RIAS, Amerikas Balss) noraidītas uzrunas arī latviešu valodā, cenšoties aizsniegt arī mūsu tautiešus dzimtenē un citur nebrīvībā. Vienīgi latviešu mūziku un dziesmas raidītājos dzirdēja mazāk, jo skaņu plašu sagādē bija radušies neparedzēti šķēršļi. Lai dažādu zemju raidītāju rīcībā pastāvīgi būtu latviešu skaņu plates, fonda valde nolēma tās jau tagad pasūtināt un piegādāt raidītājiem, dodot tiem iespēju popularizēt mūsu skaņu mākslu. Latviešu sardžu un darba vienību komandieriem — amerikāņiem un angļiem kā ĀIF dāvana nodota prof. A. Spekkes History of Latvia.

Fonda uzdevumā Francijā izdota brošūra La Nation Letone, kas izdalīta UN sesijā Parīzē un Eiropas ūnijas sanāksmē Strasburgā. Sagatavošanā ir Red Pestilence izdevumi franču un spāņu valodā, kā arī dir. B. Lameja grāmata Latvijas Eiropas likteņu kopībā — vācu valodā. Šais valodās mūsu propagandas izdevumi līdz šim parādījušies vismazāk. Ievērojot ierobežoto fonda darbinieku skaitu, nolēma aicināt ĀIF darbā par brīvprātīgiem korespondentiem vairākus preses un sabiedriskus darbiniekus. Lai varētu sakopot dažādiem valstsvīriem, organizācijām un iestādēm iesniegtos memorandus, nolēma aicināt visus mūsu trimdas dzīves vadītājus darbiniekus iesniegt savu memorandu norakstus, lai neietu zudumā liecības par mūsu politisko cīņu.

Aicinājums tautiešiem valsts svētkos ziedot savu Ārtavu Latvijai cīņas vajadzībām guvis cerēto atsaucību un dos dažu tūkstošu marku pieaugumu ĀIF kasē. Ar sevišķu prieku konstatējams, ka ziedotāju vidū ir ne tikai mūsu „bagātākā" trimdinieku daļa Vācijā — sardžu un darba rotu vīri, bet ziedojumi nākuši arī no veco ļaužu mītnēm un sanatorijām. Tas apliecina mūsu ticību un cīņas garu, kā arī uzticību Ārējās informācijas fondam. Akcijā savāktās summas un ziedotāju vārdus publicēs presē pēc akcijas nobeiguma decembra beigās.

H. V.

Poļu strādnieki streiko

Pēc britu laikraksta Sunday Times ziņām, nesen vairākās Lodzas tekstilfabrikās, kā arī citur Polijā strādnieki sarīkojuši streikus, pieprasot lielākas pārtikas, sevišķi gaļas un tauku devas. Šie streiki ilguši 24 stundas, kaut arī streikot aizliegts un rīkotāji vietumis iepriekš brīdināti no varbūtējām sekām. Lielāks skaits streikotāju apcietināti, un valdība uzdevusi gādāt, lai līdzīgi neapmierinātības un protesta izpaudumi nākotnē izpaliktu.

Jaunākās ziņas no Polijas vēstī, ka pārtikas trūkums zemē pēdējā laikā gājis plašumā. Namamātes dažkārt esot spiestas visu nakti stāvēt rindās, lai varētu iegādāties mazliet gaļas vai tauku. Esot pat kartupeļu trūkums, to cenas oktobrī brīvajā tirgū ievērojami kāpušas. Lai novērstu iedzīvotāju nemieru, valdība bijusi spiesta importēt 100.000 t kartupeļu no Austrumvācijas. Presē un radiofonā mēģināts noskaidrot, ka vainīgie esot kulaki, kas atsakoties izpildīt nodevas un pārtikas produktus mēģinot pārdot par augstākām cenām melnajā tirgū. Par labības un kartupeļu nodevu neizpildīšanu neskaitāmi zemnieki apcietināti un nodoti tiesai. Sodi esot ļoti bargi, piem. par dažu mārciņu cūkgaļas pārdošanu līdz 5 g. cietuma.

Šinī numurā lasiet:

- IZMEKLĒŠANAS KOMISIJAS ATZINUMI APGĀDA LATVIJA LIETĀ — 2 lpp
- KĀ KANADA KĻUVA PAR PASAULES MAIZES KLĒTI — Latvijas kvieši palīdz veidot ražu [illegible] — 3 lpp
- PRIEKULE — Skaidrītes [illegible] LNIL jaunatnes sacensībā godalgots darbs — 5 lpp
- LAI BAUDĪTU BRĪVĪBU, IET CIETUMĀ — Amerikāņi un [illegible] — 8 lpp
- SARKANĀS KRIZANTĒMAS AR DADŽIEM — Staļingradas pilsētas [illegible] Murašķinas nepatikšanas Koventrijā — 10 lpp

DROŠI UN ATKLĀTI

CELSIM UN VAIROSIM LATVIEŠU DRAUDZES

Mūsu laikraksta 75. numura 3. lappusē lasījām virsrakstu Latvija svešumā ir latviešu draudze. Šie vārdi bija teikti mūsu archibīskapa prof. Dr. T. Grīnberga apsveikumā kādam jaunam latviešu mācītājam, uzņemoties draudzes gana pienākumus ASV. Bet tie nav tikai vārdi vien, — tā ir dziļi izjusta un pārdzīvota patiesība, kas it kā izskanējusi no pasaulē izkaisītās latviešu trimdinieku saimes sirds, jo latviešu draudzes tiešām ir mūsu drošākais patvērums svešumā, kur varam rast ne vien garīgo, bet arī nacionālo stiprinājumu un visdziļāk ieklausīties savas tēvzemes balsīs. Tādēļ šīm draudzēm nebūs dilt un iznīkt, kā tas noticis ar mūsu kādreiz spēcīgajām garīgajām un nacionālajām citadelēm Rietumvācijā, bet tām jāaug un jāvairojas, cenšoties ietvert savā sargātājā lokā arī jaunatnācējus un nomaļus palikušos.

Ir dabiski un saprotami, ka laba tiesa vientuļu latviešu, vairākus gadus svešumā dzīvodami un nesastapdami dzīves drauga mūsu pašu tautas locekļu vidū, meklē un atrod to starp tās zemes piederīgajām, kur viņi vada savas trimdas gaitas. Visbiežāk tas notiek valstīs, kur latviešu trimdinieku skaitā vairāk vīriešu nekā sieviešu, kā tas, piemēram, ir Anglijā, uz kurieni savā laikā izceļojis vairums mūsu bij. karavīru. Šīs jauktās laulības nostāda latviešus krustcelēs: vai nu aiziet no savas tautas un asimilēties, vai arī palikt uzticīgiem tēvzemei un, reizi tajā atgriežoties, pārvest Latvijai jaunus pavalstniekus, jaunus latviešu locekļus.

Un te nu latviešu draudzes ir tās, kas šādās krustcelēs nonākušiem var palīdzēt izšķirties pozitīvi, panākot, ka latviešu draudze nekļūst vis zaudētāja, bet gan ieguvēja, kas šodien ir ārkārtīgi svarīgi. Ja Latvijas brīvības gados mūsu valsts varēja skaitīt 2 milj. pavalstnieku, un latvieši daudz neskuma par tiem, kas aizprecējās citās valstīs, tad tagad, kur bojā gājuši jau simti tūkstošu, un mēs pat vairs nezinām, cik mūsējo vēl palikuši tēvzemē, katra latvieša aiziešana svešos ļaudīs ir jauna brūce mūsu tautas jau tā izmocītajai un saplosītajai miesai.

Tādēļ ar patiesu prieku varam apsveikt tos latviešus, kas, citas zemes mūža draugu sev izraudzījuši, ieved to savā latviešu draudzē, latviešu sabiedrībā un tautā. Un citādi tas arī nedrīkstētu būt, jo tā tas ir pēc Dieva un cilvēka likumiem. Ja ar bībeles vārdiem sievai būs atstāt savu tēvu un māti un pieķerties vīram, tad arī pēc visu kristīgo valstu likumiem laulības dod sievai ne vien vīra uzvārdu, bet arī pavalstniecību. Un protams, — līdz ar to sieva ieiet arī vīra draudzē, sabiedrībā un valodā, tāpat kā jaunās ģimenes pēcnācēji.

Še blakus negātīvajiem mums jau ir daudz pozitīvu piemēru. Lūk, Neištates nometnē, Vācijā, ir akla invalida sieva — vāciete, kas runā tik pareizā un tekošā latviešu valodā, ka nezinātājs vairs nedzird tajā sveštautieti. Tāpat latviski savā ģimenē runā kāds bij. karavīrs, kas Nortonā, Anglijā, apprecējis sveštautieti un, saskanīgu laulības dzīvi vadīdams, jau audzina dēlu, ko pārvest daudz cietušajai Mātei-Latvijai. Par šauru ir laikraksta slejas, lai turpinātu šo uzskaitījumu; bez tam līdzīgu piemēru netrūkst neviena trimdas latvieša tuvākajā vai tālākajā apkārtnē. Vēl tikai pieminēsim divas jaunas ģimenes tai pašā Anglijā (sk. uzņēmumus), kas arī grib palikt un paliks latviskas, kaut arī jaunās namamātes ir anglietes. Kā šo ģimeņu laulības, tā arī kristības notikušas latviešu draudzē un latviešu valodā (tikai laulāšanas aktu tulkojot angļu valodā), un arī še mēs varam apsveikt krietnu ieguvumu mūsu tautai.

Tikai jāapbrīno kāda pašu latviešu laikraksta dīvaina nostāja šai jautājumā, atrunājoties vārdiem: „... mēs nevaram atļauties atklāti propagandēt Lielbritānijas pilsoņu atraušanu no viņu tautas." Vai tiešām šī laikraksta vadība domā, ka cīnīties par mūsu nacionālajām interesēm var arī ar — pazemīgi salīkušu muguru? — Pie tam vēl — šī „varonība" ir gluži nevietā, jo Lielbritānijas likumi neliedz angļu sievietēm doties laulībā ar cittautiešiem, pāriet vīra pavalstniecībā un, protams, arī draudzē un tautā. Lai tikai atceramies angļu preses sašutumu, kad savā laikā krievus apprecējušām anglietēm Pad. savienība liedza iecelot pie saviem vīriem. Vēl nupat Staļingradas pilsētas galvas vietniecei Muraškinai, viesojoties Koventrijā, nācās dzirdēt angļu publiskus pārmetumus šai pašā jautājumā.

Nebūsim naivi, gļēvi, nedz bailīgi, — tik smagi cietušās latviešu tautas saglabāšanas un atjaunošanas misiju mēs varam veikt tikai drošā un atklātā cīņā, kuras tiesības mums devis Dievs un cilvēce. Un šai cīņā mēs uzvarēsim tikai tad, ja ikviens apzinīgs latvietis darīs visu iespējamo savas tautas un tēvzemes labā, neaizmirstot, ka Latvija svešumā ir — latviešu draudze.

Vilis Lesiņš

Uzņēmumā pa kreisi: Roberts un Elizabete Putna, dzimusi Viljemse (Williams), ar tuviniekiem bīskapa Raidera baznīcas priekšā pēc laulībām latviešu dievkalpojumā Birminghemā (R. Putna uzņēmums). Pa labi: Pēteŗa un Margaretas Gricmanes meitas Ritas kristības mātes, dzim. Eseksas (Essex) vecāku mājās, Birminghemā. Vidū vectēvs Esekss ar mazmeitu, tiem blakus tēvs un māte ar krusttēvu Juri Rozenflintu un krustmāti Dženu Ketlīnu Esekss (T. Eseksa uzņēmums). Šo laulību un kristību aktus izdarījis māc. E. Sarkanbārdis (abos uzņēmumos atzīmēts ar krustiņu).

Vācu luteriskā baznīca — palīgs mūsu bēgļiem

DP lietu kārtotājs pie Virtembergas-Bādenes amerikāņu civīlās pārvaldes Kempbels Štutgartē bija aicinājis uz apspriedi starptautisko baznīcu un palīdzības organizāciju, vācu baznīcu palīdzības iestāžu, IRO un vācu bēgļu pārvaldes pārstāvjus, lai pārrunātu vācu saimniecībā pārskaitīto DP stāvokli pēc IRO darbības izbeigšanās.

Ar Bonnas valdības kreditu Virtembergā-Bādenē paredzēts līdz nāk. gada jūnijam uzcelt blokēkas ar 1200 dzīvokļiem, kur pārcels tos vācu valdības nometņu barakās dzīvojošos ārzemju bēgļus, kas strādā un spēj samaksāt īri. Vairums šo blokēku būs Štutgartes-Ludvigsburgas tuvumā, bet atsevišķi dzīvokļi arī Beblingenā, Manheimā un Karlsrūē-Durlachā. Luterāņu pasaules federācijas vietējās izvietošanas biroja vadītājs K. Kalniņš norādīja, ka ar to atrisināts būtu tikai strādājošo bēgļu dzīvokļu sagādes jautājums. Valdības nometnēs mīt ap 12.000 personu, no kuŗām jaunbūvēs varēs novietot tikai 4000—5000. Tātad lielākais vairums bēgļu — galvenokārt sociālā pabalsta saņēmēji — būs spiesti palikt barakās; tas šo problēmu atstāj joprojām atklātu.

Darba sagādes jautājums, sakarā ar Virtembergas-Bādenes industriālizāciju, tur atrisināts relātīvi labvēlīgāk nekā citās vācu zemēs. Taču grūtības joprojām ir bēgļu inteliģences nodarbināšanā, un ļoti jāšaubās, vai tās varēs novērst. Ar IRO likvidāciju no Ludvigsburgas 750 darbiniekiem decembra beigās atlaidīs 500. Darīs visu iespējamo, lai tos varētu izvietot darbā pie amerikāņu armijas iestādēm. Virtembergas vācu luteriskās baznīcas virsvaldes loceklis Dr. Maurers apņēmās palīdzēt darba sagādē profesionālo un technisko lietpratēju kategorijām. K. Kalniņš lūdza palīdzēt sagādāt mājas darbu arī tiem nometnēs dzīvojošiem, kas nespēj saistīties pastāvīgā darbā.

Par izkārtotu atzina izglītības jautājumu. Ārzemju bēgļu bērniem pieejamas vācu skolas, un valdības nometnēs izveidots bērnudārzu tīkls, dodot iespēju bērniem iemācīties vācu valodu, lai tie varētu sekot mācībām pamatskolā. Teicami izkārtota arī sociālā palīdzība. Bez parastajiem sociāliem un bezdarba pabalstiem trūcīgiem ārzemju bēgļiem ir tiesības pieprasīt aizdevumus dzīvokļu iekārtas iegādei, bet izceļošanas gadījumā — izceļošanas pabalstu. Tāpat uz ts. Soforthilfe likuma pamata valūtas reformā zaudējumus cietušie var saņemt zināmu atlīdzību.

Likvidējot Heidenheimas valdības nometni, kur iekārtos uztveršanas nometni austrumu bēgļiem, tās iemītniekus pārcels uz citām nometnēm. K. Kalniņš lūdza janvārī paredzēto pārvietošanu atlikt mazākais līdz pavasarim. Vācu bēgļu pārvaldes pārstāvis Hasenerls apsolīja pēc iespējas nākt pretī pārvietojamo interesēm.

Garākas debates radīja jautājums par attieksmēm starp vāciešiem un ārzemju bēgļiem. Apspriedes dalībnieki nožēloja uzbrukumus Štutgartes laikrakstos un nesenējās landtaga debatēs, kas vērsās pret ārzemju bēgļiem vispār, apzīmējot tos par noziedzīgiem elementiem un vietējo iedzīvotāju drošības un dzīvības apdraudētājiem. K. Kalniņš lūdza darīt iespējamo, lai turpmāk novērstu atsevišķu gadījumu vispārināšanu, pasvītrojot, ka pēc oficiālās IRO statistikas Ludvigsburgas emigrācijas centrā par krimināļpārkāpumiem noraidīts tikai 1 proc. ārzemju bēgļu, kas raksturo faktisko stāvokli.

Pēc Dr. Maurera priekšlikuma vie nojās dibināt sevišķu konsultātīvo ko miteju, kas rūpētos par attieksmju u labošanu starp vācu iedzīvotājiem u ārzemju bēgļiem un nepamatotu u brukumu atvairīšanu, izceļot arī po zitīvos nolikumus un faktus. Iniciāti vu šīs komitejas noorganizēšanā u ņēmās Dr. Maurers, kuŗa godprātīg nostāja šai jautājumā jāatzīmē ar gan darījumu. Tas dod Vācijā palicējie bēgļiem pamatotas cerības, ka pēc IR darbības izbeigšanās un arī amerik ņu civīlās pārvaldes DP nozares lik vidēšanas, kas paredzēta nāk. pa vasarī, blakus starptautiskām baznīc organizācijām nostājas arī vācu ba nīca, kas negrib atraut tik ļoti nepie ciešamo atbalstu nelaimīgiem ci vēkiem.

K. Miervaldis

LCP Vācijā izmeklēšanas komisijas atzinumi apgāda Latvija lietā

Latviešu centrālās padomes Vācijā pilnsapulces ievēlētā izmeklēšanas komisija — A. Avotiņš, R. Ancāns un J. Būmanis, piedaloties arī LCPV revīzijas komisijas priekšsēdim R. Puram, — pārbaudot apgāda Latvijas grāmatas, dokumentus un protokolus, atzinusi, ka apgāda saimniecisko grūtību galvenais iemesls ir abonentu skaita samazināšanās, lielākai daļai tautiešu izceļojot no Vācijas. Otrs svarīgs iemesls abonentu skaita krišanai ir laikraksta ASV un Kanadas abonentu nodošana Kanadas laikrakstam Latvija-Brīvā Balss, ar to zaudējot 946 abonentus. Šo abu iemeslu dēļ no 1951. g. 1. janv. līdz 30. nov. abonentu skaits samazinājies par 3796, pie kam Vācijā vien par 2310.

Tālāk atzīmēti šādi nesaimnieciski izdevumi: Kanadas latviešu apgādam aizdoti 549,51 Kan. dol., bez tam J. Niedra bez pilnvarojuma iekasējis no Latvijas apgāda pārstāvjiem un debitoriem 214,13 Kan. dol. No šīm summām vēl izstāv 694,51 Kan. dol.; 1950. g. janvārī Latvijas licenciāts V. Lambergs bez LCK lēmuma aizdevis Londonas Avīzei 150 márc. apgāda naudas, kas vēl nav atmaksāta; tāpat viņš izsniedzis pabalstu Latvju Vārdam Zviedrijā 200 Zv. kr. apmērā. 1950. g. sākumā apgāda administrācija izdevusi dzejnieces Marijas Urnežus (M. Lambergas) dzeju krājumu Torņi liesmās 710 eks. Šī izdevuma pašizmaksa, ieskaitot autores honorāru, ir 2205,60 DM vai 3,10 DM eksemplārā. Pārdošanas cena noteikta DM 3 par eks., dodot vēl pārstāvjiem rabatu 20—33 proc. Līdz šim no minētā dzejoļu krājuma pārdota apm. puse metiena. Lai gan parasti autora honorāru izmaksā tikai par pārdotiem eksemplāriem, bet šinī gadījumā tas izmaksāts pilnos apmēros. No 1950. g. 1. sept. līdz 1951. g. 30. jūn. ceļa un komandējuma izdevumiem izmaksāts 5219,93 DM, bet reprezentācijai 3104,56, daudzos gadījumos bez atlīdzības par dzelzceļa biļetēm un komandējuma naudām sedzot arī rēķinus par viesnīcām un uzturu.

LCK Vācijā ieguva savā īpašumā Latviešu Ziņas un Latviju 1949. g. 1. jūnijā, apvienojot tos vienā laikrakstā Latvija. Pēc apvienošanas laikraksta Latvija tirāža 1949. g. un 1950. g. pirmajā pusē bijusi ap 14,000, bet apgāda pamatkapitāls 1950. g. 1. sept. tomēr bijis tikai DM 10,000. Toreizējā apgāda vadība nav uzkrājusi lielāku pamatkapitālu, bet visumā izlietojusi prāvos ienākumus. 1951. g. 30. jūn. pamatkapitāls vairs bijis 4952,99 DM, desmit mēnešos zaudējot 5047,0 DM. Apgāda grāmatu izdevniecība un tirdzniecība ar grāmatām darbojusies ar atlikumu, no 1950. g. 1. sept. līdz 1951. gada 30. jūn. dodot ap 7000 DM. Ja šo ienākumu nebūtu, zaudējumi laikraksta izdošanā būtu lielāki.

Tagad, sākot ar šī gada 1. augustu, pēc redakcijas un biroja darbinieku skaita samazināšanas un līdzšinējo jau tā nelielo algu pazemināšanas, kā arī izdodot laikrakstu tikai reizi nedēļā un rīkojoties ļoti taupīgi, pēdējos 4 mēnešos apgāds strādājis bez zaudējumiem.

Vai Latgola vairs nav katoļu laikraksts?

Redakcijā saņemta informācija, ka latviešu katoļu baznīcas vadība esot aizliegusi nedēļas laikrakstam Latgola turpmāk saukties par katoļu laikrakstu. Šis laikraksts, ko izdod Vl. Locis, kā zināms, kopā ar mēnešrakstu Brīvība un grāmatu Dienās baltās nebaltās pieder to izdevumu grupai, ko savā laikā LNP nosodīja kā tādus, kas kaitē latviešu trimdas kopības interesēm.

Londonas Latviešu draudze

māc. R. Slokenbergs,
55, Hans Road, London, S. W. 3

Baznīcas ziņas:

Whitchurch hospitālī 15. dec., pl. 4.30 dievk.-koncerts ar Īras Baltzares un E. Šēnfelda piedalīšanos.
Bedford 16. dec., pl. 3.30 p. dievk. St. Peters Street, Moravian bazn. ar Ī. Baltzares pied. Pēc tam draudzes vakars-koncerts.
Eastbourn 22. dec., pl. 6 vak. dievk. un Ziemsvētku eglīte, māc. adj. J. Gailis.
Slough 23. dec., pl. 4 p. p. Trinity bazn. dievk. un Ziemsvētku eglīte.
Londonā 24. dec., pl. 7 vak. Ziemsvētku vakara dievk. Protestantu baznīcā Soho Square 9. Pēc tam svētku eglīte draudzes mājā.

Draudzes Dāmu komitejas rīkotā eglīte bērniem notiks 23. dec., pl. 4 p. pusd. draudzes mājā. Māc. adj. J. Gailis.

Draudzē salaulāti: Gunārs Krūmiņš un Ināra Lingebērziņa, Londonā; Brūno Vistūcis un Albertīne Cekuliņa, Londonā. (567)

Mākslinieki palīdz Vācijas grūtdieņiem

Operdziedonis Boriss Piekalnītis un pianiste Rita Pētersone no ASV piesūtījusi LCP Vācijā priekšsēdim Ād Šildem 595 DM ziedojumu, lūdzot viņu uzņemties šīs summas sadalīšanu tā, lai pusi saņemtu vecie ļaudis, bet otru pusi tbc slimie bij. kaŗavīri. Līdzekļi pēc šī norādījuma arī sadalīti Fareles, Berchtesgadenas un Detingenas veco ļaužu mītnei, pie kam pēdējā šādu pabalstu saņēmusi pirmo reizi, kā arī smagāk cietušiem slimiem kaŗavīriem. LCP Vācijā priekšsēdis bieži saņem viņam adresētus lūgumus pēc pabalstiem, bet šo lietu kārtošana piekrīt LCK Vācijā resp. pašpalīdzības fondam, kuŗiem arī šie lūgumi jānovirza.

Lielbritānijas ziņas

Dievkalpojumi

Latviešu Miera draudze Londonā, prāv. E Bergs, Daugavas Vanagu namā, 72, Queens borough Terrace, W. 2, Ziemsvētku eglīt vakars 20. dec. pl. 18.

Leighton Buzzard, prāv. E. Bergs, N. Hostel, Stanbridge Rd., 16. dec. pl. 15.

Austrumanglijas draudze, māc. A. Dzenīti Corby, Skotu baznīcā, svētku dievkalpojum ar eglīti 21. dec. pl. 19. — Peterborough, S John's Hall, svētku eglīte ar bērnu apdāv nāšanu 22. dec. pl. 18. — Edwinstow, Ziem svētku dievkalpojums 23. dec. pl. 18.

Vidusanglijas draudze, māc. E. Sarkanbārdi Česterfīldā, Holy Trinity inst. zālē, Newbol Rd., eglītes vakars 15. dec. pl. 18. — Ko ventrijā, Colin Campbell Hotel augš. zālē Whitefriars Str., pie Gaumont kino, eglīte vakars ar bērnu apdāvināšanu 22. dec. pl 17; pēc tam groziņu vakars ar programmu ieeja pret ziedojumiem. — Woolfox Lodg nometnē, 16. dec. pl. 10,30.

Ziemeļanglijas-Bradfordas draudze, māc. R Āboliņš, Bradfordā, skolēnu eglīte 15. de — Donkasterā, Parish Church zālē, eglīte vakars 16. dec. pl. 16.

Mančesteras draudze, māc. P. Namgauda Alsagerā, Excalibur ģim. hostelī, eglītes va kars 16. dec. pl. 19. — Stokportā, Chris Church zālē, dievkalp. ar eglīti 22. dec. pl 16.

Līdsas draudze, māc. E. Bergmanis, Huders fīldā, Parochial Hall, Springwood Str., eglīt ar bērnu apdāvināšanu 15. dec. pl. 18. — Laulāti: Kārlis Aleksandrs Richters ar Ma riju Aleksandru Vilciņu.

Skotijas draudze, māc. J. Sapiets, Lady bankas nom., 16. dec. — Karlailē, St Cuthbert's bazn., eglīte ar dievkalp. 22. dec pl. 17.

Rietumanglijas draudze, māc. R. Mužike Bearly un apkārtn. kopa pie Startford-on-Avon dievkalpojums ar eglīti Henlijas nom. 15 dec. pl. 18.

Māc. R. Slokenberga dievkalpojumi: Wit church hospitālī, dievkalp. ar koncertu 15 dec. pl. 16,30. — Bedfordā, St. Peters Str Moravian bazn. 16. dec. pl. 15,30. — Eeast bourn, 22. dec. pl. 18; māc. adj. J. Gailis — Laulāti: Gunars Krūmiņš ar Ināru Linge bērziņu un Bruno Vistūcis ar Albertīni Ce kuliņu.

Citi sarīkojumi

DVF Vansfordas un Pīterborovas nod. eglī tes vakars 22. dec. pl. 18. St. Johns Hall Mayor's Walk, Peterborough; svētbrīdis bērnu apdāvināšana, priekšnesumi, deja.

DVF Lesteras nod. un sporta kopas Bang eglītes vakars Trade Union zālē 15. dec pl. 19.

DVF Stoke-on-Trent nod. Alsageras ģim hostelī 15. dec. pl. 17,30 LBL Boltonas nod drāmas kopa uzvedīs L. Auzānes-Vītoliņas Dāmu valsi; pēc tam deja.

Latviešu organiz. apvien. Bradfordā eglīte Green Lane skolā 22. dec. pl. 17,30; garīgais akts, programma, deja.

VĒSTULES REDAKCIJAI

SARKANĀS KURPES

13. oktobrī Daugavas Vanagu laikrakstā Latvija Amerikā ievads sākās ar vārdiem: „Nav traģiskākas, briesmīgākas un bezcerīgākas dienas latviešu vēsturē par 13. oktobri, kad Sarkanais Mēris trešo un pēdējo reizi ielauzās Latvijas sirdī — Rīgā..." Tās pašas dienas naktī Daugavas Vanagu Ņujorkas ballē līdz ausmai dejojām.

18. nov. priekšvakarā, tūkstoši kopā nākuši, klausījāmies dedzīgus vārdus, vienojāmies mūsu tautas lūgšanā, notrīsējām „Amerikas Balss" radio raidījumu dzirdot, ko dzirdāt reizē ar mums bija arī mūsu brāļiem un māsām Latvijā. Varbūt, daudziem šis kopīgais svētku mirklis bija jāizpērk ar ceļu uz Sibiriju. Lai nu kā, bet mēs, drošībā, dejojām atkal līdz rītam. Mūs mešus iemest balles priekos gribēja jau svētku rīkotāju programmas beigām noliktā, citkārt koŗa tik krāšņi skandinātā, bet šoreiz kā ar Dieva zīmi aizlūzušā pēdējā dziesma „Alutiņi, bālēliņi..."

Kā Andersena pasakas sarkanajām kurpēm mēs gribam aizdejot pāri vēl dzīviem un mirušiem, pāri varoņu kapsētām ar izdzēstu uguni, projām no sava laika un likteņa. Bet vai šīs sarkanās kurpes nekļūs par mūsu pašu likteni?

Mudīte Austriņa

Ņujorkā, novembrī

Kā Kanada kļuva par pasaules maizes klēti

KRUSTOJUMS AR LATVIJAS KVIEŠIEM RADA JAUNU ŠĶIRNI

Pagājušā gadsimta beigās Kanada vēl bija patukša, maz apdzīvota un nabadzīga valsts. Uz kvadrātkilometra Manitobā, Otavā un arī citur bija tikai viens cilvēks, un arī tas dzīvoja trūcīgi. Ik farmā lielais bērnu pulks pārtika no kartupeļiem un sakaltušā maizes plāceņa. Par pietiekoša iztikā uz Kanadu nebrauca, jo toreiz šo zemi uzskatīja par vienu no pēdējām emigrācijas vietām pasaulē. Bet šodien Kanada ir bagāta zeme — aizokeāna maizes klēts, jo turienes farmeri ražo lielu daļu pasaules kviešu.

Ja Kanada varējusi tik ļoti pārvērsties, tad pateicība pienākas diviem vīriem, par kuriem vēsture gan stāsta maz, jo tie nebija ne lieli karavadoņi, nedz diplomāti. Tie nebija pat bagāti, jo viens no viņiem mūža pēdējās dienās pārtika no pensijas, ko tam piešķīra Kanadas valdība. Šie vīri bija Viljams Sanders un viņa dēls Čarlzs. Pēdējais mira 1937. g., un viņa nāves gadījumā Kanadas laikraksti plaši aprakstīja abu šo vīru dzīvi un darbu, pieminēdami arī līdzinieku Gēgingeru, kas 1886. g. uz Kanadu nosūtīja mārciņu Ladogas kviešu. Gēgingers, kas ap 1830. g. kopā ar ģimeni ieceļojis Latvijā no Vīnes, Rīgā bija kļuvis ievērojams sēklu tirgotājs ar plašu pazīšanos citās zemēs. Viljams Sanders ar viņu bija sarakstījies, un lūdzis tam aizsūtīt sēklai labākos Baltijas vasaras kviešus. Gēgingers arī izvēlējās tā saukto Ladogas šķirni, kurai bijusi liela nozīme Kanadas lauksaimniecības vēlākajā uzplaukšanā.

Interesants ir stāsts, kā tas noticis. 1886. g. Kanadas valdības ēkā Otavā piebrauca divjūgs. No tā izkāpa pusmūža vīrs, piesēja zirgus kastaņkokam un iegāja valdības namā. Tur viņu jau gaidīja, jo šis vīrs — Viljams Sanders — tanī pašā laikā bija izaudzējis ērkšķogas, divreiz lielākas par parastajām. Kverkvilles, viņu ieskatīja par brīnumdari, jo Kanadas prērijās tai laikā maz kas auga. Valdības namā Viljams Sanders nerunāja par ērkšķogām, bet gan par kviešiem, jo pagājušā gadsimta beigās maizes arvien pietrūka, un tūkstošiem kanadiešu dzīvoja pusbadā. Lai palīdzētu saviem ļaudīm, valdība izdeva Sanderam atrast līdzekli ražas pacelšanai. Tā bija divaina izvēle, jo Sanders gan kopa augļu dārzu, bet par kviešiem nezināja neko, jo Kverkvilā vārpas neienācās — tīrumus salnas tās pārsteidza nedēļas trīs pirms pļaujas.

Sanders tomēr šo darbu uzņēmās, ierīkoja savu aploku, no kuras tas bija iekrājis ar 10.000 dolaru un 60 dienu laikā divjūgā apbraucis lielu daļu Kanadas. Naktis viņš bieži pārlaida zem klajas debess, jo farmeri tam nedeva naktsmājas, baidīdamies no nepazīstamiem, kas toreiz klaiņoja pa mazapdzīvoto valsti. Taču mūsu nealladīna vadīja. Sanders tomēr sameklēja savu. Ik vietās viņš ierīkoja izmēģinājumu laukumus dažādām kviešu šķirnēm, meklēdams vasaras kviešus, kas būtu izturīgi, dotu labu ražu, nesakristu veidrē ienākajās jūlija mēnešos un labi pārciestu agras augustā salnas. Pēc gada farmeri no visām vietām ziņoja, ka kvieši neienākas, vārpas paliek zaļas un derīgas tika lopbarībai.

Bet Sanders nepameta iesākto darbu. Augu ziemu viņš rakstīja vēstules un sūtīja tās pa visu pasauli. Viņš pārskrāstīja visas esošās gramatas un lūdza ar 60 citu zemju lauksaimniekiem palīdzēt atrast Kanadā derīgu kviešu šķirni, kas paglābtu lielo zemi no nabadzības. Sanders saņēma pa mārciņai vasaras kviešu no Indijas, Ēģiptes, Japānas, Ķīnas, ziemeļiem, Dienvidamerikas un daudzām citām vietām, starp tiem arī Rīgas sēklu tirgotāja Gēgingera vēstuli, kurā bija atsūtīti jau minētie Ladogas ziedienu kvieši.

Nākošajā pavasarī Sanders pārvaroja izmēģinājuma laukumu skaitu un sāka krustot dažādas šķirnes. Iebrukušāka krustojuma viņam izraudzīja no Kanadas Red Fife Kalnutas šķirnes un mazajiem Ladogas graudiem. Pēc 4 ziemām un vasarām Sanderam izdevās izaudzēt pirmos vasaras kviešus, kas par spīti augusta salnām ienācās un deva labu ražu. Ik [illegible] darbu Kanadiešu plaša sēja kviešu ir [illegible] košajā pavasarī sāka [illegible] izmēģinājuma stacijas. Ražu rezultāts 3 [illegible] pus vīri nosūtīja Kanadas ziemeļiem pa citi [illegible] ziemeļiem Sanderam Amerikas robežu, [illegible] pa tālāk uz ziemeļiem [illegible] Uz Rīgu [illegible] nepacietīgi [illegible] Pagāja vairāki gadi.

Viljams Sanders palika vecs, un viņa pienākumus pārņēma [illegible] dēls Čarlzs.

Kad visas šķirnes jau bija izmēģinātas, Sanders vēlreiz mēģināja Red Five Ladoga un tiešo Kalkutu. Viņš krustoja šīs šķirnes ar Kanadas kviešiem, tad krustoja vēlreiz un vēlreiz, līdz beidzot dabūja 37 vārpas un nosauca tās par Markiza kviešiem. Tie nebija lieli, ne skaisti — vārpas bija sausas un grūti izkuļamas. Laimīgā gadījumā gan Sanders no visām pēdējām šķirnēm atlasīja, un 1906. g. nojēma sēt savā tīrumā tikai Markizu. Gads bija ļoti izdevīgs kviešu ienākšanai un deva labu ražu. Taču Čarlzs Sanders nolēma savā šķirnē veltīt vēl vienu gadu un sēt to tālu ziemeļos, jau iekoptā tīrumā.

Pavasaris bija lietains. Pirmo sēšanu varēja izdarīt tikai 7. maijā. Jūnijs bija jauks, bet jūlijā ļoti lija. 22. augustā ļaudis jau steidzās tuvējās mežos, un farmeri paredzēja bada gadu. Pienāca septembris un Sanderam no visiem apgabaliem ziņoja, ka kvieši aiziet bojā. Vēstule nepienāca tikai no ziemeļiem, kur Sanders bija iesējis savu Markizu tēva draugā Angus Makeja tīrumā. 12. septembra rītā saule lecot, vecais Makejs pa paradumam bija izgājis laukos un visur redzēja salā nolieušās vārpas, jo nakts bija tik vēsa, ka ūdens grāvjos sasalis. Beidzot Makejs gāja uz lauku, kur bija iesēts Markiza. Šeit viņa bija viņa pārsteigums ieraugot Markiza kviešu druvu, vārpas stāvēja pilnā briedumā, salas neskartas.

Tāda īsumā ir Kanadas labākās kviešu šķirnes vēsture, kam arī krustojums no 71 vasaras kviešu šķirnēm. Tās pamatā tomēr ir Red Fife, tirgotāja Ladoga un budistu mūka Kalkutas kvieši. No mazās Markiza kviešu ražas 1907. g. Kanadas farmeri 1921. gadā jau ieguva miljonu bušeļu. 1950. g. Kanadas kviešu raža jau bija 307,4 milj. bušeļu, bet bijuši arī gadi, kur kviešu raža pārsniegusi 400 milj. bušeļu. Gandrīz 80 proc. Kanadas kviešu lauku apsēti ar Markiza šķirni, kas kādreiz nabadzīgo Kanadas zemi padarījuši par bagātāko aizjūras maizes klēti.

Šo informāciju, kas savā laikā bija publicēta arī Rīgā (laikrakstu Rīts 1937. g. 10. okt.), mums tagad piesūtījis rakstā minētā Rīgas sēklu tirgotāja Gēgingera mazdēls V. Gēgingers, kas tagad ir filozofijas doktors Hanoverā.

Atkal džungļos

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO INDOĶĪNAS

Kas gan būtu domājis, ka mēs vēlreiz atgriezīsimies Indoķīnā! [illegible] kā bet mēs pa otram lāgam šinīnām. Saigonas ielas „Dauz kas ir mainījies pa šo laiku". Visur kā senos pēc [illegible] un kroņos ar skaņu plēst mūziku un jaunu atmiņu meitenes [illegible] Kur agrāk jūrnieki [illegible] un [illegible] tagad [illegible] šķiltas pavisam apsardzes, bet [illegible] Tradicionālā [illegible] vairs [illegible] motorikas. Pa ielām arī jaunās Kadiak un Buik. Ja ķīniešu [illegible] No sarkanās Ķīnas [illegible] Saigonā atrada [illegible] zem.

Mat iemēģas — tieši [illegible] vienībā. Aizvados pa pēteriem [illegible] Automašīna [illegible] un jaunā mēnesī [illegible] pilsētā. No šīs aprāmes [illegible]

Šim numuram 10 lpp.

vļiesti tālās purvos un džungļos Karavīri, braucot attālumā ap 80 km ārpus Saigonas, neņem pat sauļes līdz. Tāpēc arī civilās automašīnas vairs nebrauc konvojā. Šeit bet arī šoseja, kur ik pa 500 m ir būvēti betona posteņi ceļa apsargāšanai.

Kolī veco biedru [illegible] kritis cits ievainots, cits jau nokalpojis savu laiku. Iedzeri ar pārpalikušajiem kantīnē, arī kas man pēkšņi ķēra pēkšņi ierunājās: „Kāds runā, Mārtiņ — vai es latvietis?" Jautājis ir [illegible] puisis, kas izkāvies pa Tonkinu arī jau pa otram lāgam Indoķīnā. Nu ir divi [illegible] — ir vismaz viens, ar kuru var parunāties mātes valodā.

LAPU KRUSTI FORTA VIETĀ

Mūsu pirmā latvju [illegible] Mekongas upes līmeni — [illegible] Operācija [illegible] Trīsdesmitās pirmās [illegible] un senegāliešu karotājiem. [illegible] kanāliem [illegible] konvojs [illegible] kuru [illegible] aptinā. Pirms [illegible] Jonīs [illegible] savu [illegible] Šur un tur [illegible] palmas pa-

[illegible] tiek tāds forta forta, kam [illegible] puisi, [illegible] un nekas nevar zināt, kas guļošā [illegible] pēcpusdienā padomā.

Bet ceturto dienu braucam pa šiem kanāliem. Nole [illegible] vienības un [illegible] Hamoodzies ar saviem [illegible] džungļi [illegible] Tā jāzmuvē forta. [illegible] apsaudīšanās pa [illegible] kādā nelielā vietā [illegible] pēc tam [illegible] Šajā vietā kādreiz jau bija plīvojusi Francijas karogs, bet 1947. g. vasarā forti pēc smagām kaujām ieņēma saidzarie un indoķīniešu. To vēl [illegible] kauja krusti pa pusei [illegible] — [illegible] vieta.

Tālāk kanāla vairākās vietās aizsprostoti. Tur krustiem šķērsām [illegible] un nogremdētas motorlaivas [illegible] kanālā [illegible] Ar sapieri palīdzību [illegible] pie šķēršļu uzspridzināšanas. Mūsu [illegible] jau vairāk ievainots. To [illegible] pavelkas [illegible] Naktis pa gulēšanu nav ko domāt, jo tūkstošiem moskītu un dažādu rāpuļu nedod miera. Neļāvis ne moskītu tīklis, ne speciālā eļļa, ar kuru nosmērējamies. Un ja beidzot noguruma māktie [illegible] miera trokšņiem gadā [illegible] Kaitu nakti ir mūs apsaudē granātmetējiem.

Pēc 12 dienām forta beidzot tika pateva, ka [illegible] mūsu klātbūtne vairs nav nepieciešama [illegible] laikā nogulus, bet tur nokļūst vienkārši [illegible] iekšējā grūtumā [illegible] mēles tad [illegible]

KAMBODŽAS GALVASPILSĒTA

Mekonga ir viena no Āzijas lielākajām upēm, un tā pie [illegible] Pnompenha [illegible] Pēdējā [illegible] kanāla [illegible] Ar [illegible] un palmas [illegible] minēti [illegible] kanāli un [illegible]

Nu esam Pnompenā. Kambodžas karaļvalstības galvaspilsētā. Te [illegible] — Kambodža [illegible] franču administrācija, kam [illegible] franču armijā [illegible] karavīru [illegible] Pusgads [illegible] Saigonu vēl visai primitīva. Te nav [illegible] automašīnu [illegible] Skaliem [illegible]

Pašiem kambodžiešiem [illegible] galvaspilsēta [illegible] Visa [illegible] Tie [illegible] Eiropas [illegible] un [illegible] Nes- [illegible] karavīriem [illegible]

AR VIENU KĀJAS KUDRABA ZĀLĒ

[illegible] sātās „Dauzu" [illegible] Visapkārt [illegible]

[illegible]

Kurlis

Kanādā jau 24 latviešu draudzes

NĀKOŠĀ VASARĀ PAREDZĒTA SŪTŅA K. ZARIŅA VIESOŠANĀS

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā padomes sesija, pirmajā dienā bija ieradies arī Latvijas konsuls Montreālā Tomsons. Sesiju atklāja padomes priekšsēdis prof. F. Gulbis. Par valdes [illegible] LNAK [illegible] latviešu [illegible] 6000 personas un vidū 500 un Beļģijā.

Archibīskaps [illegible] [illegible] 24 latviešu [illegible] [illegible]

divreiz gadā ierīkot izmēģinājumu vāk-[illegible] [illegible] Kanadā un Vācijā. [illegible] Globālās organizācijas [illegible] padome pievienojas valdes apiakšējam viedoklim, ka tā sastādama no kontinentu centrālo organizāciju valdes un padomju priekšsēžiem, mītnes vieta ASV.

[illegible] ir ievēlēti J. Nieora.

Sesijas [illegible] latviešu [illegible] Kanadā paredzēta viesošanās sūtņa K. Zariņa [illegible] A. Štrose [illegible] Toronto [illegible] Presbergs [illegible]

Aicinājums Anglijas tautiešiem

LNPL [illegible]

[illegible]

Lūgums skolu darbiniekiem Vācijā

[illegible]

LATVIEŠI ZIŅO…

• [illegible] Bielefeld, Hellweg 24.

• Bet [illegible] pētera un [illegible]

• Novembra sākumā [illegible] IRO [illegible] ASV [illegible] 129 [illegible]

• Latviešu biedrības [illegible] J. Zeltiņa [illegible] P. [illegible] A. Jēruma, K. Kaugiņ, J. Auc[illegible], P. [illegible], J. Tamović un J. Reine[illegible] revīzijas komisijā A. K. Zariņš, A. Bernāns, A. Pommers, J. Smit un J. Muižnieks.

… UN AIZJŪRĀ

• Latviešu [illegible] A. Biedriņš [illegible] Eiropas [illegible] Latvija [illegible]

• [illegible] ASV [illegible]

• Novembra beigās Ņujorkā [illegible] Tanzeris [illegible] ASV un [illegible] Ņujorkā [illegible]

• [illegible] Latvijas [illegible] ASV pie Bostona.

• Sagināvā (Mičiganā) [illegible] A. Fergis [illegible] Bobula [illegible]

• Sterlingā YWCA [illegible] latviešu YWCA [illegible] Bartemores [illegible] YWCA [illegible] YWCA [illegible]

• Nākošai Austrālijā [illegible] Lāsma [illegible]

• LNAK valdes priekšsēdis [illegible] Presbergs [illegible] Kanadā [illegible]

• Latvieši Toronto [illegible]

Ko dzirdam Latvijā

Milzu vērtības par propagandu, terroru un verdzību

KUR AIZIET RĪGAS RAŽOJUMI

Sakarā ar Rīgas 750 gadu jubileju Sovjetskaja Latvija pastāsta, uz kurieni aiziet Rīgas rūpnīcu ražojumi. Rīgas C---- sūta sauso apmetumu uz Maskavu, Ļeņingradu, Murmansku, Taškentu un Kuibiševu; standartēkas iet uz Tiflisu, Taškentu, Ufu, Urāliem un Volgas-Donas kanāli; pārvietojamās elektrostacijas — uz tālajiem ziemeļiem, Baltkrieviju, kā arī Gorkova un Kirova apgabala mežiem; tramvaja vagoni — uz Kijevu, Bakū Magnitogorsku, Staļingradu, Novosibirsku, Sverdlovsku, Saratovu un Gorkiju; elektriskie vilcieni — uz Maskavu, Ļeņingradu, Tiflisu, Sverdlovsku, Murmansku un citām lielām rūpniecības pilsētām; tālruņu centrāles — uz Volgas-Donas kanāļa būvēm, Cimļjanskas hidrospēkstacijas mezglu, Vidusāziju, Donbasu, Kuzbasu un Piemaskavas baseinu; hidroturbīnas — uz Gruziju, Kirgīziju, Kazakiju, Vologdas apgabalu, Baltās jūras kanāli un Maskavas kanāli; tvērējceltņi — uz Maskavu, Ļeņingradu, Novosibirsku, Ļeņu un Jeņiseju. Šie ir tikai Rīgas ražojumi; kur nu vēl milzīgie kokmateriālu uc. ražojumu sūtījumi, par ko visu Maskava samaksā ar propagandu, terroru un nožēlojamu verga dzīvi!

„AKLAIS" DARBS, VEIKALS BEZ PAPIROSIEM UN ĒKA, KO NEVAR UZCELT

Būvniecības arteļa Technika strādnieks D. Artemenko Sovjetskaja Latvija sūdzās: Arteļa strādniekiem nepaziņo uzdotā darba normas. Tikai mēneša beigās brigadieri izpilda normu sarakstus un pēc sava ieskata aprēķina izpeļņu. Tā visu mēnesi jāstrādā „akli", kas ietekmē darba kvalitāti, jo strādniekiem nav intereses produkcijas celšanā. Bez tam pie algas izmaksas vienmēr rodas pārpratumi, jo daļa paveiktā darba nez kādēļ nav iekļuvusi aprēķinos. Visi šie fakti labi zināmi arteļa priekšsēdim Andersonam, taču viņš nekā nedara, lai šīs nebūšanas novērstu.

Kačaru kūdras rūpnīcas strādnieks B. Semjonovs savukārt žēlojas, ka Trikātas patērētāju biedrības veikals, kas apkalpo rūpnīcas strādniekus, netiek galā ar saviem uzdevumiem: lāgiem tur neesot pat papirosu. Tāpat gadoties, ka veikals slēgts neparedzētā laikā.

Daugavpils motociklu un velosipēdu fabrikas galvenais grāmatvedis A. Holostovs raksta: Pagājušā gada aprīlī Daugavpils būvniecības trests sāka celt dzīvojamo ēku mūsu fabrikas strādniekiem. Bija paredzēts jaunceltni nodot lietošanā jau šī gada maijā, bet vēl tagad ēka nav pabeigta. No 16 paredzētajiem dzīvokļiem 6 vēl nav apkurināšanas iekārtas, kanālizācijas un ūdensvada. Būvdarbi notiek nesaimnieciski, bez vajadzīgās uzraudzības, kādēļ nācies izdarīt daudz labojumu un pārveidojumu. Būvmateriālu izlieto bez plāna, ēkai paredzētos izmantojot citiem objektiem.

NETIEK GALĀ AR ARŠANU UN LINIEM

Sovjetskaja Latvija raksta: Līdz šim nav neviena rajona, kas būtu pabeidzis darbu. Sevišķi slikti ir Alsungas, Balvu, Ilūkstes, Kandavas un Smiltenes rajonā, kur pēdējā piecdienē nav uzarts ne hektara. Vircavas mašīntraktoru stacijas direktors Koroļuks un politdaļas priekšnieks Boženko piesūtījis ziņojumu, ka plāns izpildīts, bet viņu joslas kolhozos nav uzarta ne puse lauku. Tāpat novērota atpalikšana linu apstrādāšanā un nodošanā valstij. No Apes un Līvānu rajona kolhoziem pieņemšanas vietās nav saņemts neviens kilograms linu. Tāpat ne visi kolhozi tikuši galā ar cukurbiešu nodošanu valstij. Sevišķi še atpalicis Aizputes rajons. Kuldīgas un Daugavpils rajonā ļoti trūcīgi sagatavota lopbarība. Pirmajā patlaban vēl tikai trešā daļa vajadzīgā daudzuma...

KARPOVICS „NOKRITIS" NO LĪNIJAS

Rīgas Proletāriāta rajona partijas konferencē paidagoģiskā institūta partijas organizācijas sekretārs Žiliševs ziņoja, ka institūta marksisma-ļeņinisma katedras vadītājs Karpovics paudis buržujisko nacionālismu, kādēļ atbrīvots no saviem pienākumiem. Cik grūti nožonglēt uz partijas līnijas kaut cik domājošiem cilvēkiem, liecina arī sekojošās rindas, kas iespiestas Sovjetskaja Latvija Rīgas jubilejai veltītā rakstā: „... Ar Maskavas valsts nostabilizēšanos, krievu tauta pastiprināja savu palīdzību Baltijas pamatiedzīvotājiem. Jāņa IV (Briesmīgā) kara gājienu laikā krieviem aktīvi palīdzēja latviešu kara draudzes... (No šiem laikiem vēsture mums saglabājusi baigas atmiņas un kā taustāmu liecību — ierakstus Latvijas baznīcu zvanos — Dievs, sargi mūs no mēra un Jāņa Briesmīgā karapulkiem.) Zviedru feodāļu saimniekošana noveda Rīgu galīgā saimnieciskā sabrukumā... (Arī par zviedru laikiem mums ir gluži pretējas liecības!)

GADĪJUMA UN NEGADĪJUMA DARBI

Skulptora T. Zaļkalna 75 gadu jubilejā viņš apbalvots ar Augstākās padomes prezidija goda rakstu par izciliem nopelniem mākslā. Šos nopelnus tuvāk raksturo Rīgas radiofons: Savos labākajos gados buržuju Latvijā, kad tur saimniekoja kapitālisti, talantīgais mākslinieks bija spiests nodarboties ar gadījuma darbiem (!). Tikai ar padomju varas nodibināšanos viņš varēja pilnu krūti mesties radošā darbā, sākot strādāt pie tautu lielā vadoņa Staļina krūšu tēla, ko beidza savā dzimumdienā. (Jā, — šo nu par gadījuma darbu nevar saukt, jo tas tiešām ir ļauns negadījums!) T. Zaļkalns neapšaubāmi dos vēl daudz jaunu darbu, kas cildinās padomju tautu un tās vadītāju ceļā uz komūnismu — Ļeņina-Staļina partiju.

Rīgas radiofons uzskaita šādus tematus māksliniekiem: padomju iekārtas pasludināšana Latvijā, latviešu tautas pārstāvji Kremlī pie biedra Staļina ar lūgumu pievienot Latviju Pad. savienības tautu saimei, pirmais Vislatvijas padomju kongress 1919. g. 13. janvārī ar Sverdlova piedalīšanos, padomju armijas latviešu vienības piedalīšanās Maskavas aizstāvēšanā, latviešu gvardes strēlnieku divīzijas sagaidīšana Rīgā 1944. g., Latvija — lielajām komūnisma celtnēm, padomju tautas cīņā par mieru un tml. Par labākajiem metiem noteiktas trīs pirmās prēmijas pa 3000 rbļ. (kas pēc rubļa pirktspējas nozīmē apmēram 150 DM), trīs otrās pa 2000 rbļ. un trīs trešās pa 1000 rbļ. (pāris kurpju un mētelis).

CĪŅA PAR MIERU UN — VARAS IEGŪŠANU VISĀ PASAULĒ

Maskavā sanākusi „miera piekritēju" konference, kur 25 no visiem 1137 delegātiem nākuši no Latvijas. Pēdējo vidū ir arī Rīgas katoļu bīskaps Strods, kas delegātu vēlēšanās nemaz nefigūrēja. Mārupes kolhoza priekšsēdis Linde, kas arī ir delegātu vidū, Pravdā pārvērsts par sievieti, bet Mārupe pārdēvēta par Marone. Un kamēr šis delegātu bars Maskavā „cīnās par mieru", Rīgas radiofons deklarē: Šķiru cīņa ir tas ierocis, ar ko iekarot politisko varu un pēc tam ekspropriēt buržuāziju. Tautas demokratiju valstīs sekmīgi izlieto šķiru cīņu, kas kompartijai ir drošs kompass buržuāzijas varas gāšanai visā pasaulē...

VIENA „CĪŅA" TOMĒR UZDOTA

Rīgas radiofons a. 30. septembri bez sevišķa paziņojuma izbeidzis raidījumus latviešiem ārzemēs. Tas liecina, ka Maskavas sirēnas saņēmušas citas notis un sāks jaunu dziesmu, vai arī — pašas aizgājušas nesavaldzināmajiem latviešiem domāto ceļu.

Mūzika, lugas un gleznas „pēc mēra"

MĀKSLAS POSTS TAGADĒJĀ ČECHOSLOVAKIJĀ

Čechoslovakijas kompartijas 30. gadadienas gadījumā visi komponisti saņēma rīkojumu sakomponēt partijai par godu kādu mūzikas gabalu. Tā uz partijas jubileju radās pāri par 100 „spontānu" kompoziciju. Labākās no tām atskaņoja īpašā koncertā, bet pat partijas mūzikas teorētiķi bija spiesti atzīmēt, ka šīm mūzikālajām dzimumdienas dāvanām „arvien vēl ir savi trūkumi".

Komponistu uzticība partijai izpaudās visvairāk kompoziciju nosaukumos. „Simfoniskā dzejoļa" Ostrava uzdevums bija apdziedāt šīs jaunās rūpniecības pilsētas garu. Kompozicija Uzvaras diena attēlo padomju armijas ienākšanu Čechoslovakijā, kur vieni to esot saņēmuši kā atbrīvotāju, bet otri kā atriebēju. Pēc partijas teorētiķu atzinuma, komponistam neesot „gluži izdevies rast šo divējādo jūtu īsto izpaudumu". Labāk kritika atsaucās par „partijai dāvinātajām" dziesmām.

Visumā pasākums vāji izdevies. Kas vainīgs? Izrādās, ka komponistiem vajadzējis sīkāk norādīt komponējamās temas. Un to arī turpmāk darīšot. Ar drāmatiķiem tas jau noticis. Drāmaturģijas padome svinīgā sanāksmē atsevišķiem rakstniekiem uzdevusi noteiktus darbus, kuru paveikšana gada laikā tiem bija jāapsola rakstiski. Apstrādājamie temati: luga par Ostravas triecienieku Jaroslavu Miseku; luga, kas „atmasko Minchenes nodevību"; kas attēlo kompartijas cīņu pret Batas firmas metodēm; kas attēlo modrību pret šķiras ienaidniekam pašā kompartijā (!); luga par amerikāņu strādnieku cīņu savu tiesību dēļ; luga par kalnraču mācekļu dzīvi; luga jaunatnei par rašu diskrimināciju ASV.

Rakstnieki, kas saņēmuši šos pasūtinājumus, apņēmušies sniegt „vērtīgus mākslinieciskus darbus". Pēc gada tad nu Čechoslovakijas teātŗu publikai būs apšaubāmais baudījums šos gabalus redzēt uz skatuves. Visvairāk laikam publika gribēs redzēt „šķiras ienaidnieka" darbību komūnistu partijā. Šim gabalam laikam jāpopulārizē kārtējās partijas „tīrīšanas" un japropagandē boļševiku režīmā tik neizbēgamā, mūžīgi nebeidzamā „modrība".

Arī gleznotājiem Čechoslovakijā smiekli vis nenāk. Pašreizējo varasvīru žēlastību nebauda neviens gleznotājs, kas bija pazīstams jau pirms 1948. g. februāra. Padomju glezniecības ideāls ir astoņdesmito gadu oleografijas. Kad čechu mākslinieki neļāvās uz šī līmeņa nospiesties, jātnieku skolā Hradžinā sarīkoja izstādi, kur, ar vienu vienīgu izņēmumu, tapa rādīti autoru darbi, kas līdz šim bija galīgi nepazīstami.

Oktobrī notika tēlotāju mākslinieku konference, kurā referātus nolasīja izglītības ministra vietnieks, prezidenta kancelejas pārstāvis un divi universitātes docenti. Māksliniekiem referāti nebija atļauti, tie drīkstēja vienīgi noklausīties un pēc tam izteikt referentiem jautājumus. Piesardzīgā kārtā prese par šiem jautājumiem neziņoja. Referenti norādīja, ka tēlotājiem māksliniekiem sociālistiskā reālisma garā jārāda darba ļaužu jaunā, laimīgā dzīve. Viss pārējais ir no ļauna.

Padomju kaleidoskops

BIEDRENES SKOLNIECES PODIŅŠ UN BOĻŠEVISTISKĀ PAŠKRITIKA

Austrumberlīnes laikrakstā Neues Deutschland 28. oktobra numurā varēja lasīt par sekojošo gadījumu. Īsi pirms komūnistiskā jaunatnes festivala Berlīnē Saksijas novada partijas skolā vēlākā stundā no pilsētas atgriezās daži biedri skolnieki un skaļi dziedāja FDJ dziesmas. Kāda vecāka biedrene skolniece, kas dzīvoja augšstāvā un gribēja gulēt, lūdza viņus nomierināties, bet biedri tikai turpināja dziedāt. Tad biedrene no augšas uzgāza biedriem kāda podiņa saturu. Šo gadījumu skolas partijas organizācija, ieskaitot biedrus skolotājus, izmantoja diskusijai par boļševistisko kritiku un paškritiku. Biedrenes izturēšanos jau iepriekš smagi nosodīja sienas avīzē, bet pēc tam viņai vajadzēja partijas organizācijas priekšā demonstrēt paškritiku. Tad nu arī sanāksmē kritiski un paškritiski tapa konstatēts, ka „biedrene par zemu novērtējus FDJ dziesmu nozīmi un tā parādījusi neizpratni par komūnistiskās jaunatnes festivala jēgu resp. nav pratusi novērtēt cīņu par miera aizstāvēšanu..."

ARĪ UNGĀRIJAI BŪS SAVA STAĻINGRADA

Ap 6 km no Budapeštas atrodas neliela pilsētiņa Dunapentele, kur kopš pag. gada izbūvē lielu dzelzs rūpnīcu un kuŗu paredzēts izveidot par vienu no Ungārijas sociālistiskām paraugpilsētām. Oktobŗa beigās pie biedra Rakošija ieradās 15 personu delegācija no Dunapenteles un iesniedza lūgumrakstu bieza albuma veidā ar 15.000 parakstiem. Tajā pilsētiņas cēlēji un iedzīvotāji pauž „savu sirsnīgāko vēlēšanos atļaut viņiem par godu oktobŗa revolūcijas gadadienai un par godu ungāru tautas labākajam draugam pārdēvēt Dunapenteli par Staļinvarošu" ((Staļina pilsētu). Protams, ka Budapeštas valdība nespēja pretoties tik „sirsnīgam tautas masu vēlējumam", un tā arī Ungārijai tagad būs sava Staļingrada.

Miljoni Maskavas zirnekļa tīklā (2)

Mocības jau no bērna kājām

BIJUŠIE, PATREIZĒJIE UN NĀKAMIE

Nepārtrauktajā masu plūsmā caur padomju vergu nometņu milzīgo tīklu nav iespējams noteikt kaut cik precīzu Gulag'a vergu skaitu. Taču pēc divu bijušo NKVD augstāku pārvaldes ierēdņu liecības var runāt par 20—25 miljoniem. Še raksturīgs ir Pad. savienībā izplatīts teiciens, ka padomju iedzīvotāji iedalāmi trīs kategorijās: bijušie, patreizējie un nākamie NKVD gūstekņi.

Kāds agrākais nometņu inspektors stāsta, ka jau 30-tajos gados pie Sibirijas dzelzceļa būves nodarbināts miljons gūstekņu. 1939./1941. g. Jaroslavļas apgabalā bijuši 26.000, bet Kargopoles nometnē līdz 80.000. Unšas nometnē bijuši 40.000 deportēto poļu. Visu liecinieku izteicieni norāda, ka spaidu darbu nometnēs caurmērā bijis 10—12 proc. sieviešu. Vairāk nekā puse nometņu gūstekņu ir politiskie; 30—35 proc. — „sabotieru" un „nogrēkojošos" padomju valsts aparāta ierēdņu, kamēr kriminālistu tikai 15—20 proc. Labu pārskatu par gūstekņu sastāvu dod kāda lieciniece par Kolimas nometni 1938.—1948. g. periodā: vairums ieslodzīto tur bijuši politiskie, galvenokārt ts. trockisti, tālāk veci oktobŗa revolūcijas laika boļševiki, kas apzīmogoti par kontrrevolūcionāriem, un beidzot — spaidu kollektīvizācijas upuŗi.

1939. g. vasarā Tālo austrumu nometnē Magadanā atvests 900 sieviešu transports. Tās kritušas par upuŗi 1937./38. g. masu apcietināšanām, jo bijušas jau agrāk apcietināto un notiesāto „valsts ienaidnieku" un „nodevēju" sievas vai atraitnes. Nākošais apcietināšanas vilnis skāra Poliju, no kurienes pēc šīs valsts sadalīšanas starp Staļinu un Hitleru nometnē atvesti daudz padomju okupētā poļu apgabala iedzīvotāju. Poļiem sekoja baltiešu vilnis, bet otrā pasaules kaŗa laikā nometnē ievesti galvenokārt strādnieki, kas pārkāpuši pastiprinātās darba disciplīnas likumu, kā arī „kolaboratori".

Pēc kaŗa nometnē nākuši Krievijas atbrīvošanas armijas piederīgie — vlasovieši un ukraiņu partizānu vadoņa Bandera piekritēji. Šos valsts nodevībā apvainotos atveda nometnē sasaistītus, sevišķi stingri apsargāja un pēc īsa laika likvidēja. Beidzot parādījās padomju kaŗa gūstekņi no atbrīvotās Austrijas un Italijas gūstekņu nometnēm. Par kaŗa gūstekņu repatriēšanu no Rietumvācijas un viņu nonākšanu MVD rokās liecina kāds virsnieks, kas pats vadījis šo repatriācijas akciju. 1945. g. jūnijā tas iekārtojis uztveršanas nometni 2000—3000 gūstekņu caurlaišanai dienā. Viņš licis gūstekņiem saprast, ka tos negaida vis brīvība, bet draud nosūtīšana uz padomju soda nometnēm. Sākusies masu bēgšana, un nometni ielencis kājnieku bataljons. Daudziem tomēr laimējies nokļūt brīvībā, jo nometne atradusies 7 km no padomju un britu joslu demarkācijas līnijas. Bet mazākais tikpat daudz arī nošauti. Pārējo tūkstoši nonāca padomju koncentrācijas nometnēs, kur priekšā jau bija spaidu darbos notiesātie vācu kaŗa gūstekņi.

„PROLETĀRIZĒTI" UN „APVIENOTI"

Padomju darba un koncentrācijas nometņu tautību sastāvs ir raibs, un kāds liecinieks ar rūgtu ironiju konstatē, ka tur patiešām esot reālizēts komūnistu lozungs: Visu zemju proletārieši, apvienojieties! Bez visu Pad. savienības tautu pārstāvjiem un vācu kaŗa gūstekņiem tur sastopami arī daudz spāņu republikāņu. Pēdējo vidū bijuši Spānijas pilsoņu kaŗa laikā uz Pad. savienību evakuēto bērnu pavadpersonāls, lidotāji, kas bija atbraukuši Maskavā uz apmācībām, kā arī to kuģu komandas, kas uzturēja satiksmi starp Odesu un republikānisko Spāniju.

Tāpat vairums no 1923. g. uz Pad. savienību emigrējušo bulgāru komūnistu apcietināti 1937./38. g. un atrodami spaidu darbu nometnēs. Pēc Polijas dalīšanas un Baltijas valstu, kā arī Ziemeļbukovinas un Besarabijas aneksijas koncentrācijas nometnēs nonākuši daudzi šo zemju iedzīvotāji, netaupot arī tur mītošos ārzemniekus. Tā Kazakijas nometnē bija nonākuši arī Igaunijā dzīvojošie dāņi, norvēģi un franči. Tur netrūkst arī ķīniešu, kas Pad. savienībā meklējuši patvērumu no vajāšanām savā zemē, bet brīvības vietā notiesāti spaidu darbos Karagandā. Pie tam visi liecinieki apstiprina, ka ar gūstekņiem ārzemniekiem neapietas labāk kā ar padomju pilsoņiem.

Kādā Donbasa sieviešu nometnē bijušas gandrīz tikai mūķenes un žīdietes, bet Karagandā Rumānijas, kā arī Baltijas valstu un Vācijas žīdi, kuŗus sarkanarmija „atbrīvojusi" no nacionālsociālistu koncentrācijas nometnēm. Vīri šķirti no ģimenēm, un kādā nezināmā virzienā ejošā transportā visi gūstekņi bijuši saslēgti ķēdēs.

Deportēto bērni atņemti mātēm un nodoti NKVD bērnu namos komūnistiskai audzināšanai. Traģiskākais šetas, ka lielākā tiesa vecāku nezina, kādā bērnu namā viņiem atrautie nonākuši un tā pazaudē kontaktu ar tiem. Bieži vien bērnu namu audzēkņi tur dabū jaunus uzvārdus un tā saviem vecākiem pazūd uz mūžu.

BĒRNIEM JĀPIEAUG NOŠAUŠANAI

Zādzībās, laupīšanā, miesas bojājumu nodarīšanā vai slepkavībā pienāktos bērnus, ja tie sasnieguši 12 g. vecumu, tiesā pēc sodu likuma. Un tā kā pirms 1947. g. un pēc 1950. g. par šiem pārkāpumiem bija paredzēti arī nāves sodi, tad tos var piespriest arī bērniem. Tā kāds 12 gadīgais sodīts ar nošaušanu, tikai — soda izpildīšana atlikta, līdz kamēr tas sasniegs 18. dzīvības gadu.

Bērni un mazgadīgie, kas par mazākiem pārkāpumiem sodīti uz vairākiem gadiem darba nometnē, nav sūtīti uz īpašām jauniešu nometnēm, bet gan uz parastajām spaidu darbu nometnēm. Tur tos savā audzināšanā pievāc kriminālisti, un pēc pāris gadiem, sodu izcietuši, jaunieši atstāj nometni kā labi izskoloti bandīti. Toties ir īpašas kolonijas grūti audzināmiem bērniem, kur tie iziet speciālu apmācību, lai vēlāk NKVD rekrutētu no tiem savus aģentus. Parastajās bērnu kolonijās ievietoti bezpajumtnieki un bāreņi, un tikai izņēmuma gadījumos tur iekļuvuši administrātīvā kārtā vai tiesas sodīti bērni.

Apstākļi mazgadīgo darba kolonijās ir drausmīgi: netīrība, insekti, pārpildītas barakas, slikts uzturs, bada slimības, kā arī pavisam nepietiekoša sanitārā un medicīniskā aprūpe. Audzinātāji jauniešus sit līdz nesamaņai. Dienu pēc 1940. g. maija svētkiem kādas kolonijas audzēkņu priekšā nošauti 7 jaunieši. Kāds liecinieks, kam viņa audzinātājs jau agrāk izsitis 8 zobus, par niecīgu pārkāpumu saistītām rokām un kājām sešas stundas karājies pie griestiem, bet pēc tam iesprostots bunkurveidīgā alā, kur sienās un grīdā iemūrēti dzelzs trijstūŗi.

Nākošā turpinājumā:

„BRĪVĀS PADOMJU PILSONES" LUPATĀS

Satelītu anekdoti

VIENK...ŠA MATEMATIKA

Kādā Austrumvācijas skolā skolotājs bērniem uzdod šādu aritmētikas uzdevumu.

„Pieņemsim, jūsu ģimenē ir četras personas. Katrai uz pārtikas kartēm pienācies 700 gramu gaļas mēnesī. Frici, cik liela būs gaļas deva mēnesī jums visiem kopā?"

Fricis atbild: „Divi gabaliņi Harcas siera, biedri skolotāj!"

GULTAS NAV VAJADZĪGAS

Tā kā aiz dzelzs priekškara neviens neguļ, nav arī jāpagatavo gultas, jo — reakcionāri neguļ, partijas biedri ir nepārtraukti nomodā, bet pārējie sēž cietumā.

PIKASO VARŠAVĀ

Nesenās izstādes laikā Varšavā Pikaso savā dzīvoklī pārsteidza kramplauzi, kam izdevās izbēgt. Pikaso tomēr spēja iesniegt policijai noziedznieka attēlu, ko viņš pats bija uzzīmējis. Ar šī zīmējuma palīdzību policija apcietināja 50 cilvēku, 2 zirgus, 1 sardīnu bundžu, kaķi un korķu viļķi.

SKAIDRĪTE EBERŠTEINE

PRIEKULE

Melnajā nakts tumsā mirdz apsnigušie lauki, krīt sniega pārslas, un sajūta ir tāda kā dzimtenes Ziemsvētku naktī. Šonakt, draugs, iejūgsim kumeļu sapņu kamanās un brauksim uz laimīgo zemi!

Klau! — ieskanās zvaniņš, nodimd kumeļa straujie soļi, un kamanas kā vējš aizlido pār sasalušo sniegu.

Kurp lai šonakt tevi aizvedu, draugs, — vai uz Vidzemes kalniem, Zemgales līdzenumu vai Kurzemes jūrmalu? Brauksim šoreiz uz Kurzemi! Atceries, tev daudz stāstīju par kādu mazu pilsētiņu — Priekuli, un, lūk, šonakt gribu tev to parādīt. Nav tai vēsturisku nostāstu, ne sevišķu dabas brīnumu, bet zinu, ka tā tev patiks.

Pati pilsēta ir maza, ielejā iegrimusi. Patiesībā pilsētas nosaukumu tā gandrīz nav pelnījusi, jo, pilsētas vārdu pieminot, ļaudis parasti iedomājas trokšņainas, satiksmes pilnas ielas, vairākstāvu namus, fabrikas, veikalus utt. Priekule pilsētas godā tikusi tikai ar pāris veikaliem, vienu galveno ielu un zemām, augļu dārzos ieslēgtām, mājām. Nedzird tur auto vai tramvaju trokšņu, bet to vietā skan lauku saimnieku ratu rībēšana un kumeļu zviedzieni.

Tirgus dienās pieplūst pilnas ielas ļaužu gan no Asītes, Kalētiem, Paplakas, gan citiem apkārtnes pagastiem.

Kāds prieks tad noskatīties šajos spēka un rūpju pilnajos ļaudīs! Tirgū vezums plok, — būs nauda, ko apmainīt kooperātīvā pret jaunu arklu, pakaviem vai pārvest mājās ķieģeļus jaunajai ēkai. Arī pēc tiem nav jābrauc tālu, jo pilsētai pašai savs ķieģeļu ceplis — liela sarkana celtne, no kuras nāk ārā tūkstošiem ķieģeļu ik dienas, lai palīdzētu celties jaunām ēkām.

Netālu no tirgus laukuma ir baltā stacijas ēka, kur garām šņākdami skrien un apstājas vilcieni gan no Liepājas, gan Rīgas, gan Lietuvas.

Un tagad, draugs, parādīšu tev pašu pilsētas lepnumu — abas pilis. Vienu mazu, baltu kā pasakā, otru — sarkanu ķieģeļu ēku, kurai gan nav īstas pasaku pils izskata, bet tā ir liela un varena. Varbūt tā tik varena liekas tāpēc, ka tajā ierīkota pilsētas un apkārtnes pamatskola — skola parka vidū ar upi un dzirnavām ielejā un baltu pasaku pili kalna galā. Stāvot šīs upes krastā, tu dzirdi skanam skolas zvanu, bērnu jautrās čalas un upes ūdens tecēšanu. Ai, draugs, cik tas skaisti! — to saprast var tikai tas, kas še bijis, skatījies upes dzidrajā ūdenī un dzirdējis tā balsi.

Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā rīkotās jaunatnes darbu sacensībā godalgots darbs, kura autore ieguvusi mūsu laikraksta balvu.

Nāc, uzkāpsim pašā kalna galā, — es gribu tev parādīt šo pilsētu četros gada laikos. Pavasarī — parku ar vizbuļiem pilno upes krastu, pirmos pumpurus kokos un putnus ar savām pavasara dziesmām.

Vasarā caur zaļajām koku lapām mirdz baltā baznīca. Tā liekas baltāka un varenāka kā jebkad — tās ir ērģeļu skaņas, kas to tik varenu padara, un izkapts dziesma pļavās.

Un lūk, no zaļās vasaras tu raugies uz rudens zeltu. Ražas noliektie augļu koki, salna un lietus ir tā pirmie vēstneši.

Aizlaižas pēdējie gāju putni, tiem līdzi aizgājis arī rudens, un atnākusi ziema. Snieg pirmās sniega pārslas. Nāc, aiziesim nolaisties no Valtu kalna ar ragaviņām!

Piesnigušie Valtu birzs bērzi kā sargi stāv kalna galā. Ai, kā gribētos tā ilgi brist pa kupenām un skatīties piesnigušo koku galotnēs! Bet laika ir maz, un es taču solīju tevi novizināt no Valtu kalna ar ragaviņām un aizvest uz dīķi paslidināties.

Abi dīķi kā divi spoguļi mirdz ziemas saulē. Tu nemaz nevari paiet tiem garām šādā ziemas dienā nepaslidinājies, jo dīķi ir gandrīz pilsētas centrā. Kādreiz gan tas laikam bijis viens liels dīķis, bet, lai tiktu uz otru pilsētas malu, izbūvēts ceļš, kas tagad to sadala divās daļās.

Nu esmu tev parādījusi pilsētu, par kuru tik daudz esmu stāstījusi. Nebija man nekā sevišķa, ko tev parādīt, bet reizēm pavisam vienkāršas un ikdienišķas vietas izliksies skaistas, ja tu vēlēsies tajās skaistumu atrast; un tagad, šajos īsajos mirkļos kopā ar tevi es atradu daudz vairāk skaistuma, nekā še nodzīvotajos gados. Tās bija ilgas, draugs, kas man lika šeit tik daudz skaista atrast.

Skan nemierīga kumeļa zvaniņš, un mūsu kamanas ieslīd baltos sniega kalnos...

Atverot acis, baltā dzimtenes sniega vietā ir liela, pelēka migla. Ir izgaisis sniegs un zaļā vasara.

Tas bija sapnis, draugs, bet skaists sapnis.

Es raugos caur istabas logu svešas zemes miglā — zemes, kurai nav ne īstas vasaras, ne ziemas, tikai pelēki miglas vāli.

Atmiņas šķiras kā grāmatas lapas, un, skarbajiem vējiem gaudojot pāri mājas jumtam, es dzirdu Aspazijas vārdus:

„Pat tumšā naktī turp ja noietu,
Es katru akmentiņu atrastu."

Balsienu mīkla

Uzdevis Teofils Brasa

A — ab — aiz — au — bi — ce — dim — dis — el — ga — ga — ga — i — ie — kā — ķi — la — le — le — li — lī — lut — mem — min — mu — na — ne — nes — nī — nie — no — nons — ņie — o — pe — ral — re — re — ri — sau — si — sis — ste — ta — tau — te — tis — tri — u — ul — za — zag.

No augšējiem 54 balsieniem jāsastāda 18 vārdu ar zemāk minētajām nozīmēm. Pareizā atrisinājumā vārdu pirmie burti, lasot no augšas uz leju, un ceturtie burti, lasot no lejas uz augšu, veido latviešu rakstnieka „Tēvzemes balvas laureāta — pazīstama darba sākuma rindu.

1. Pilsēta Vācijā; 2. Leģendārs grieķu karavadonis; 3. Pagasts Vidzemē; 4. Ogas; 5. Mīža vārds latviešu pasaku lugā; 6. Persona brāļu Kaudzīšu darbā. 7. Jauna latviešu dzejniece; 8. Spāņu filozofs un rakstnieks; 9. Ģen. Baloža dzimtais pagasts; 10. Sievietes vārds; 11. Seno ēģiptiešu svētie putni; 12. Persona Jaunsudrabiņa pazīstamākajā lugā; 13. Pilsēta Latvijā; 14. Pagasts Vidzemē; 15. Latviešu tautas deja; 16. Nemirstības valsts latviešu ticējumos; 17. Persona Raiņa lugā Pūt, vējiņi; 18. Ievērojams latviešu sportists.

Iepriekšējās balsienu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Li—vor—no; 3. Al—tā—ri; 5. Pi—pe—te; 7. Rī—ko—tājs; 9. Po—dag—ra; 11. Ne—ve—se—lī; 14. Ma—ti—o—la; 16. Ma—da—gas—ka—ra; 19. A—ra—se; 21. Pe—te—ris; 23. Tra—cis; 24. Lin—čo; 25. Po—li—pi; 29. Ra—ba—ti; 31. Ma—za—ču—ze—ta; 34. Ma—ka—ro—ni; 36. Bo—ta—ni—ka; 39. Ma—la—ja; 41. Ka—ra—le; 42. Ra—ga—ni; 43. Pa—na—ma; 44. Le—me—sis. — **Stateniski:** 1. Li—te—ne; 2. No—ri—se; 3. Al—tajs; 4. Ri—po; 5. Pi—ra—ti; 6. Te—ci—la; 8. Ko—li—ma; 10. Dag—ma—ra; 12. Ve—ne—ra; 13. Va—gas; 15. O—fer—te; 17. Da—go; 18. Ka—lijs; 19. A—le—po; 20. Sa—tra—pi; 21. Pe—čo—ra; 22. Ris—kan—ti; 26. Li—da—ka; 27. Ka—za; 28. Ro—ze; 30. Ba—na—ni; 31. Ma—ni—la; 32. Ču—guns; 33. Ta—bo—ra; 34. Ma—dei—ra; 35. Ro—ma—ņi; 37. Tā—fe—le; 38. Ka—mie—sis; 40. Jā—pa; 41. Ka—ma.

Dzīvības robežas

Dzīvība iemiesota veidojumos, kam, neraugoties uz daudzām atšķirībām, ir viena kopēja raksturība. Kā baktērijai, tā zilonim dzīvības nesēja pamatsubstance ir protoplasma, resp. olbaltums. Pašapzinīgi, šķiet, tāpēc vārdi, ko slavenais filozofs E. Hekels sacījis olbaltuma ķīmijas nodibinātājam E. Fišeram: „Ja jūs, ķīmiķi, reiz pratīsit izgatavot īsto olbaltumu, tad tā lieta ies!"

Hekels maldījās: tā lieta tomēr negāja. Kaut arī tagad pazīstami neskaitāmi olbaltuma savienojumi, kaut arī ir zināmi likumi, saskaņā ar kuriem olbaltuma molekulā oglekļa atomi saistās virknēs un aplos, tā izbūvējot stingru režģi, kam tad pievienojas citi dzīvībai nepieciešamie elementu atomi, dzīvības noslēpums līdz šim nav izdevies atrisināt. Dzīvību mākslīgi radīt nav iespējams. Modernā bioloģijā skaļākas kļūst balsis, kas noraida uzskatu, ka dzīvība būtu nejauši mikrofizikālā ceļā radies no nedzīvā. Neskaitāmi izmēģinājumi pierādījuši, ka dzīvais var celties tikai no dzīvā. Bet tādā gadījumā atbildi prasa citi jautājumi. Vai dzīvība ir tikai zemes lodes savdabība? Kas un kādam nolūkam pirms 1,5 miljarda gadiem ir to uz mūsu planetas radījis?

Zviedru fiziķis un kosmologs Arheniuss apgalvoja, ka pasaules telpā kopš mūžības ir dzīvību nesoši debesu ķermeņi. Viselementārākā dzīvība latentā sporu formā ar gaismas staru spiediena palīdzību pārvar atstatumus debesu telpā. Ja šīs sporas, kas izkaisītas bezgalīgi plašajā starpzvaigžņu okeānā, savā klejojumā nokļūst apstākļos, kas ir dzīvībai labvēlīgi, tad tās tur nostiprinās un sāk to daudzveidīgo attīstības procesu, kāds arī uz mūsu planetas nav vēl beidzies. Jāpiezīmē, ka sīkbūtnes atrastas arī meteoritos (Kostjuševs un Ch. Lipmans). Daži zinātnieki iet vēl tālāk un apgalvo, ka olbaltums nebūt nav absolūtais dzīvības priekšnoteikums. Gluži kā tagad virs zemes valdošos temperatūras un klimatiskos apstākļos dzīvība var veidoties uz oglekļa bāzes, pie citiem, daudz augstākiem temperatūras nosacījumiem tā varēja būt saistīta ar citu pamatelementu savienojumiem. Iespējams pat, ka visi ķīmiskie elementi pēc kārtas ir bijuši vai vēl būs dzīvības nesēji. Kad zemes lodes virsma bija dažus 100° karstāka nekā tagad, pie toreizējām dzīvības formām oglekļa vietu varēja ieņemt silicijs. Tādā gadījumā milzīgie hidrosilikatu slāņi, kas sastāda starp citu arī Alpu kalnu masīvu, būtu tādi paši silicijorganismu nogulsnējumi, kā dzelzrūdas un krīta slāņi, un arī koraļļu klintis ir mūslaiku oglekļa organismu pārpalikumi.

Ja šis noslēpums ir pareizs — un modernā ķīmija to nenoraida — tad dzīvība iegūst gluži jaunas, vēl nepārredzamas robežas. Tad visu kosmisko norišu centrā nostājas dzīvā molekula. Mūsdienu neorganiskās pasaules nedzīvās molekulas tad iegūst tikai pasaules dzīvības norišu blakusproduktu nozīmi. Pagaidām gan vēl ir pārāk maz konkrētu pierādījumu šī uzskata pamatošanai. Bioloģija, kā ikviena jauna zinātnes nozare, savā sākuma stadijā vāc un kārto materiālus. To izvērtēšanu izdarīs nākošās paaudzes.

Tā, neraugoties uz dažādiem maldiem un pārpratumiem, arvien skaidrākas kļūst ne tikai dzīvības robežas, bet arī pati tās būtība. Aristoteļa uzstādītais dzīvības princips pēc vairākiem gadu tūkstošiem, gan ar zināmiem pārveidojumiem (Drišs, Spemans, Zigmunds), ieguvis izcilu nozīmīgumu dzīvības izpratnē.

Cilvēces pirmsākumos mūsu priekštečiem pasaule likās kā slazds nevērīgam, vajātam upurim. Un šis tienkātais medījums bija — cilvēks pats! Bet kad viņš iemācījās rīkoties ar darba rīkiem un izmantot dabu savā labā, notika lūzums viņa domāšanā. Viņš nostādīja zemes lodi un sevi visuma centrā, aplieca tai debesu velvi, ne tikai skaistuma labad, bet tālredzīgi savtīgiem pēcnāves nolūkiem.

Pēc garīgās zemestrīces, kas atklāja, ka mūsu planeta ir tikai niecīgs putekliņš universā, nāca laiks, kad cilvēks dzīvību noniecināja, nosaukdams to par dabas untumu un nejaušu nedzīvu atomu kombināciju pārvērtību. Viņš neizlaida no rokām stikla mēģeni cerībā, ka šādu pārvērtību tam izdosies pašam radīt. Tagad sākas laikmets, kur dzīvība tiek uzskatīta par neatņemamu kosmosa sastāvdaļu. Un ja dzīvība ir universāla, ja tās robežas sakrīt ar izplatījuma robežām, tad jāpieņem, ka tā laika plūsmā uzplauks visās piemērotās vietās.

Uz debesu ķermeņiem, kas staro neaptveramās tālēs, top un vēl veidosies šūpuļi jaunām dzīvības formām. Dzīvība vairs nav zemes lodes monopols. Vai priecāties par to jeb noskumt? Kā katram tīk.

No aizsaules šķiet pūšam galšu Dieva vēju,
Tur lietas mājo klusas aizmūžībā sirmā.
Tās staro spožumu, ko zemē neredzēju,
Dus tīri nākamības tēli ausmā pirmā.

(Veselis)

A—p—s

JĀNIS SILIŅŠ

Gudrais Žeks

Žeku nošāva tādēļ, ka tas bija kļuvis pārāk vecs. Viņš pat nevarēja vairs maizes garozas sakost. Bet vai tāpēc Žeks bija jānošauj? Viņš tak pārtika arī no putras, kartupeļiem un gaļas cipslām! — Šīs domas man nelika mieru arī tad, kad biju pieaudzis un apmeklēju savas dzimtenes — Ogres līčus, kur toreiz apraka Žeku. Viņš savu uzdevumu pildīja līdz pēdējai dienai. Gadījās, ka mājinieki aizmirsa aizslēgt klētiņu, un nevienam vairs negribējās ārā iet, tad tie teica: „Tur tak ir Žeks." Viņš gulēja pie klētiņas savā būdā un, galvu ārā izbāzis, visu dzirdēja.

Gar mūsu mājām gāja ceļš. Ja kāds gājējs ilgāk uzkavējās pret mūsu māju, Žeks tūliņ ierējās; bet ja kāds iereibis, no kroga mājās iedams, apsēdās uz mūsu malkas atpūsties, Žeks vispirms nostājās pie istabas loga un stipri rēja, bet pēc tam bruka nelūgtajam viesim virsū. Taču Žeks nebija plēsoņa un reti kādu sakoda, bet iespaidīgi draudēt mācēja. Ja kāds domāja atgaiņāties ar rungu, Žekam bieži laimējās to izraut no rokām, jo spēks tam bija liels. Kaimiņu ļaudis viņš pazina visus. Dienā neviens nebaidījās iet mūsu mājai garām. Viņš bija draugs visiem pazīstamiem.

Žeks bija melnu, garu spalvu, resnu galvu, platu muguru un īsām kājām. No kurienes tas bija atvests, es nezināju, jo mājinieki nekad par to nerunāja. Suņu kautiņos Žeks piedalījās reti, bet ja to darīja, tad tur bija dibināts iemesls, pie kam — tas ar savu spēku vienmēr guva uzvaru.

Reiz diendusas laikā Mālkalnu suņi bija pārnākuši pār seklo Ogres straumīti uz mūsu pusi un uzbrukuši mūsu baltiņam, kas sapīts ganījās līcītī. Šo negoda darbu Žeks bija pamanījis un, neviena neskubināts, tūliņ aizsteidzās pārmācīt nelūgtos viesus. Mazākais no suņiem, Arnis, laikam redzēdams Žeka resno muguru, tūliņ devās pa seklo straumīti uz savu pusi. Bet lielākais — Krancis lepni notupās un gaidīja Žeku pienākam, laikam iedomādamies, ka tas stādīsies viņam priekšā un teiks: „Mans vārds Žeks, no Siliņu mājām." Bet Žeks bija citās domās. Vispirms tas klupa Krancim vilnā, apvēla to divreiz apkārt, tad ietrieca ūdenī un tur to purināja kā vecu maisu. Ticis vaļā no Žeka zobiem, Krancis vairs nemeklēja seklo straumīti, bet metās atvariņā un peldēja pāri, pa reizei atskatīdamies, vai Žeks tam nedzenas pakaļ.

No tās reizes Mālkalnu suņi uz mūsu krastu vairs nenāca. Redzēdami Žeku mūsu krastā, tie tupēja pie vecās pirtiņas un rēja, bet Žeks to nemaz neievēroja.

Citreiz Žeks ganos mierīgi gulēja zem kārklu krūma. Kaimiņu suņi plēsdamies uzvēlās tam virsū. Šāda miera traucēšana Žeku pārāk sadusmoja. Tas trūkās augšā un kampa zobiem kaušļu vidū, sagrābdams viena kāju, otra asti un aizsvieda tos projām kā niekus.

Latgalē kādā publiskā lekcijā reiz dzirdēju, ka „kočam", „vornai" un „suņam" neesot prāta un dvēseles, bet gan tikai cilvēkam. Šī lekcija toreiz izsauca straujas debates. Arī pēc maniem novērojumiem Žekam bija daudz prāta un, varbūt, arī maza dvēselīte.

Kādreiz, kad Skujanieku mājas cūkas bija atnākušas mūsu robežās un iegājušas kartupeļos, mēs Žeku aizsūtījām tās aizdzīt. Žeks tās nedzina vis projām, bet atdzina mūsu sētā kā „lietišķu pierādījumu", ka tās bijušas blēņās. Kad cūkas padzinām uz Skujanieku māju ceļa, Žeks bija neapmierināts un rūca.

Žeks bija sapņotājs: stundām ilgi tas tupēja Ogres krastā un klausījās, kā čaloja Bērtula straume. Tā kā mūsu mājas atradās pašā Ogres krastā, tad ledus iešana pavasaros un pēc tam zivju zvejošana mums, mājiniekiem, bija liels notikums. Žeks šinī lietā dzīvoja mums visiem līdz.

Kādu pavasari, kad drīzumā atkal bija gaidāma Ogrē ledus iešana, mēs stāvējām krastā un prātojām, kad ledus sakustēsies. Uzminēt to bija grūti, lai gan ūdens ledus segu bija sacēlis un gar abiem krastiem jau pludoja vaļēji ūdeņi. Žeks it kā mūs bija sapratis un bieži tecēja aiz klētiņas it kā novērot upi.

Nākošā naktī pie loga Žeks stipri rēja. Tēvs ātri apvilka mēteli un, garo stobru — veco kazaku pistoli — paķēris, izmanījās ārā. Bet tad tūliņ bija atpakaļ un iesaucās: „Ledus iet!" Mēs visi tūliņ bijām kājās un, kaut kā apģērbušies, devāmies uz krastu. Tur gāja ledus. Skanēdams un it kā vaidēdams, tas lauza sev ceļu alkšņos un kā satrakots drāzās klintīs. Mēness gaismā mēs tālu uz abiem upes galiem redzējām baltu kustošu lentu. Tēvs sacīja: „Tiklīdz kā atvēru virtuves durvis un pabāzu galvu ārā, tā sadzirdēju dobjas skaņas. Tā bija ledus iešana. Žeks tūliņ skriešus devās uz krastu. Viņš mūs, lūk, bija modinājis. Gudrs suns!"

Kad mēs stāvējām krastā, Žeks skrēja no viena pie otra, laikam izteikdams savu prieku, ka viņš šo ziņu mums bija pavēstījis.

Kūtī mums barojās vepris. Ja siltās dienās durvis bija vaļā, Žeks vienmēr ietecēja kūtiņā un ar to saostījās, bet kad sievieši vepri baroja, tas vienmēr bija klāt par „asistentu", it kā bez viņa ziņas to nedrīkstētu darīt.

Barokli nokāva. Tas gulēja sētā, un vīrieši to apstrādāja. Žeks to paostīja un tūliņ aiztecēja uz kūti, kur, priekškājas uz aizgalda malas uzlicis, skatījās aizgaldā, it kā ko meklēdams. Tā Žeks no nokautā vepra uz kūtiņu staigāja kādas trīs reizes. Pēc tam viņš vairākas dienas lāga neēda. Sievieši tad teica: „Patiesi, viņš skumst pēc vepra."

Nebija šaubu, ka Žeks izjuta kādas dvēseles sāpes, kas mums, cilvēkiem, nebija saprotamas.

Bija vasaras otrā puse. Mūsu mājās kādu dienu atnāca mūrnieks. Tā īstais vārds bija Reņģe, bet mazā auguma dēļ viņu saukāja par Mazo Reņģīti. Mūsu mājās tas bija gaidīts ciemiņš, jo vienmēr mācēja daudz ko pastāstīt. Cik viņa stāstos bija patiesības, kas to lai zina! Viņš šņauca tabaku un no savas bērza tāss cibiņas šo šķaudīgo pulveri, ko sauca par „prīzi", labprāt deva arī citiem un priecājās, kad lietotāji stipri šķaudīja.

Kad vakarā Mazais Reņģītis tika pieaicināts pie vakariņu galda, Žeks piegāja viņam klāt un savu resno galvu ieguldīja tam klēpī. Mazais Reņģītis to noglāstīja un teica: „Nu mums drīz būs jašķiras." No šiem vārdiem es nekā nesapratu. Laikam mājinieki, man klāt neesot, par Žeka nošaušanu bija ko runājuši.

To vakaru mājinieki mani sūtīja agri gulēt. Ielikos gultā, bet ilgi neaizmigu. Redzēju, kā Mazais Reņģītis lādēja tēva bisi un teica: „Tādam nolūkam jāņem visrupjākās skrotis."

Kad rītā piecēlos, saule jau bija gabalā. Mūsu vecā saimniecības vadītāja Ivanovska skubināja: „Celies nu, Jānīt, un ej skatīties, kur upes līcītī Žeks nošauts!" Tagad sapratu visu. Ietinu galvu segā un raudāju. Mans draugs Žeks bija nošauts. Cik reižu abi, cūkas ganīdami, negulējām upes līcītī zem lazdas krūma, es — uzlicis savu galvu uz Žeka mīkstajiem sāniem, ko tas labprāt atļāva...

Beidzot piecēlos. Uzāvu kājās koka tupelītes un aiztecēju caur dārzu uz Ogres krastu. Līcītī, netālu no ozola redzēju zālē melnu plankumu. Tas bija nošautais Žeks. Klāt negāju, jo, nez' kādēļ, man bija bail. Kad atgriezos istabā, tur bija mans tēvs, brālis un Mazais Reņģītis. Pēdējais virtuvē paņēma lāpstu un teica, ka vakarā iesāktais darbs jāpadarot līdz galam. Viņš aizgāja aprakt Žeku.

Pie brokastu galda viņš stāstīja, ka vakar, kad pacēlis šauteni pret Žeku, tas atņirdzis zobus un draudējis, bet kritis pat neiekaukdamies. Mājinieki skubināja Mazo Reņģīti ieturēt krietnu brokastu, jo ceļš esot pagarš; bet viņš ēda maz, aizbildinādamies ar sliktu dūšu. Kad vēlāk atkal aiztecēju uz upes krastu, tanī vietā, kur no rīta redzēju guļam Žeku, bija tikai dzeltānu smilšu paladziņš.

Biju jau pāris gadu vecāks. Līcītī bija iesēts āboliņš. Ganīdams upmalā mūsu divas govis, dažreiz paskatījos uz to pusi, kur bija aprakts Žeks, un iedomājos, vai no zaļā āboliņa nepacelsies mana bijušā drauga resnā galva. Bet tā nepacēlās.

Biju jau mūža otrā pusē. Ja vien bija vaļas, tad vasarā izbraucu no Rīgas uz savu dzimto Rembates pagastu un pasēdēju dažas stundas Ogres upes līcītī, kur bija aiztecējusi mana jaukā bērnība. Pati upe, lazdas krūmi, vecie ozoli, baltās smiltis, klintis un viss, viss man tur likās kā interesanta, dārga grāmata, kuru var lasīt un atkal lasīt. Man nepietika ar skatu vien. Es paglāstīju lazdu lapas, ozola resnumu, laidu caur pirkstiem tecēt baltām smiltīm un runāju ar visu to, kā ar ko dievišķīgu. Tad vienmēr atcerējos arī savu sendienu draugu — Žeku.

Atcerējos arī Mazā Reņģīša drūmo galu: pēc dažiem gadiem kādā agrā rīta stundā viņu atrada pie Daugavas pārceltuves ar sadauzītu galvu. Uzraudzības iestādes vainīgo neatrada.

PĒTERIS ĒRMANIS

Četrdesmit gadu (2)

(Beigas)

„Nāks visādas pārgrozības tavā personīgā dzīvē. Bet par to šoreiz tev nestāstīšu, tikai par literāro. Tu atradīsi ceļu uz maziem, gandrīz vai liriskiem dzejolīšiem, posts tikai, ka tevī būs un būs tāds smagums, kas arī šiem dzejolīšiem neliks sasniegt īstu melodisku vieglumu un dzidrumu. Tev uz 1925. gada Ziemsvētkiem iznāks liela lirikas grāmata Es visur dzīvību redzu; jā, jā, tāds garš virsraksts. Tur būs liriskās dziesmiņas, pa vidu vēl kādi dzejojumi sludinātāja stilā. Tur būs dažs tīri pieklājīgs dzejolis, bet dažs arī gluži negatavs, *nenostrādāts*. Tomēr tev par šo grāmatu piespriedīs augstu godalgu, valsts godalgu. Daudziem tas nepatiks. Un atkal tu dabūsi pa biksēm. Tieši par šo grāmatu gan mazāk, bet par citām lietām, kur cēlonis tomēr būs tā nelaimīgā godalga."

Zēns klausījās, uzmanībā sastindzis, pat muti mazliet pavēris. Es turpināju:

GRĀMATNIECĪBA

Redakcijai piesūtīts Ingrīdas Vīksnas romāns Mums jābrien jūrā, apgāda Imanta izdevumā Kopenhagenā. Vāku zīmējis N. Strunke. Šī mūsu laikraksta lasītājiem jau pazīstamā romāna abas daļas ir vienā grāmatā un aptver 256 lpp.

Pašu jauniešu žurnāls Nr. 1, Jauniešu apgāda kopas izdevums galv. redaktora E. Berkmaņa un G. Grīnberga vadībā. Saturā prof. Dr. theol. T. Grīnberga raksts Gaitas sākot, V. Lesiņa — Par latvisko dvēseli, A. Gāršenieka — Svētku gājiens pagātnē, E. Raistera, V. Pelēča, A. Irbes, M. Andžānes, Z. Avotiņas, E. Tūteŗa, A. Vairoga un V. Šekspīra dzejas, G. Grīslīša stāsts Atbalss, G. Bonas — Pie Kaida Marokas rīlos, Anšlava Eglīša — Sarkanais elks, Z. Avotiņas — Bālģīmis un Gaŗģīmis, L. Vokera — Pāri kontinentam 1951. g., J. Širmaņa pasaka Jaunais melderis, H. Nordena — Velosipeds uc. raksti, kā arī nodaļas Mazajam brālītim un māsiņai, Mīklas un uzdevumi, Sports, Šachs un Pastmarku krājējiem.

„Techniskā puse tavos dzejoļos uzlabosies. Tu sāksi pat rotaļāties ar daktiliskām atskaņām. Vai zini, kas tās ir?"

Zēns druscin nokaunējās: „Tu taču atceries, es par rakstniecības teoriju neko neesmu interesējies. Par vēsturi, protams, jā."

„Daktiliskās ir trejzilbīgas atskaņas. Bet gan jau tu to uzzināsi. 1933. gada rudenī tev iznāks dzejoļu grāmata Atvasara, un tur būs tavi gatavākie dzejoļi. Bet arī par šo grāmatu tu tiksi apsmiets, bārts un strostēts, tāpat kā par sludinātāja vārsmām. Tālāk, par dzejas formu domādams, tu atradīsi pats savu īpatu dzejoļu uzbūvi, dzejoļu konstrukciju — garākiem dzejoļiem. Pirmais pants tikai viena rinda, katram nākošajam pa rindai klāt, līdz desmitrindu pantā sasniegts augstākais kāpinājums. Tam seko vēl desmitrindu pants, un tad rindas pakāpeniski tiek noņemtas, līdz beigās atkal vienrinda. To tu nosauksi kāpņu formu, un tavā grāmatā Kāpnes, kas iznāks 1936. gada rudenī, būs laba tiesa tādu kāpņīgu dzejojumu. Klusībā tu drusku lepoties ar šo formu, jo tā pilnīgi tava, tādu tu netiksi atradis arī cittautu dzejā. Atbalsi un ievērību tā negūs. Viens otrs konstatēs, ka tev tāda forma ir — un tas viss. Par to neviens nepasacīs, ka tā nekur neder, lai sakot, pat lamāts tu par to netiksi. Un tu pats pasmiesies par sevi: Tu nu, Pēteri, vari kauč pa ielu uz galvas staigāt, neviens ir nepaskatīsies. Jā, populārs tu nebūsi."

„Vai, kāpēc tad tāda neievērība?" zēns jautāja, un viņa sejā bija tāda skāba netīksme.

„Grūti noteikt, kādēļ. Sacīsim vienkārši: tādēļ, ka tu būsi Pēteris Ērmanis. Dažiem tāds liktenis. Jā, tev gan gadīsies laipni izdevēji, kas nāks pretī, bet tavas grāmatas maz pirks. Viena popularitāte tev būs tomēr: tevi daudzinās kā latviešu literātūras bibliografisku zinātāju, kas var noskaitīt no galvas kurā katrā laikā gandrīz visu grāmatu un sacerējumu virsrakstus un parādīšanās gadus. Tev uzticēs daudzu mirušu rakstnieku darbu koposanu un kārtošanu. Bet sirdī tev paliks tāda smeldzīte: tu taču gribēsi, lai tevi vairāk izceļ un cildina tieši kā rakstnieku, kā dzejnieku."

„Par ko tad es vēlākos gados dzejošu?"

„Par visu ko. Par sievietēm, dabu, pat par sevi, par citiem cilvēkiem; daudz būs tā saucamo žanra dzejoļu. Kāpņu formu tu pamazām atstāsi, arī sludinātāja vairs nesludināsi. Bet līdzjutība tavā dzejā paliks. Tu dzejā tu pārdomāsi, pavērosi, paskumsi, pasmaidīsi ... kļūsi aizvien klusāks un vienkāršāks."

„Un kā ar prozu?"

„Būs arī proza. Tu sāksi rakstīt tādus kā spoku stāstiņus, daļēji dažu sveštautu stāstītāju ietekmē, daļēji tādēļ, ka tevī pašā būs stipra tiekšanās uz šādu vielu. Iznāks dažas mazas grāmatiņas. Visu jau nevar pieminēt, un mums nav vairs daudz laika."

„Jā, man jāiet, jāraksta stāsts," zēns uzlēca kājās, gluži satrūcies. „Un te pie tevis kāds var ienākt ... Bet tā gribētos klausīties tālāk."

„Sēdi vien, sēdi, vēl jau tādu brīdi varam runāties," es mierināju. „Tev pietrūks pacietības savus stāstiņus rūpīgāk nostrādāt un plašāk izveidot — un tie, tā sakot, jau beigsies, kamēr vēl nebūs lāga sākušies. Vēlāk tu izraudzīsies reālāku vielu, nostāsies uz cietāka pamata, rūpīgāk strādāsi, un dažs stāsts jau būs tiešām par stāstu vai noveli saucams. 1935. gada rudenī iznākošie Gaidītāji būs tava labākā stāstu grāmata. Bet, kad kaut kur minēs tavus laika biedrus — citus novelistus, tavu vārdu noklusēs.

Un tad tu sāksi rakstīt savas bērnības un pirmjaunības atmiņas. Un atradīsi beidzot nozākāts sevi, atradīsi, ka neviena rakstīšana nav tik jauka un mīļa, kā atmiņu rakstīšana. Atmiņās tu būsi visīstāks. Tu rakstīsi par Ruķu kokiem un ēkām, par saviem skolas biedriem un vecajiem skolotājiem, par to, kā tēvs tevi veda uz skolu, par Austruma, Mājas Viesa Mēnešraksta kalendāru un avīžu stāstu lasīšanu. 1935. gada pavasarī iznākušā Atmiņu vija varbūt būs tava vislabākā grāmata. Tu personīgi pazīsi daudzus latviešu rakstniekus, tu par viņiem rakstīsi atmiņas — arī par dzīvajiem, tāpat kā citkārt Ādolfs Alunāns. Tādas atmiņas būs tavā grāmatā Paziņu portreti, kas būs gatava 1937. gada Ziemsvētkos. Bet tā būs tava pēdējā grāmata, kas iznāks Latvijā."

„Bet kā tad ... vai romānu es nevienu neuzrakstīšu? Un drāmu, lugu? Lugu man ļoti gribētos. Tādu īstu, lielu."

„Kur nu tev romānu rakstīt," es tikai atmetu ar roku. „Nu jā, nodomi, plāni jau būs šādi, tādi, bet nodomi un plāni vien paliks, draudziņ. Lugu? Jā, vienu lugu tu uzrakstīsi, kuŗas izrāde aizņemtu visu vakaru. Tās lugas varonis būs Rūdolfs Blaumanis."

„Vai cik jauki!" zēns iegavilējās.

„Īsta luga, tāda — vārda stingrā nozīmē, tā tomēr nebūs. Tās sešas ainas būs kā seši viencēlieni, cieši kopā nesaistīti. Un izrādīts šis gabals netiks. Uznāks Latvijai vēl niknāki briesmu un bēdu gadi nekā pirmajā kaŗā. Daudz, daudz briesmīgāki gadi. Bet to jau es tev stāstīju, kad satikāmies Vircburgā."

„Ko es rakstīšu Vāczemē?"

„Tāpat šo to. Dzejoļus — no dzejošanas ieraduma tu visu mūžu netiksi vaļā. Bet svešā pusē tava dziesma skanēs tik vienkārši un klusi, ka tavu dzejas biedru un biedreņu balsīm tikko dzirdama cauri. Bet vismīļāk arī svešumā tu rakstīsi atmiņas. Atmiņas par rakstniekiem, par atstāto, zaudēto latvisko Rīgu ..."

„Kad es ienācu, tev arī spalvas kāts bija rokās. Varbūt atkal atmiņu stāsta rakstīšanai?"

„Jā, kaut kas uz to pusi. Reizēm es saku pats sev — gribēju teikt, tu sacīsi sev: un kas galu galā no tevis iznācis? — atmiņu stāstītājs."

„Un tā mūžs būs pagājis ... Un vecums svešumā ..." zēns bēdīgi lūkojās man acīs.

„Jā, draudziņ, pēc četrdesmit gadiem tu būsi šai istabā, kur pašreiz esi tikai kā sapnī ieklīdis. Bet tagad tev jāatgriežas deviņi simti vienpadsmitajā gadā ... un lai šis sapnis tev atkal izgaist miglā."

„Jā, jāiet. Ak, lai nu kā, kad tikai galā atkal būtu Latvija!" viņš vēl iesaucās.

„Jā, viss cits jau nekas, kad tikai Latvija, Latvija reiz atkal būtu!" es piebalsoju.

Kad viņš pavēra durvis, es redzēju viņu ieejam ne kazarmas pelēki netīrajā gaitenī, bet mūsu guļamistabā, Ruķos, kur pie loga galdiņš, bet aiz loga lielā apaļīgi kuplā liepa. Un lielām pārslām sniga pirmais sniegs, jo tā tas sniga tai dienā, kad priekš četrdesmit gadiem skolnieks Pēteris Ērmanis mēģināja rakstīt pirmo stāstu.

Latviešu dejotāji Kanadas baleta pirmizrādē

Nav noliedzams, ka Kanadas baleta galvenie balsti ir Irena Apīne un Juris Gotšalks. Abi dejotāji ansamblī saistīti par solistiem. Kanadas nacionālā baleta pirmizrāde un divi sekojošās papildu izrādes Toronto bija izpārdotas. Pirmizrādē Juris Gotšalks dejoja galveno lomu A. Borodina operas Kņazs Igors Polovciešu dejās, Michaila Fokina oriģinālchoreografijā. Polovciešu meitenes lomā debitēja Vera Keiše.

Arī baleta viencēlienā Zalome ar Vailda bībeliskā stāsta vielu libreta pamatā, daimoniskā ķēniņa lomu dejoja Juris Gotšalks. Zalomes tēlu sniedza choreografe un ansambļa mākslinieciskā vadītāja C. Franka. Viņas mākslinieciskā personība un dejas technika apmierina visizsmalcinātāko aistētu. C. Frankas iestudējumu savā laikā uzveda arī Sadlera Velsa balets, un tas pārraidīts BBC televīzijā.

Sekoja F. Šopēna Silfidas, ko tagadējā iestudējumā versijā Fokins ietvēris 1909. g. Parīzē, bet kas suģestē vēl joprojām. Silfidas, ko vajadzēja dejot Irenai Apīnei, dejoja ansambļa otrā vadošā māksliniece Luīze Smite kopā ar Davidu Adamsu. Smite, pretēji Apīnei, dejo bez techniskām pretenzijām. Baletmeistars Adamss sevi atestē ar izkoptu techniku, taču kā partnerim divdejās viņam pietrūkst rutīnas. Šai ziņā Juris Gotšalks var lepoties ar bruņniecisku staltumu un iznesību.

Kanadas nacionālam baletam paregō internacionālus panākumus, kā to liecina izcilu speciālistu atsauksmes. Sadlera Velsa baleta nodibinātāja un vadītāja Nineta Devaluā radio runā uzsvēra, ka Kanadas baletam aug milzu rezerves, un plānveida darbā tam visas priekšrocības nostāties blakus Sadlera Velsa baleta sasniegumiem. Baleta ģilde, kuŗas rīcības kapitāls ir 100.000 dolaru, izdevusi arī glītu baleta sezonas žurnālu 1951./52. g., kurā sniegti dejotāju attēli un biografijas. Patīkami, ka latviešu dejotāju tautība nav noklusēta. Kanadas nacionālā baleta goda virspatronāta pienākumus uzņēmies tās ģenerālgubernātors vikonts Aleksandrs ar saviem provinču gubernātoriem un Sadlera Velsa baleta direktrise Devaluā. Pašreiz baleta ansamblis gatavojas izrādēm Montreālā un iestudē Riekstkodi. Ansamblis darbojas uz profesionālas bazes.

Ed. Keišs

Toronto, novembrī

ATSAUKUMS

Turu par pienākumu izlabot vienu no misēkļiem, kas gadījušies prof. E. Bleses kungam, Latvijas 75. numurā veltījot sirsnīgus vārdus manai 50. dzimumdienai: neesmu nolikusi Latvijas universitātes doktora pārbaudījumus.

E. Hauzenberga-Šturma

Teātra izrādes Lesterā

DV Lesteras nodaļas drāmatiskā kopa, pārvarot lielas grūtības gan personālā, gan techniskā ziņā, nesen sniedza labi sagatavotu A. Richtera 3 cēlienu komēdiju Nebēdnieki. Jaunu patīkamu pārsteigumu skatuves mākslas entuziasti sniedza decembŗa sākumā ar Elīnas Zālītes 3 cēlienu drāmas Svešās asinis uzvedumu, kas sagatavots turpat 2 mēnešu laikā, netaupot pūles pēc grūta ikdienas darba un uzcītīgi ik nedēļas vairākus vakarus rīkojot mēģinājumus.

Drāma iestudēta enerģiskā un lietpratīgā V. Pukata režījā. Ja mērosim sniegumu ar izlutināto skatītāju mērauklu, tad, protams, atradīsim trūkumus un nepilnības, bet tie neizpaliek, sagatavojot izrādes arī priekšzīmīgos laika un telpas apstākļos. Neminot dalībnieku sniegumus atsevišķi, kopvērtējumam vislabāk noder fakts, ka ansamblis spēj sasmīdināt skatītājus komiskajās situācijās un saviļņot drāmatiskajos posmos.

E. Strauts

Interesantas lasāmvielas romāns

Elvīra Kociņa — Eiropas vārtos. Romāns. I un II grāmata. 202+226 lpp. Latviešu rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopas Litera apgāds. Ernas Geistautes vāka zīmējums.

Šo romānu varētu saukt par chronikas romānu. Autore te vēsturiski chronoloģiskā secībā attēlo Latvijas un it sevišķi Rīgas latviešu inteliģences baigos un smagos likteņus, sākot no 1940. g. februāŗa līdz vācu ienākšanai 1941. g. 3. jūlijā, un tēlo tos latviešu augstāka virsnieka Varleja ģimenes locekļu un radinieku piedzīvojumos un pārdzīvojumos. Romāna fābula laikmeta notikumu jūklī diezgan savīta un samezglota; arī darbotājos personu skaits, kuŗu vidū laba tiesa tīri epizodisku, ir diezgan liels. Starp epizodiskām personām diezgan daudz īsti vēsturisku, kas arī tieši sauktas vārdā. Visumā tomēr fābula vienkārša, kaut arī romāna notikumu norisē, kā tā tiek sniegta, jūtams daudz izdomas un kombinācijas mākas, kuŗas uzdevums tēlojumu jau tīri ārēji padarīt interesantāku un vairāk saistošu. Un tā kā autore tēlojamo vidi un dzīvi labi pazīst, tad tas viņai nenākas grūti, kaut varbūt dažreiz autores atsevišķu norišu saistījums ne gluži pārliecina.

Autores nolūks jau arī nav bijis tēlot kaut kādus dziļākus vispārcilvēciskus pārdzīvojumus uz laikmeta fona, bet gan parādīt laikmetu visā tā kopumā. Atsevišķs cilvēks tādos laikos jau arī tiešām ir vairāk tikai rotaļa kādas metafiziskas pārcilvēciskas varas rokās, un arī latviešu inteliģenti toreiz tiešām stipri vien bija tikai statisti lielajā vēsturiski politiskajā traģēdijā, ko pārdzīvoja Latvija un visa latviešu tauta. Šis liktenīgais politiskais elements tad arī romānā dominē pār visu, tas nomāc darbotājās personās gandrīz visu tīri cilvēcisko. Tikai dažos cilvēkos autore cenšas parādīt drusku vairāk šī tīri cilvēciskā, bet arī viņos tas galu galā pazūd vispārīgo politisko noskaņu un pārdomu virpulī. Tēlošanas paņēmienos autores iedoma jaucas ar reportāžu, un šie divi elementi ne katrreiz ļaujas īsti savienoties un saskaņoties. Tāpat atsevišķu vairāk izglītoto personu prātojumi ir atzīstami, un tie ir arī pilnīgi laikmeta stilā, bet spilgtākas oriģinālitātes tajos nav daudz. Tādēļ gribētos teikt, ka patstāvīgas mākslinieciskas vērtības romānam maz, varbūt kāds varētu pat teikt, ka tās nav nemaz. Nav noliedzama zināma līdzība atsevišķu personu veidojumā ar Aigara Lietuvēna dzīrēm, kas, saprotams, radusies gluži neapzinīgi un neatkarīgi, jo tēlojamā viela un laikmets tie paši. Zināma līdzība romānam ir arī ar krimināl- un amerikāņu gangsteŗu romāniem, un rodas, piemēram, jautājums, vai otrā grāmatā nāves un asins izliešanas gadījumu nav drusku par daudz.

Autorei raksturīga censānās vietumis sabiezināt krāsas gan pozitīvā, gan negātīvā virzienā. Dažu mūsu nacionāli noskaņoto tautiešu nostāja pret krieviem, piem., izturēšanās pret krievu ārstu Rozanovu Varleju mājā, tāpat vecā Saulieša izturēšanās pret krievu kaŗavīru romāna II grāmatas beigās attēlota par daudz ideālā gaismā, kurpretī dažu latviešu komūnistu, it īpaši komūnistes Rož[illegible] tēlojums triepiena biezuma ziņā [illegible] gluži pārliecina.

Visumā romānam nevar no[illegible] zināmu interesantumu. Mūsu [illegible] dējā trimdas jauniešu paaudze, [illegible] ap 1941. g. bija vēl bērni, atradī[illegible] mānā daudz interesantu faktu un [illegible] rādījumu par šo svarīgo un ba[illegible] laikmetu mūsu dzimtenē, kas p[illegible] viņu dzīves vēl neapzinīgajam p[illegible] mam. Viņiem romāns daudz ko [illegible] skaidros un pastāstīs. Bet kas [illegible] romānā tēlotos notikumus pārdzīvoj[illegible] ši un tos vēl labi atminas, tos rom[illegible] faktiskā puse interesē mazāk: tie [illegible] bētu redzēt tās attēlojumu dziļ[illegible] mākslinieciskā pārdzīvojumā un [illegible] tījumā. Taisni tā romānam tr[illegible] un tādēļ tas ir vairāk tikai tīra, [illegible] arī interesanta lasāmā viela.

Nav noliedzama autores veiklā [illegible] stīšanas māka. Kaut arī stilam [illegible] sevišķas oriģinālitātes, stāstījums [illegible] un risinās raiti. Valoda ir skaidra [illegible] pareiza, nejūt tajā arī nekādu [illegible] ietekmju: tā ir tiešām mūsu tā [illegible] inteliģences valoda, kas toreiz [illegible] dabiskajā tapšanas gaitā bija sa[illegible] gusi savas nacionālās attīstības [illegible] stākās kalngales. Vai nu bija t[illegible] vajadzīgs reālistiskā kolorīta sti[illegible] kas izcelšanas dēļ lietot dažus va[illegible] arī tiešām dzīvē noklausītus ne[illegible] klājīgus izteicienus, par to var [illegible] dažādās domās.

Romāns tātad nav bez savas no[illegible] mes, kaut arī tas būtu tikai inte[illegible] santa un tēlojamā laikmeta izpra[illegible] noderīga ilustrātīva lasāmā vi[illegible] Kaut arī šīs vielas apstrādājums d[illegible] ku vienpusīgs, varbūt par daudz [illegible] ņains, tomēr no tā mūsu taga[illegible] jaunākā un nākošās paaudzes v[illegible] smelties zīmīgas ziņas un spilgtus [illegible] spaidus par baigo gadu Eiropas [illegible] tos — mūsu dārgajā dzimtenē, un [illegible] īpaši tās mūžīgajā centrā — sirm[illegible] Rīgā. Vēl jāuzsveŗ, ka techniski grā[illegible] mata izveidota priekšzīmīgi. Iespie[illegible] dums ir skaidrs un glīts, iespiedu[illegible] kļūdu pamaz; jāraksta gan biedrs, ne biedris (akuz. biedru, ne biedri); vai Andrējs rakstāms ar ē, par to var stipri šaubīties.

Prof. E. Blese

MARIJA URNEŽUS

Eslingenai

Kā tālu pasaku vai gleznojumu senu
Es tevi atceros ar skumjām,
Nekārkrasts,
Pa senām pēdām vēl turp domu
kurtus dzeņu,
Tik dārgais medījums — prieks —
paliek neatrasts.

Slēpj vīna kalni vēl kā zaļi vāki dzej[illegible]
Un sarga pilsētu, kad laika vēji p[illegible]
Ar miglas plīvuri tā bieži aizsedz seju,
Bet tūkstoš ugunīs pret nakti deg t[illegible]
mūžs,

Kā gāju putni reiz tur latvji dziesm[illegible]
tikās,
No dzejas avota tur smēla trimdinie[illegible]
Un senā pilsēta kā krāšņā Rīga likās,
Kur latvis nebija vairs nīstais
svešinieks,

Tur uguns sprēgāja, kas vienmēr,
visur kvēlos,
Lai kādos tālumos vēl klīstu latvie[illegible]
Un māksla dievišķā tur dzima jaunos
tēlos,
Kā klintīm pastāvēt tur sauca pravie[illegible]
Pār tiltu čaloja tur skaļā skolu aud[illegible]
Gaišs gaismas nesējs pats tur gā[illegible]
skolotājs,
Ar Dievu runājās tur mātes m[illegible]
draudze,
Bet ceļus tālākus bij' šķīris Vadītājs.
Nu domās aizklīstu pie tevis,
Eslingena,
Kad torņos gotiskos spīd rudens
vakars silts.
Kā tālu pasaku vai gleznojumu senu
Es tevi sveicinu caur miglu —
Nekārtilts.

1951. g. 5. novembrī.

KULTŪRAS CHRONIKA

Operdziedonis Emīls Mauriņš jau divi gadus dzīvo Birminghemā (Alabamā), kur atvēris dziedāšnas studiju. Viņa dzīves biedre skolotāja Zelma Mauriņa lasījusi lekcijas par Latviju un komūnismu apkārtnes koledžās, draudzēs un sanāksmēs.

Mārtiņš Zīverts Stokholmā iestudē savu lugu Cilvēks grib dzīvot. Par tēlotājiem pieaicināti A. Straumanis, A. Pleša, A. Prūsis, U. Kariņš, I. Dziļļeja, M. Veinberga un R. Čanders. Izrāde paredzēta Ziemsvētku laikā.

Nodibināta LPB kopa Kanadā

Konstruējusies Latviešu preses biedrības territoriālās kopas Kanadas pagaidu valde Toronto: priekšsēdis zv. adv. A. Kalniņš, priekšsēža v. Ingrida Vīksna, sekr. Al. Kundrāts, kasiere E. Bicka, biedrzinis Ed. Keišs, kas uzņēmies arī sarīkojumu nozares vadību. LPB vispārējām vēlēšanām par kopas kandidātu izraudzīts ASV dzīvojošais rakstnieks Hugo Krūmiņš. Toronto kopa par savu pirmo uzdevumu uzskata draudzīgu attieksmju nodibināšanu ar Kanadas preses darbiniekiem, aktivizējot kanadiešu laikrakstos publikācijas Latvijas propagandas nolūkos uc. Valde nolēma janvārī rīkot plašāku sarīkojumu ar latviešu mākslinieku un žurnālistu piedalīšanos kanadiešu (Toronto) preses klubā, bet februārī preses balli. Biedru maksu šim gadam noteica 50 centu, 1952. g. — 2 dol. Valdes pagaidu adrese: Latvian Press Society in Canada, 71, Indian Grove, Toronto Ont., Canada.

K.

…ien, 1951. g. 15. decembrī

…āmvielas

…īpaši komūnistes Rozālijas … triepiena biezumā ziņā ne … ecina.
… romānam nevar noliegt … interesantumu. Mūsu taga… das jauniešu paaudze, kas … bija vēl bērni, ātradīs ro… dz interesantu faktu un no… par šo svarīgo un baigo … mūsu dzimtenē, kas pieder … es vēl neapzinīgajam pos… iem romāns daudz ko no… pastāstīs. Bet kas pāši … otos notikumus pārdzīvoju… ēl labi atminas, tos romāna … se interesē mazāk: tie gri… t tās attēlojumu dziļākā … skā pārdzīvojumā un ska… aisni tā romānam trū… s ir vairāk tikai tīra, kaut … nta lasāmā viela.
… edzama autores veiklā stā… āka. Kaut arī stilam nav … iģinālitātes, stāstījums rit … aiti. Valoda ir skaidra un … jūt tajā arī nekādu svešu … ir tiešām mūsu tā laika … valoda, kas toreiz savā … apšanas gaitā bija sasnie… nacionālās attīstības aug… gales. Vai nu bija taisni … ālistiskā kolorīta stiprā… as dēļ lietot dažus varbūt … dzīvē noklausītus nepie… cienus, par to var būt … ās.
… tad nav bez savas nozī… arī tas būtu tikai intere… lojamā laikmeta izpratnei … ustratīva lasāmā viela. … vielas apstrādājums drus… g, varbūt par daudz asi… r no tā mūsu tagadējā … nākošās paaudzes varēs … ģijas ziņas un spilgtus ie… baigo gadu Eiropas vār… dārgajā dzimtenē, un it … žīgajā centrā — sirmajā … uzsver, ka tehniski grā… ta priekšzīmīgi. Iespie… drs un glīts, iespiedumu … jāraksta gan biedrs, ne … biedru, ne biedri) vai … tās ar ē, par to var … iss.

Prof. E. Blese

…NEŽUS

…lingenai

…ku vai gleznojumu sena … ps ar skumjām,
Nekārkrasts.
…ām vēl turp domu
kurtus dzenu,
…edījums — prieks —
paliek neatrasts.
… ī vēl kā zaļi vāki dzeju … ātu, kad laika vējš pūš, … uri tā bieži aizsedz seju, … unis pret nakti deg tās
mūžs.
…eiz tur latvji dziesmas
tikās,
… a tur smēla trimdinieks,
… ā krāšņā Rīga likās,
… ija vairs nīstais
svešinieks.
…gāja, kas vienmēr,
visur kvēlos,
…nos vēl klīstu latviešī,
…višā tur dzima jaunos
tēlos,
…vēt tur sauca pravieši.
… tur skaļā skolu audzes,
… nesējs pats tur gāja
skolotājs.
… jās ir mātes mīlē
draudze,
… s bij' šķirīs Vadītājs.
… stu pie tevis,
Eslingena,
… skos spīd rudens
vakars silts.
… vai gleznojumu senu
… ju —
Nekārtīlis.
…embrī.

…CHRONIKA

…is Mauriņš jau divi ga… … mā (Alabamā), kur ai… … dīju. Viņa dzīves biedre … riņa lasījusi lekcijas par … mu apkārtnes koledžās, … s.
… Stokholmā iesniedz savu … dzīvot. Par tēlotājiem … nis, A. Pleša, A. Prii… mals, M. Veinberga un … paredzēta Ziemsvētku …

Vai jums patīk Anglija?

Šo jautājumu šejienieši bieži izteica iebraucējiem, pārliecībā, ka atbilde būs „Labi, pavisam lieliski". Bet svešiem apstākļiem nepieradušais brīvprātīgais strādnieks atbildēja: „Nē, diez kā nepatīk." Latvietis strādāja un vēroja šīs zemes parašas, darbu un dzīvi, un jautā's tagad, atbild: „Skaista zeme," bet pats ne reti saiņo savas mantas ceļam pār okeanu. Cik latviešu no Anglijas aizbraukuši uz Kanadu, ASV vai Austrāliju, nav nosakāms. Liekas, tas pārsniegs 2000—3000 varbūt pat 4000. Kustība vēl ir sākuma stadijā un, ja nenāks gaidītie lielie notikumi, nav šaubu, ka tā nebeigsies arī nākošgad, jo vērojams, ka pēc aizbraukšanas draugs izsauc draugu.

Kādi tam iemesli? — Jāatceras, ka uz Angliju atbrauca galvenokārt tie, kas no Vācijas izbrauca pirmie vai nu tāpēc, ka citas iespējas nebija, vai arī pārliecībā, ka kuru katru gadu varēs sākt atceļu uz mājām. Tagad šīs „citas iespējas" ir radušās, kaut arī ne visiem, bet laiks, kas vēl jāgaida, joprojām nenosakāms. Izbraucot uz Angliju nebija nezināms, ka Lielbritānijas salas nav emigrācijas, bet gan imigrācijas valsts. Pēc šiem 4 gadiem nākuši klāt jauni blakus apstākļi, kas nevarēja tikt ievērtēti bez pieredzes. Ne vienmēr pietiekami noskaidrojis, vai jaunajā zemē būs daudz labāk, neapmierinātais mierina sevi optimismā, ka arī sliktāk nebūs, jo daudzi brauc gan projām, bet atpakaļ praktiski — neviens. Šī pārliecība izveidojusies pēc gadu pieredzes, domu izmaiņas laikrakstos un vēstulēs. Lēmumus pieņem katrs pats. Mūsu institūtu atgādinājumiem, ka no nacionālpolītiskā viedokļa Anglija ir laba pagaidu uzturēšanās zeme, nav lielāka efekta, kā kādreiz līdzīgam ieteikumam Vācijā.

Arī Anglijā neapmierinātais latvietis konstatējis, ka dzīves standarts šeit ir augstāks par mūsējo, caurmēra izpeļņa dod lielāku pirktspēju, sociālā palīdzība pilnīgāka nekā dzimtenē. Izglītošanās iespējas ļoti labas, šejienieši laipni, izpalīdzīgi. Kas tad neapmierina? Viens otrs smejas, ka šeit ārzemnieku ieredz gandrīz tik pat slikti, kā mēs to darījām savās mājās. Situācija prasīja, lai mūsu zemes noteikumi būtu labvēlīgi ārzemniekiem. Tāpat tas pašreiz ir šeit. Bet tautas nostāja pret svešinieku tāpēc nav mainījusies. Paradis pret cittautībniekiem būt situācijas noteicējs, anglis to izteikti adresē arī mums. Tas, protams, mums nepatīk, ko esam audzināti kā gudri, apzinīgi brīvvalsts pilsoņi. Nejaušības mums vēl piemācīja klāt pašgudrību un pašapzinīgumu. Kolīzija neizbēgama. Zīlē, ka labāk būs tur, kur vietējo nacionālisms nav tik cieši fundēts tautības, cik valsts robežu aspektā.

Klimats Anglijā nav auksts, nav arī karsts, bet sevišķi Lankašairā un Jorkšairā ir nepatīkams mitrās atmosfairas (izdevīgi tekstilrūpniecībai), miglas un straujo temperatūras maiņu dēļ. Saulainu dienu nav daudz. Rezultātā, par spīti uzlabotām ārstēšanas metodēm, elpojamo organu slimības ir ļoti izplatītas, un tbc slimnieku ir vairāk nekā citur Eiropā. Neracionālās apkures sistēmas un dzīvojamo telpu būve ļauj mitram, vējainam klimatam perinēt reimatismu un locītavu sāpes. Biežās pacientu žēlošanās par šīm slimībām pieradinājušas ārstus tās uzklausīt. Šad tad lasīts arī angļu laikrakstos, ka ārzemnieks ir ļoti pīgs. Tāds jo bieži ir latvietis, ja viņš bieži neiegriežas pie „Vecā Donāta". Par laimi dzīrotāju latviešu vidū kļuvis mazāk nekā sākumā likās. Taupīšana (ne skopošanās) nenoliedzami ir laba lieta tiklab no individuālā viedokļa, kā arī no tautas interesēm. Bet kas lai pārliecina, ka ietaupītai mārciņai būs tā pati vērtība pēc gada vai diviem, ja nopietni financisti un statistiķi paredz mārciņas inflāciju un pēc tam devalvāciju gluži tādos pat apmēros, kā 20. gados ar Francijas franku. Beidzot tekstilrūpniecībā, kur nodarbināti arī daudz latviešu, darbs pašreiz samazinājies. Arodbiedrību prasība pirms EVW līgšanas (un arī tagad), ka bezdarba gadījumā angļu strādniekam dodama priekšroka darba izvēlē, visumā nav ignorēta. Tas tekstilstrādniekiem nozīmējis atgriešanos mazāk patīkamās darba nozarēs.

Konservātīvajiem pie varas nākot, varēja sagaidīt, ka tie sāks ar jaunu konstruktīvu saimnieciska kursa maiņu. Tagad liekas, ka katrai jaunai radikālai maiņai nav diezgan solidas financiālas bazes. Tāpēc tie sāka ar to, ar ko lēboristi beidza: ar taupību un jauniem aizņēmumiem. Varbūt tam pamatā ir fakts, ka nākušas un vēl nāk klāt tautas, kas pašas lemj par savu dabas bagātību un darba spēka izmantošanu. Varenību varētu paturēt ar ievērojamu produkcijas koeficienta kāpināšanu, bet, diemžēl, tas nav izdarāms bez novecojušo fabrikas iekārtu nomainīšanas pret modernām.

To novērojis viens otrs latvietis ar skumju sirdi vēlreiz kāpj kuģī, kas to aizved pāri okeanam. Nemiera dzīts, rītdien tam seko cits, kas vēl vakar nopirka māju vai mēbeles. To dara neziņā par gaidīto dienu un tās gala rezultātu, bet vēl vienmēr ticībā un apņēmībā piederēt savai tautai ne ar vārdiem vien.

A. Idumietis

Jorkšairā, decembrī

Iznākusi luksa izdevumā, daudzkrāsainā krāsu iespiedumā, uz krīta papīra:

PASAKU VALSTĪBĀ

Ed. Alaiņa teksts, prof. J. Sternberga zīmējumi

	DM
Pasaku valstībā	3.50
J. Jaunsudrabiņš, Baltā grāmata (ies.)	18.30
V. Bērtiņa, Pavāru grāmata	10.—
Tēvijas kalendārs 1952. g.	1.50

Ed. Alainis,
(13b) Memmingerberg, postlagernd,
Germany

(562)

Lai baudītu brīvību - iet cietumā . . .

Arvien, kad nākas vērot amerikāņu armijas, flotes vai gaisa spēku piederīgos, atceros mūsu brašos tēvijas sargus parādēs, apmācībās un ikdienas gaitās. Drosmi, izturību un krietnu cīņas rūdījumu latvju vīri rādīja otrā pasaules kara laikā, bieži spītējot vislielākajam pārspēkam. Mūsu karavīri stāvēja nomodā par savu tautu un cīnījās, lai tā dzīvotu, un tauta savukārt cienīja un atbalstīja savu armiju, savus karavīrus, būdama lepna uz tiem. Mūsu mazā armija bija arī nopietna dzīves skola, no kuras jauneklis atgriezās garīgi un fiziski nobriedis, bez militārās pieredzes līdzi ņemot arī daudz praktisku zināšanu. Izvairīšanos no iesaukšanas uzskatīja par kauna lietu.

Savā ziņā īpatā stāvoklī ir kara dienests Amerikā. Neteiksim, ka tauta necienī savu armiju, taču karadienests plašākos tautas slāņos vienkārši nav populārs, un gandrīz ikviens jaunietis to uzskata par slogu, kas uz zināmu laiku ierobežo viņa personīgo dzīvi un brīvību. Tādēļ daudzi mēģina no iesaukšanas izvairīties. Vēl pirms dažiem mēnešiem lasīju kādā amerikāņu laikrakstā, ka uz iesaukšanas komisijas aicinājumu dažos štatos nav atsaukušies pat 25 proc. Neteiksim, ka visi šie 25 proc. ļaunprātīgi mēģina izvairīties no iesaukšanas, bet daļa tādu tomēr ir.

Strādājot laukos, farmas īpašnieks man gandrīz vai ar lepnumu stāstīja, ka otrā pasaules kara laikā viņš panācis iesaukšanas atlikšanu trīs Baltimoras jaunekļiem, pierakstot tos par farmas strādniekiem, kaut gan divi no tiem farmā nemaz nav strādājuši. Kādā citā gadījumā bagāts farmas īpašnieka dēls, lai izvairītos no kara dienesta, devies mežā, kur nodzīvojis visu kara laiku. Tēvs dēlu izsludinājis par pazudušu, izsakot aizdomas, ka tas būšot miris. Karam beidzoties, dēls iznācis no paslēptuves, bet tiesa tam piespriedusi 8 g. cietuma. Vēlāk gan dzirdēju, ka dezertierim bijusi dota iespēja iesniegt lūgumu soda atlaišanai vai samazināšanai. Šis priekšlikums nācis, kad pēc konflikta Korejā sākusies pastiprināta iesaukšana bruņotos spēkos. Vai šis Amerikas dēls rehabilitēs sevi Korejas cīņu laukos, paliek jautājums.

Raksturīgi, ka kādam polim — bij. DP atteicoties no iesaukšanas, daži amerikāņu laikraksti to diezgan plaši pārrunāja. Bet nav gan dzirdēts, ka atteikšanās tiesības būtu izmantojis kāds latvietis. Un par spīti amerikāņu iestāžu savā laikā mūsu karavīriem nodarītām pārestībām, tie atkal gatavi iet cīņā par savas tēvzemes un visas cilvēces brīvību — apzinīgi un mērķtiecīgi, kā latviešu karavīri to darījuši vienmēr un visos laikos.

Valters Zirnītis

I z n ā k u s i

MANTNIEKA APGĀDA

GADA GRĀMATA 1952. GADAM

Artura Bērziņa redakcijā

Plašākais Latvijas sūtniecību, konsulātu, latviešu organizāciju, draudžu un personu saraksts ar apm. 500 adresēm visā pasaulē.

Prof. Dr. I. Slaucītāja raksts par pētījumiem un piedzīvojumiem Antarktidā, piedaloties Argentīnas valdības rīkotā ekspedīcijā, ar autora uzņēmumu reprodukcijām tekstā.

Atzīmējot apgāda pastāvīgā līdzstrādnieka rakstnieka J. Jaunsudrabiņa 75 dzimšanas dienu — pielikumā rakstnieka portrets uz krīta papīra.

GADA GRĀMATA satur 192 lp.

Cena: DM 4.—; Kr. 5.50; Dol. 1.—; Šil. 7/9; A. šil. 10/— (iepr. sludin. cenai Austrālijā ieviesusies kļūda, neievērojot paaugstināto muitu).

Mantnieka apgāds, Briselē, 44, rue Van Eyck.

P ā r s t ā v j i V ā c i j ā:

(536) **Galvenais pārstāvis A. ŠILDE,** Stuttgart-Bad-Cannstatt, Normannstr. 6—15.

S. g. 26. novembrī no mums šķīrās mūsu mīļais

PĒTERIS RĒĶIS

dzimis 1875. g. 23. februārī. Apbedīts Fareles kapsētā.

Dziļās sērās

piederīgie

OTTO VĪTIŅŠ

dzimis Rīgā 1876. g. 14. februārī, miris š. g. 18. novembrī, apglabāts Berchtesgadenes kapos.

Pēc viņa skumst

Dievs labi dar' ko darīdams,
Ir taisns savā varā.

laulātā draudzene un
dēli svešumā

VĒL NAV PAR VĒLU!

Kas reiz redzējis un lasījis vienu Daugavas grāmatu kluba grāmatu, tas vēlas arī pārējās. Izrādās, ka liela daļa DGK dalībnieku grib pasūtināt visas desmit, bet ne visiem iespējams par tām samaksāt uzreiz. Ievērojot daudzos lūgumus, iemaksu termiņi tagad pagarināti

līdz 1951. g. 17. decembrim

BOVARI KUNDZEI Dol. 2,60, K. dol. 2,80, Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,50, Kr. 12,50 (i z n ā k u s i);

NARCISAM UN ZELTAMUTEI Dol. 2,—, K. dol. 2,10, Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7,90, Kr. 9,— (i z n ā k u s i);

SIEVU SKOLAI Dol. 2,—, K. dol. 2,10 Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7,90, Kr. 9,— (i z n ā k u s i);

GAISMAS TUKSNEŠIEM Dol. 2,—, K. dol. 2,10, Šil. 11/3, A. šil. 14/—, DM 6,50, Kr. 8,— (i z n ā k u s i);

SAPŅU PĪPEI Dol. 1,80, K. dol. 1,90, Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,—, Kr. 7,20 (i z n ā k u s i);

līdz 1952. g. 15. janvārim

MANAI PARADĪZEI Dol. 5,—, Šil. 29/—, A. šil. 36/—, DM 17,—, Kr. 20,—;

JŪRAS VILKIEM Dol. 2,50, K. dol. 2,60, Šil. 14/3, A. šil. 18/—, DM 8,50, Kr. 10,20;

VAKARAM UZ EZERA Dol. 1,80, K. dol. 1,90, Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,— Kr. 7,20;

BARABAM Dol. 1,75, Šil. 10/6, A. šil. 13/3, DM 6,25, Kr. 7,—;

GULIVERA CEĻOJUMIEM Dol. 2,40, Šil. 15/—, A. šil. 19/—, DM 9,—, Kr. 10,50.

(Šīs pēdējās 5 grāmatas iznāk novembra beigās un decembrī.)

Dalībnieki iegūst skaistu sējumu par brošētas grāmatas cenu (augstāk minētās), pasūtinot un iemaksājot izziņotajos termiņos tieši apgādam

DAUGAVA, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden,

vai p ā r s t ā v j i e m:

ASV Mr. J. Porietis, 600, Tremont St., Boston, Mass.,
Laika grāmatu nodaļai, 232—76th Street, Brooklyn 9, New York;

Kanadā Mr. V. Ziediņš, 92, Morse St., Toronto, Ont.;

Anglijā Mrs. V. Alksnis, 5, Park Hill, Richmond, Surrey;

Austrālijā Mr. J. Strautiņš, 12, Seventh Ave., Alberton, S. A.;

Vācijā Mr. M. Dīķis (23) Hahn i. O., Postfach.

(No citām valstīm pieprasiet apgādam, kā kārtojami pieteikumi un maksājumi.)

Par grāmatu kluba dalībnieku, baudot visas kluba priekšrocības (bez kādām saistībām) var kļūt, izdarot pasūtinājumu ar atzīmi DGK, vai vienkārši atrakstot apgādam kartīti.

(526)

Latviešu grāmatu apgāds

IMANTA

c/o I. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn V, Danmark,

piedāvā t i k k o i z n ā k u š ā s grāmatas:

ED. SALNAIS **BADA BIEDI**

Romāna darbība, karavīra katliņa skatījumā, risinās no Tornas līdz Cēdelheimai. Šajā romānā mēs pirmo reizi redzam vienkāršā karavīra ikdienu. Bez tam šis ir pirmais jaundarbs latviešu emigrācijas literātūrā, kur precīzi fiksēts II pasaules kara latviešu karavīru žargons.

DM 6,76; Zv. kr. 8,25; D. kr. 10,50; Šil. 10/10; Dol. 1,60.

Populārā vācu jaunatnes autora

ERIKA KESTNERA vispopulārākais darbs

Emīls un Berlīnes zēni

Nav zēna, kas šo grāmatu nelasītu ar vislielāko interesi. Arī pieaugušie šo grāmatu lasīs ar prieku.

Kartonēta DM 6,75; Zv. kr. 8,25; D. kr. 10,50; Šil. 10/10; Dol. 1,50.

SALLIJAS SALMINENAS romāna **KATRĪNA**

II grāmata (beigas)

DM 6.75; Zv. kr. 8.25; D. kr. 10,50; Šil. 11/6; Dol. 1,75; A. šil. 14/6

Vēl nedaudz eksemplāros krājumā arī šī romāna **I grāmata**

DM 5,75; Zv. kr. 6,75; D. kr. 8,75; Šil. 9/10; Dol. 1,50; K. dol. 1,60; A. šil. 12/10.

KATRĪNA — grezns kopsējums ar autores autogrammu — saņemams tiem kas grāmatu pasūtināja iepriekš caur visām apgāda pārstāvībām, kā arī ierobežotā skaitā, pasūtinot tieši apgādam, pievienojot š Dol. 3,75.

INGRĪDAS VĪKSNAS lielais romāns

Mums jābrien jūrā

I un II daļa

kopsējumā ar mākslinieka Niklava Strunkes trīskrāsu vāku un iekārtojumu DM 9.50 (ies. 12.50); Zv. kr. 11.75 (15.25); D. kr. 15.75 (19.75); Šil. 16/3 (21/-) Dol. 2,50 (3,10); A. šil. 19/6 (25/6).

Latviešu tautas pasakas par zvēriem

ar Ojāra Jēgena daudzkrāsu un vienkrāsainām latviskām ilustrācijām būs skaista dāvana lieliem un maziem Ziemsvētkos.

DM 5.75 (7.50); Zv. kr. 6.75 (9.00); D. kr. 9.00 (12.75); Šil. 9/6 (12/9); Dol. 1.40 (1.90); A. šil. 12/10 (18/10).

BRĀĻU GRIMMU

Pasaka par Sarkangalvīti

ar daudzkrāsu ilustrācijām — atlikuši nedaudz eksemplāri.

DM 3.75; Zv. kr. 4.75; D. kr. 6.00; Šil. 7/2; Dol. 1.10; A. šil. 8/2.

MAZAIS VALSTS ĢERBONIS sudrabā uz nac. krāsu pamata.

DM 2.50; Zv. kr. 3.25; D. kr. 4.75; Šil. 5/0; Dol. 0.90; A. šil. 6/8.

VALSTS ĢERBONIS lielas pastkartes formātā, uz krīta papīra, ar ērkšķu vineti greznā izpildījumā

DM 0.30; Kr. 0.50; Dol. 0.10; Šil. —/8.

S a g a t a v o š a n ā

KRONINA lielie populārie romāni

CITADELE

un

ZVAIGZNES RAUGĀS LEJUP

Pieprasiet grāmatas laikus savā grāmatnīcā. Pasūtinot grāmatas pirms iznākšanas tieši apgādam, tās saņem greznā sējumā par brošētas grāmatas cenu. Bez tam visiem apgāda pastāvīgajiem grāmatu abonentiem rabats, sākot ar 2. pasūtinājumu, uz visām latviešu grāmatām.

(561)

Labākā dāvana Ziemsvētkos — laba grāmata

Iznākusi

J. JAUNSUDRABIŅA

Zaļā grāmata II

ar 36 tēlojumiem Četru gadu gaitās

Mantnieka apgādā brošēta DM 9.50, audeklā sieta DM 12.—

Galvenais pārstāvis Vācijā: A. ŠILDE, Stuttgart-Bad Cannstadt, Normannstr. 6—15

(563)

Ziemsvētkos

LASIET UN DĀVINIET

LABĀS DAUGAVAS GRĀMATAS

Veronika Strēlerte

GAISMAS TUKSNEŠI

Šai jaunajā krājumā Strēlertes dzeja kļuvusi vēl tīrāka, caurspīdīgāka, vēl smalkāk kalta.

Broš.: Šil. 11/3, A. šil. 14/—, DM 6,50, Kr. 8,—
Ies.: Šil. 15/6, A. šil. 19/3, DM 9,20, Kr. 11,—

Andrē Žids

SIEVU SKOLA

Kāda ģimenes drāma, kas norisinās 20. gadós un kas atklājas lasītājam 3 dienasgrāmatās, ko rakstījuši vīrs, sieva un meita.

Broš.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Ies.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Eriks Ādamsons

SAPŅU PĪPE

Tā ir neikdienišķa grāmata, kur lietu vienīgā mēraukla ir skaistums, kur autors pārvērtis par skaistumu visu, kam pieskāries.

Broš.: Šil. 10/3, A. šil. 12/9, DM 6,—, Kr. 7.20
Ies.: Šil. 14/3, A. šil. 18/—, DM 8,50, Kr. 10,20

Hermanis Hese

NARCISS UN ZELTAMUTE

Šis vācu lielā rakstnieka un Nobela prēmijas laureāta darbs lasāms kā visraibākais avantūru romāns, bet tā augstā literārā vērtība ar to nemazinās.

Broš.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Ies.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Kārlis Zariņš

DRĀMAS IKDIENĀ

Ar vērīga portretista aci autors skatās pasaulē, un viņa tipu galerija, reizē reljefa un smalki stilistiski iezīmēta, atmirdz šai prāvajā stāstu un noveļu kopojumā.

Broš. Šil. 14/6, A. šil. 21/—, DM 10,—, Kr. 11,50
Ies. Šil. 21/—, A. šil. 26/—, DM 12,50, Kr. 14,50

Gustavs Flobērs

BOVARĪ KUNDZE

Tas ir viens no lielākajiem klasiskajiem romāniem pasaulē, kas tagad pieejams arī latviešu lasītājiem.

Broš.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,50, Kr. 12,50
Ies.: Šil. 22/3, A. šil. 27/—, DM 12,—, Kr. 15,50

Jānis Veselis

DIENAS KRUSTS

Mierīgā ziemas diena Rīgā iesākas ar smagas liktenības nojautām, un līdz vakaram divu jauniešu juteklīskā, nepastāvīgā mīlestība sakāpināta līdz traģēdijai.

Broš.: Šil. 11/9, A. šil. 14/10, DM 7,10, Kr. 7,80

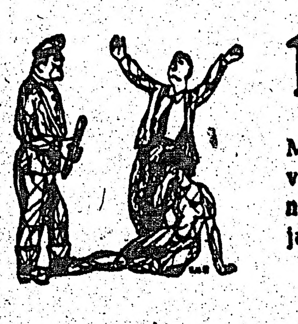

Džordžs Orvels

1984

Mūsdienu ievērojamākais utopiskais romāns, kas divos gados sasniedzis miljonu tirāžus. Pravietiska nākotnes aina. Tāda būs pasaule pēc 30 gadiem, ja lietu gaitā neiestāsies pēkšņs lūzums.

Broš.: Šil. 13/3, A. šil. 16,9, DM 7,90 Kr. 9,—
Ies.: Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40, Kr. 12,—

Pieprasiet savam grāmatu piegādātājam; ja tam nav krājumā, vai Jūsu pieprasījums paliek bez atbildes, rakstiet tieši apgādam.

(524)

DAUGAVA Garvargatan 11, I Stockholm, Sweden

Laba svētku dāvana!

„Ir ko vērts un ilgāk dzīvo tas, ko rakstījis autors, mīlēdams patiesību — lai kādu!.."
J. Grīns kādā vēstulē.

Nupat iznācis
Andr. OZOLIŅA apgāda
5 gadu darbības jubilejas izdevums

JĀŅA AKURĀTERA novele

DEGOŠĀ SALA

mazformātā, luksa sējumā, Arv. Soduma ilustrāc. un grafiskais ietērps, 256 lpp. Sen gaidīta un veltīta visiem tiem, kas tālu aizklīduši pasaulē, bet tomēr vēl literātūrā meklē dvēseles dzīves un daiļuma vērtību.

Cena: DM 4,—; Zv. kr. 4,80; Dr. kr. 6,60; Šil. 8/—; A. šil. 10/—; Dol. 1,10.

Dabūjama visās latviešu grāmatnīcās vai pasūtināma tieši apgādā:

24b, Eutin/Holst., Rettberg-Kaserne.

(557)

ZVIEDRIJĀ

GRĀMATAS
plašā izvēlē piedāvā
J. KĻAVIŅA GRĀMATNĪCA
Västeras, Köpingsvägen 69 A.
Izsūta grāmatas lasīšanai
Tautiskie ādas izstrādājumi
Pieprasiet katalogu!

(550)

Jaungada laimei!

Invalids vēlas iepazīties ar tautietēm līdz 36 g. v. Lūdz rakstīt (ar foto) uz oferti Nr. 554. (554)

G. STEINBERGS

APGĀDS UN GRĀMATNĪCA
Importa un eksporta firma
371, Clarendon St., Sth. Melbourne, Australia
Tālrunis: MX 5970, (privāti) Win. 7260

Piedāvā ļoti plašā izvēlē:
- latviešu grāmatas,
- laikrakstus, žurnālus,
- vācu periodiskus izdevumus,
- grāmatas uz pasūtinājumu,
- etnografiskas un modernas rotas zeltā un sudrabā,
- izstrādājumus kokā un ādā,
- dāvanu sainīšus Eiropai uc. valstīm,
- dažādu darbu pavairošanu,
- preču un ražojumu apmaiņu dažādu valstu un kontinentu starpā u. t. t.

(342)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā
J. STRAUTIŅŠ,
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
(716)

Uz Zviedriju

steidzīgi vajadzīgi apm. 100 strādnieku meža darbos. Pieteikties pie J. Ziemeļa, Tomträttsv. 18, Hägersten, Sverige. (565)

LATVIJA

Nr. 77 (521) 1951. g. 15. dec.

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 3.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 3.— mēn. uz ārzemēm DM 4.50 mēn., atsevišķa numura cena DM 0.85; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 9.50.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0,90 par viensl. nonparelle iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu sludinājums piederīgo meklēšanai DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumrind. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tieši apgādam, aprēķinām 30 proc. atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Ziemsvētki jau klāt!

DERĒS VISU ZIEMU

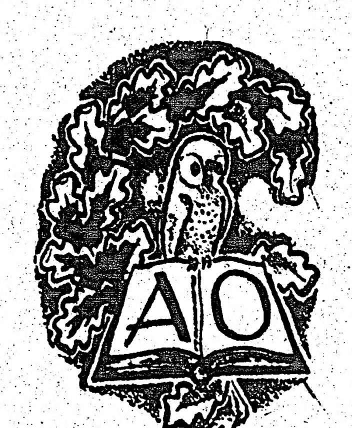

IZGRIEZT UN UZGLABĀT

Apgāds - Andr. Ozoliņa - Grāmatnīca

(24b) Eutin/Holst., Rettberg-Kaserne

Paša jaunākie izdevumi: Akurāters, Degošā sala, luksa novele, ies., ilustr., DM 4.—; Arseņjevs, Taigas mednieki, ies., 300 lpp., 128 ilustr., daudzkrās. vāks, 10.—; Bušs, Bismarka nolēpums (Jūras kaujas), tikai broš., ilustr., jauks vāks, 6.—. *Agrākie:* Sudrabiņš, Asiņaina gaisma aust (Cīņas Latvijā), 5.—; Siliņš, Dabas vērotāji, teicami stāsti jaunatnei (daba, zvēri), 3.—; Plivjē, Staļingradas traģēdija, ies., 12.—; Reliģija un dzīve — 7 prof., 2 doc. un 5 māc. ievēroj. raksti, laba dāvana iesvētāmiem, 6.—; Munte, Grāmata par San Mikelu I, II, ā 5.—, kops. 11.—; Dr. Vandervelde, Laulības technika, 5.—; Dr. Bīskaps, Lipīgas slimības (rot.), 3.50; Mālkalns, Ķīmija, ar zīmēj. un mēģināj., 5.—; Tēvu valoda, lasāmgrām. 3. kl., 4.—; 5. kl., 4.50; Matēmatika 5. kl. 3,50; Trimdas izdev. grām. katalogs, ilustr. (ar piesūt. 0,60 pastmarkās), u.t.t.

Iespiešanā: Jaunatnes žurnāls Ulubele 2. uc. nr. (Redakc.: E. Berkmanis, 13b, Murnau/Obb., Postfach 19, Germany; abon. par 3 nr. 4.80); Akurāters, Pēteris Danga, rom.; Niedra, Pie Azandas upes, rom.; Brigadere, Anneles grāmata, Norīša daudzkrās. ilustr., pilnīgs izdev., ies.; Rommels, Tuksneša velns (Kaujas Afrikā), ilustr.; Raudive, Silvestra triloģija; prof. Jurēvičs, Pamatatziņas; Garīgu dziesmu grāmata, uc.

Citu apg. jaun. izdevumi: Jaunsudrabiņš, Es stāstu savai sievai, 10.—; Dziļums, Vēja kaņepe, 8.50; Vīksna, Mums jābrien jūrā, 9.50; Ieviņš, Siržu likteņi, 7.—; J. Grīns, Dadzīvotāji, 5.75; Hamsuns, Pa aizaugušām takām, atmiņas, 6.40; Mauriņa, Baltais ceļš ?; Dziļleja, Paradīzes sargs, 4.50; Janševskis, Mežvidus ļaudis I, 8.—; Kārkliņš, Vientulības kalns, 10.—; Undsete, Krist. Lavrāna meita I—III, 8.—, 10.—, 10.—; Lagerkvists, Baraba, 6.25; Hese, Narciss un Zeltamute, 7.90; Žids, Sievu skola, 7.90; Rupainis, Māra mostas I, 10.—; Kociņa, Eiropas vārtos I, II, 6.—, 8.—; Salminene, Katrīne I, II, 5.75, 6.75; Strēlerte, Gaismas tuksneši, dzej., 6.50; Ādamsons, Sapņu pīpe, dzej., 6.—, u.t.t.

Kalendāri: Mantnieka, Gada grāmata, 4.—; Dīķa, Sienas kal., 1.75; Laika, Mākslas kal., 3.50; Bitītes kal., 1.25; Alaiņa, Tēvijas kal., 1.50; Rirdāna, Drosmiņa kal., 1.75; Kabatas kal., ies., 1.80, u.t.t.

Bilžu grāmatas bērniem: Skujiņa, Kas var gadīties, 2.80; Šternbergs, Gada ainas, 2.—; Grimmi, Sarkangalvīte, 3.75; Misiņbārdis, 1.50; Pastnieks nāk!, 1.—, u. t. t.

Jaunatnei: Rūķa Labrenča skola, 2.—; Dadžu Juris, 2.—; Priekšpilsētas noslēpums, 2.—; Brigadere, Skarbos vējos un Akmeņu sprostā, ā 3.—; Jaunsudrabiņš, Stāsti par maziem pilsētniekiem, 1.70; Ūdeņi, 2.50, Baltā grāmata I, II, 7.—, 8.50, Zaļā grāmata, ies., 10.50; Austriņš, Puiškans, 4.—; Niedra, Zemnieka dēls, 1.20; Dziļums, Meža Andrievs un Sētnieks Čiepsts, ā 3.—; Purapuķe, Savs kaktiņš . . ., 4.50; Dziļleja, Mans brālītis, 1.—; Pumpurs, Lāčplēsis, 2.50; Brīnumzeme, 120 pasakas un teikas, 2.50; Kamoliņš, 1000 taut. dz., 2.50; Mēmais precinieks, 1.—; Minhauzens, 2.—; Kalpa zēna vasara, 1.—; Ganu Jūle, 0.90; M. Eglītis, Meist. Celma kapella, 1.50; Paaudžu pils, 1.—; Blaumanis, Pērkona negaiss, 0.50, Indrāni, 1.50; Poruks, Sirdsšķīsti ļaudis, 1.; Blaumaņa un Poruka daiļd. izlase, 1.—; Saulieša darbu izlase, 3.80; Apsīšu Jēk., Pie pag. tiesas, Svešos ļaudīs, Bagāti radi, ā 1.—; prof. Šmita, Brīnumu pasakas, 1,80; Pasaku vācelīte, 1.—; L. t. pasakas par zvēriem, 5.75; Pa briežu pēdām, 1,20; Laiks bērniem: Lācītis dodas pasaulē, Pintiķu ciems, Princese Papardīte, Lācītis Pū, Ziemsvētku pasakas, Pinokio, ā 2.—; Daba I, II/III, ā 1.—, 1.50; Robinsons Krūziņš I, II, ā 4.50, Nils Holgersons I—III, ā 4.50, u. t. t.

Romāni: Jaunsudrabiņš, Jaunsaimnieks un velns, 11.—, Nāves deja, 8.50, Kapri, 2.50; Aigars, Lietuvēna dzīres, 9.—; A. Niedra, Katrīne Ābele, 8.—; Rožu pelni, 3.—; Flobērs, Bovarī kundze, 10.50; Lieti nāk I, II, ā 6.—, 5.50; Al. Grīns, Zemes atjaunotāji II, 4.50, Dvēseļu putenis I, 4.—, Tobago, 7.30, Pel., Sark. un Melnais jātnieks, ā 6.—; Raudive, Nolādētās dvēseles II, 5.50; Brigadere, Trīs pasaku lugas, luksa izdevums, ies. 12.—; Mērneku laiki, ies., ilustr., 15.—; Kn. Lesiņš, Janka mūzikants, 6.—, Mīlestības zīmogs, 2.—; Rainis, Indulis un Ārija, ies., 7.50; Rietumu pasaule (ASV rakstniec.!), 6.—; Zariņš, Drāmas ikdienā, ies. 12.50; Sv. Ludviga tilts, 4.50; Gailīts, Pāri bangainiem ūdeņiem, 6.50 un Liesmojošā sirds, 4.—; Deglavs, Rīga, 4.50; Ieviņš, Sidraba birzs, 4.—; Vējiem līdzi, II—IV, ā 5.—; Dambergs, Visv. Tūla jaunība, 4.—; Orvels, 1984., 7.90; Bojers, Izceļotāji, 6.—; Baltie dievi, I—III (rot.), ā 8.50, 7.—, 6.50; Strindbergs, Hēmsalnieki, 6.—; Voltērs, Kandids, 4.50; Balzaks, Eižen. Grandē, 6.25; Hemingvejs, Ardievas ieročiem, 7.25; Steinbeks, Mēness norietējis, 5.—; Žids, Pastorālā simfonija, 3.60; Ardievu Mr. Čips, 3.50; Nakts lidojums, 3.50; Negaisa nakts, ies. 6.25; Konreds, Taifuns, 3.50.

Stāsti, noveles: Jaunsudrabiņš, Piemini Latviju!, 1.—, Atbalss, 2.—, Liktenis, 2.; Moors, Portreja, 3.50; Akurāters, Virsaiša galva, 2.—, Draugi un gadi, 2.50; Rozītis, Mezgli, 3.20; Miesnieks, Dūkas kungs . . ., 4.—; Salnais, Taifuns, 2.50, Nolādētais līcis, 2.—; J. Rudzītis, Spīdola Nāves salā, 1.—; Kadilis, Nenozīmīga pašsar., 1.50, Noveļu izlase II, 2.50; Dambergs, Zaļais rakstniec. koks, 4.—; Dr. Glāss, ies., 5.—; Anšl. Eglītis, Maestro, 6.50, Sīkstā dzīvība, 6.50, Švābu kapričo, 10.—; Henri, Stāsti, 2.—; Miķelsone, Bābeles gūstā, ies., 4.80; Grebzde, Ieva, ies., 4.50, Sērmukšļu pag. ļaudis, 1.50; Aigars, Labais malums, 2.—; Māc. Arn. Lūsis, Leģendas, 1.80; Klīdzējs, Pajumte, 3.50; Mocarta ceļojums . . ., 2.—; Gulbis, Pie sapņu ezera, ies., 1.—; Dziļums, Pelni, 1.—; Blaumanis, Noveles, 3.—; Virza, Straumēni, ies., 4.75; Sināts, Meži mostas (medn. stāsti!), 2.80; Kliāns, Sāts, 2.—; Kārkliņš, Koka karote, 2.—; Salna, Pildāmspalva, 0,80; Ezeriņš, Viesības Kalnāres pilī, 2.—; Zīverts, Kāds, kura nav, 1.50, Tīreļpurvs un Rakte, 3.50, lugas; Novellen vom Baltischen Meer, 4.—, u.t.t.

Dzeja: Čaks, Mūžības skartie, 9.70; Ķezbere, Ilūzijas, ies., 5.—; Švābe, Bargā laikā, 2.—; Grots, Vēstules Solveigai, br., 2.80, ies. 4.—; Breikšs, Svēts mantojums, ies., 4.—; Trīs autori (Sniķere, Jēgens, Sodums), 6.80; Puškins, Namiņš priekšpilsētā, 2.20; Virza, Karalis Nameitis, 1.—; Dievi un zemnieki, 0.50; Bairons, Manfreds, 1.50; Ādamsons, Asfodeles, 4.—; Kl. Zāle, Zvani pusnaktī, ies., 5.—, Pārdegšana, 1.50; Urnežus, Torņi liesmās, 2.50; Dagda, Līdzības, 3.—; Fr. Dziesma, Dzīvei draugos, 1.50; Dāle, Laika rasa, 1.50; Zeltiņš, Balādes, 2.—; Liepa, Mēness akmens, 2.50, u. t. t.

Praktiska satura: L. Zeltene nr. 8—11, ā 2.50; Ed. Paegle, Celaine, 3.—, Krāja, 1.—, L. r. ābecīte, 5.—; Brastiņš, L. rakstu kompozīcija, 3.50; Tamborēšana un adīšana, 5.—; Daiļamatniecība, 3.60; Latv. un mod. virtuve, 10.—; Prakt. virtuve, 4.—, Mājas cepumi, ies. 4.90; Dr. Nīmanis, Mazbērns, 4.—; Dr. Buduls, Veselīga dzīve, 6.90; Auto vad. rokas grām., 1.—; Ķīmija iekaro pasauli, 4.50; Ķīmiskā meža technoloģ., 12.—; Rožleja, Koka režģu būves, 6.—; Leiše, Putnkopība, 6.—; Inž. Elgūts, Radiotechnika I, II, ā 5.—, 6.—; Grapmanis, Krāsu fotografija, 6.—, u. t. t.

Mācības grāmatas: Prof. Blese, Latv. literāt. vēst. (vec. posms), 6.—; Dziļleja, Poētika, 6.—; Skuja, Rakstniec. teorija, 4.—; Ceļa maize, 2. kl., 4.—; Viegla gaita, ābece, ies., 5.—; Gaide, Latv. val. mācība, sist. kurss, 3.—; Kreicers, Ievads latv. rakstniecībā, 2.—; Lāpa — dzej. tautskolām, 3.—; Tomāss, Latvijas ģeografija, 4.—, Eiropas ģeografija, 4.50; Miķelsons, Latvijas vēsture, 3.50; Zālītis, Vispār. vēsture, 5.—; Kaufmanis, Matēmatikas teorija, 3.—; Ozoliņš, Pirmie soļi matēmatikā 6./7. kl., ies., 5.—; Cīrulis, Dziesmu avots, mūzikas māc., 5.—; Sineps, Mūzika un mūziķi, 2.50; Dziesmas (88) jaukt. koriem, 6.—; Darbiņš, Latvijas statist. pārskats, 1.—; Endzelīns, Šacha mācība, 2.50; Latvijas karte, 8.—; Eiropas karte, 2.—; ASV karte, 6.—; Skolas liecības, svētku kartiņas, ā 0.20; Šķērslīniju burtn., 0.30; Uzdevumu burtn., 0.40, u. t. t.

Svešvalodām: Pogina, A Course of English, 6.—; Turkina, Latv.-angl. vārdn., 6.50; Latv.-vāc. vārdn., 4.—; Vāc.-latv. vārdn., 3.—; prof. Blese, Ilustr. latv.-franču-spāņu vārdn., 2.—; Collins II (vācu-angļu val.), 7.50; Dangavs, Spāņu val. pašmāc., 5.—; Vācu-franču frāžu māc., 4.—; Phrase Book, 1.20; Brush up . . ., 2.—, u. t. t.

Dažādi: G. Celmiņš, Eiropas krustceļos (apcietinājumā!), 4.—; Kravčenko, Es izvēlējos brīvību I—III, ā 3.20; Pie dzintara jūras, dziesmas, 2.50; Likumi un noteikumi karā cietušiem (LCK), 2.—; Ģenerālis Goppers, kara atmiņas, 2.50; Jongs Rommels (rot.), 9.—; Baumanis, Kr. Barons, biograf., 2.50; Trimdas rakstnieki I, 4.80; Ceļa zīmes, Zviedr. mēnešr. nr. 3/7, 2.50; Ludvigs, Mēs bez Latvijas nenorimsim!, 3.—; Art. Bērziņš, Pazīstamas sejas, biograf., 3.—; Labais gans, 2.50; Nebīsties, tici vien, 1.80; Mežezers, Gaišā gaitā, 1.—; Saīsin. dziesmu grāmata, ies., 3.; Liperts, Divējādi cilvēki, apcere, 2.50; Ceļš 7/9, 2.50; Ceļš uz sekmēm I, II, ā 2.—; Rainis, Kalnā kāpējs, aforismi, 2.50; Latv. ekonom. pamati, 2.—; Gruzna, Feļetoni, 1.—; Rob. Kochs, 2.50; Rirdāns, 35-ielāpi, 4.50; prof. Spekke, History of Latvia, 25.—; Deportēto latv. saraksts (pārdod tikai pazīst. personām!), 20.—; prof. Liberts, Eiropas simfonija, gleznu reprodukc. u. t. t.

Pieprasiet katalogu!

(559)

Tito iztīra pilsētnieku kabatas

JUGOSLAVIJAS NEGALS AR PIECGADES PLĀNU

Kad maršals Tito 1947. g. aprīlī skupčinā paziņoja Jugoslāvijas piecgades plānu, viņš deklarēja: „Bez šī plāna reālizēšanas nav iespējams rast pamatus mūsu zemes saimnieciskai un politiskai neatkarībai." Vēsture esot mācījusi, ka agrārvalstis vienmēr paliek otrās šķiras valstis, teica Tito, un tāpēc gribēja ar plānošanu un vadīšanu vien Jugoslāviju pēkšņi pārvērst par rūpniecības valsti. Bet izrādījās, ka nepietiek vis būt proletārietim un īstam komūnistam, lai paveiktu lielas lietas.

Sākot piecgadi, ik gadus 28 proc. tautas ienākumu paredzēja plāna ieguldījumiem, no tiem pusi smagās rūpniecības uzņēmumos. Rezultātā drīz vien sāka pietrūkt patēriņa preču un pazeminājās dzīves standarts. Produkcija rūpniecībā un lauksaimniecībā kritās. Visā zemē tagad var redzēt atsāktas varenas sabiedriskas un rūpniecības celtnes, ko nav izdevies pabeigt, nedz uzsākt ražošanu. Rentgena spuldžu fabriku Nišā gan pabeidza pirms 3 gadiem, bet ar visiem daudzajiem ārzemju lietpratējiem tā vēl neko ievērības cienīgu nav producējusi. Zemnieku nevar, tā sākot, pa nakti pārvērst par smalkmechaniķi, ne arī tik ātri pieradināt pie modernu lauksaimniecības mašīnu apkalpošanas un kopšanas. Tādēļ vienmēr gandrīz puse šo mašīnu atrodas remontā. Līdzīgi ir ar modernajām kalnrūpniecības mašīnām, kuras piegādāja vācieši savas okupācijas laikā. Pašā Belgradē, tāpat kā citur, var redzēt plašā mērogā aizsāktas ministriju, biroju un viesnīcu būves — tikai tukšus dzelzbetona skeletus. Tā produkcija nevis kāpusi, bet mazinājusies, un piecgade cietusi neveiksmi.

Sava nozīme te ir konfliktiem ar kominforma zemēm. Plānu pieņēma laikā, kad Jugoslavija vēl bija padomju bloka sastāvdaļa. Maskava tai bija paredzējusi izejvielu un pusfabrikātu piegādātāja lomu, lai dotu pretim padomju fabrikātus. Bet Jugoslavijas saimniecības padomes priekšsēdis neatteicās no saviem plāniem padarīt valsti saimnieciski autarku. Kad beidzot Jugoslaviju izstūma no kominforma, tā saglabāja savu politisko neatkarību. Bet saimniecība, ārējā tirdzniecība, kas līdz tam bija pilnīgi pieskaņota padomju bloka vajadzībām, nu bija tikpat pilnīgi jāpārskaņo uz rietumiem. Bez tam Belgrade tagad spiesta uzturēt stipru armiju, kas prasa 15 proc. no tautas ienākumiem un nosūc darba rokas rūpniecībai un lauksaimniecībai.

Pati grūtākā problēma tomēr ir zemnieku pasīvā pretestība. Tie ne tikai nepilda nododamo produktu normas, bet pat sākuši samazināt atsevišķu lauksaimniecības kultūru platību. Kā 30. oktobrī rakstīja Vjesnik, Kroatijā izpildīti tikai 38 proc. no sējumu plāna, pret 55 proc. pag. gadā. Dažos apgabalos, pēc Zadruga informācijas, apsēti tikai 2—13 proc. no ziemas kviešiem paredzētās platības. Zemnieku pretestībai ir vairāki iemesli. Ceturtā daļa laucinieku apvienoti kolhozos. Tito viņiem bija apsolījis pēc 3 gadiem brīvu izvēli — palikt kolhozos vai aiziet. Bet kad pēc šī termiņa vairums zemnieku gribēja kolchozus pamest, advokātus, kas aizstāvēja viņu lietas, notiesāja kā sabotierus ar augstiem cietuma un pārmācības nama sodiem.

Arī vēl patstāvīgajiem zemniekiem daudz nepatikšanu ar valdību. Viņi spiesti savus ražojumus par zemām cenām pārdot valsts organizācijai Otkup, bet viņu ienākumu nodokli iestādes pa lielākai daļai nosaka ļoti „brīvi", it īpaši „kulakiem", kam ir 15—35 hektari zemes. Valdība tagad gan grib piekāpties, nosakot stingras ienākumu nodokļa normas. Otkupam turpmāk būtu obligāti jānodod tikai labība, taukvielas un vilna. Pastāv arī plāns pārtikas saimniecību pavisam atbrīvot no ierobežojumiem, bet valdība no pieredzes baidās, ka tad zemnieki varētu iegūt nevēlami lielu pārsvaru valstī.

Tad nu Belgrade atradusi šādu recepti: dzelzceļu tarifus pēkšņi paaugstināja par 300 proc., lai ierobežotu „maišeļnieku" braucienus. Ar 1. novembri brauciens tramvajā maksā 15 dinaru, agrāko 4 dinaru vietā. Pie tam iedzīvotāju caurmēra ienākumi ir 3500—5000 dinaru! (Iedomājieties, ka Latvijā pie 350—500 latu ienākuma tramvaja biļete maksātu 1,50 lata!) Bez tam paredzēts paaugstināt īres maksas, gāzes, ūdens un elektrības tarifus, — tā iztukšojot pilsētnieku kabatas, lai tie nespētu maksāt zemniekiem spekulātīvas cenas par produktiem. Panākumi tomēr diezgan apšaubāmi, jo liela daļa tirdzniecības uz laukiem jau tā kā tā notiek maiņas darījumu veidā. Pilsētnieki maina vai nu no agrākiem laikiem saglabātas mantas, vai arī Care un citu saiņu saturu, kurus Jugoslavijā saņem lielā skaitā. Valdības soļu rezultāts var būt vienīgi jau tā zemā dzīves standarta vēl tālāka pazemināšanās, sevišķi tiem iedzīvotājiem, kam vispār nekā nav ko mainīt. Nepietiek apkarot slimības simptomus, jāārstē tās cēloņi. Zemnieku pasīvā pretestība ir simptoms, ne slimība. Slimība ir mēģinājums lauksaimniecības zemi vienā rāvienā pārveidot par rūpniecības valsti.

R. T.

Plāno izdot Ceļa maizes otro daļu

Latviešu kultūras valde pēdējā sēdē Etlingenā piešķīra 150 marku pabalsta Augustdorfas latviešu ģimnazijai, kā arī pārrunāja jautājumu par Ceļa maizes otrās daļas izdošanu, par ko sazināsies ar grāmatas autoriem.

Fonda valde, piedaloties priekšsēdim A. Šildem, locekļiem V. Janumam un H. Zāgaram un kandidātam V. Hāzneram, plašāk pārrunāja arī skolu jautājumu un apstiprināja pārskatu par pabalstiem skolām, kas šai mācības gadā līdz šim sasniedz 1700 DM. Tā kā kopš pag. gada ziedojumu akcijas Ārtava Latvijai fondam jaunu ieņēmumu nav bijis, bet tikai izmaksas, valdes priekšsēdis apņēmās stāties sakaros ar mūsu centrālajām organizācijām citās zemēs, lai mēģinātu iegūt kādu atbalstu latviešu skolu uzturēšanai Vācijā.

H. V.

Pie mūsu „melnajiem" Etlingenā

LATVIEŠU DARBA UN SARDŽU ROTAS PAPILDINA REZERVES

Plašajās un ērtajās Reinzemes kazarmās Badenes tekstiliju, papīra un metallrūpniecības pilsētiņā Etlingenā, netālu no Karlsrūes, izveidojies plašs darba vienību centrs. Kopā ar divām vācu darba rotām te novietojušies V. Reinekes vadītā 7566. transporta rota, kā arī daļa no J. Apiņa vadītās 8252. būvniecības rotas, kopā 190 latviešu, kā arī vēl nedaudz igauņu.

Ar savu darbu un stāju latvieši izpelnījušies amerikāņu vadības atzinību. Vislabākās attieksmes pastāv ne vien ar vācu darba vīriem, bet arī ar Etlingenas iedzīvotājiem. Pastāv Daugavas Vanagu nodaļa ar 45 biedriem, un, tāpat kā pārējie mūsu sardžu un darba vīri, arī Etlingenas latviešu „melnie" ir cītīgi pabalsta devēji mūsu grūtdieņiem, atbalstījuši studentus un atsaukušies visām ziedojumu vākšanas akcijām. Nodibinātas arī attieksmes ar vietējiem bij. vācu karavīriem, kas piedalījušies cīņās pret boļševikiem. Taupīgākie darba vīri iegādājušies sev satiksmes līdzekļus. Vairākiem ir motocikli, vienam arī auto. Abas rotas pastāv jau no 1947. gada. Galvenās grūtības ir panākt attālāk, piem. britu joslā, dzīvojošo ģimeņu novietošanu tuvākā apkārtnē. Vācu iestādes šai jautājumā parasti atrunājas, ka nespēj palīdzēt. Amerikāņu vadība palīdz darba vīriem pa laikam apciemot ģimenes, gādājot par transportu.

Decembra pirmajā nedēļas nogalē Etlingenas darba vīri bija uzņēmušies viesmīlīgu nama tēvu lomu, un Reinzemes kazarmās 1. un 2. dec. notika vairāku mūsu centrālo organizāciju un institūtu darba sēžu sesija. Par apspriežu iespējām un viesu uzņemšanu sirsnīgi rūpējās mūsu darba vīri ar kapt. V. Reineki un ltn. Nedisonu priekšgalā. Svētdienā notika informācijas sanāksme, kurā darba vīrus par mūsu organizāciju darbību informēja LCKV priekšsēdis V. Janums, DV Rietumvācijas (centrālās) valdes sekretārs V. Hāzners un britu joslas sardžu un darba vienību baltiešu sakaru virsnieks plkv. A. Silgailis.

Tautiešu tālākā izceļošana jūtami skārusi arī darba rotas, un no abu Etlingenas rotu pamatsastāva izceļojuši jau ap 70 proc. Nav mazums arī to, kas, sarūgtināti par izceļošanai radītiem šķēršļiem, paši izlēmuši palikt Vācijā. Tomēr emigrācijas dēļ radusies vajadzība pēc jaunām rezervēm. 7566. darba rota ar apkārtrakstu latviešu nometnēm aicinājusi pieteikties interesentus. Vecuma robeža ir 18—45 g., atskaitot atsevišķu arodu speciālistus. Kandidātiem jābauda IRO tiesiskā aizsardzība. Atalgojums ir pēc dienesta pakāpēm, un „rekrūtis" pirmajā mēnesī saņem 186 DM bruto. Kareivis (Rt) saņem 230, dižkareivis (Pfc) 250, kaprālis (Cpl) 275, seržants (Sgt) 325 DM utt. Rotas locekļi dzīvo kopīgā novietojumā un saņem brīvu uzturu un apģērbu. Uzņemšanas lūgumiem jāpievieno policijas atsauksme (Führungszeugnis), ārsta apliecība, ka neslimo ar lipīgām slimībām un spējīgs fiziskam darbam, kā arī īss dzīves apraksts, norādot aroda prasmi.

Uzņemtajiem kandidātiem piesūta dzelzceļa brīvbiļeti braucienam uz darba vietu. Turp dodoties, katrā ziņā iepriekšējā dzīves vietā jāizņem algas nodokļa karte (Lohnsteuerkarte), invalidu apdrošināšanas karte (Invalidenversicherungskarte) un apliecības (Mitgliedsbescheinigung) no slimo kasēm, kurās bijis apdrošināts. Lūgumi adresējami: Company Commander, 7566 Lbr. Svc. Co., Rheinland-Kaserne, Ettlingen/Bd. (rotas komand. V. Reineke). Līdzīgi noteikumi ir arī citām darba rotām: 8252 Lbr. Svc. Co. (turpat; rotas komand. J. Apinis), 7132 Lbr. Svc. Co., Kaiserslautern II, Postfach 409 (rotas komand. J. Zegners), 8850 Lbr. Svc. Co., Kaiserslautern II, Postfach 394 (rotas komand. T. Kārkliņš). Atšķirīgi noteikumi ir latviešu sardžu rotai — 8920 Lbr. Svc. Co., Ludwigsburg, Königsallee 43 (rotas komand. G. Skaistlauks).

M. D.

Rakstīs Latviešu leģiona vēsturi

(Turpinājums no 1. lpp.)

Jau pēdējā DV delegātu sanāksme augustā nolēma iegādāties invalidu mītnes vajadzībām nekustamu īpašumu — namu ar nelielu saimniecību dārzkopībai, sakņkopībai un putnkopībai. Starplaikā notikusi sazināšanās ar citu zemju DV valdēm par iespējamo materiālo atbalstu, kā arī izraudzīts vajadzībām piemērots objekts Holandes pierobežas pilsētiņā Štatlonā. Gruntsgabala lielums ir nepilni 2 akri, ar trīsstāvu namu un augļu un sakņu dārzu, kā arī nelielu dīķi. Gar robežu tek neliela upīte. Ir arī dažas mazākas blakusēkas. Namā 35 dzīvojamās telpas, bet pagrabā plašas saimniecības un noliktavu telpas ar saldētavu. Nams apgādāts ar visām labierīcībām, jo tajā kādu laiku atradusies pilsētas slimnīca. Telpas apdzīvojamas arī bez remonta, bet īpašnieks apsolās namu pēc līguma parakstīšanas uz sava rēķina izremontēt vai pārbūvēt. Objekta cena ir 80.000 DM, kas uzskatāma par zemu. Namā varētu uzņemt ap 100 invalidu, bet kopā ar ģimenes locekļiem un personālu ap 150 personu. Tajā uzņemtu tikai pilnīgi darba nespējīgos, neredzīgos, dubultamputētos uc. Nama uzturēšanas izdevumus pēc iespējas segtu paši invalidi no savām rentēm, kas tādas saņem. Namam jau pieteikušies arī vairāki citi pircēji vai īrnieki. Objektu būtu iespējams iegūt lietošanā uz vairākiem gadiem arī kā īres objektu par 450 DM mēnesī; kopā ar izdevumiem par apkurināšanu, apgaismošanu, gāzi un ūdeni izdevumi mēnesī sasniegtu 600 DM. Mītni varētu izveidot arī par invalidu darba centru vai vēl citādi.

Valde konstatēja, ka var sagaidīt atsaucīgu palīdzību arī no ārpuses un līdzekļus varētu sagādāt. Līdz pirkumam nepieciešamās summas savākšanai nolēma namu īrēt, panākot īres maksas ieskaitīšanu pirkšanas summā. Pirmo mēnešu īri solījuši segt DV Amerikā. Nolēma lūgt un pilnvarot visu zemju DV valdes ziedojumu vākšanas akcijai.

Plašākas pārrunas radīja jautājums par Latviešu leģiona vēstures izdošanu. Pie tās jau strādā plkv. A. Silgailis, un viņa darba izvilkumus publicēs DV biļetens brīvām pārrunām. Atzina, ka vēstures sagatavošanu nedrīkst vilcināt, jo tā jāveic, kamēr liela daļa leģiona cīņu dalībnieku vēl turas vienuviet Vācijā un kamēr vispār pieejami tiešie liecinieki šim cīņu posmam. Valde lūdza galvenā redaktora pienākumus uzņemties plkv. A. Silgailim, bet komisijas darbā piedalīties ģen. R. Bangerskim, plkv. V. Skaistlaukam, plkv. R. Kociņam uc. Izmantojami būs arī Latviešu leģiona štāba archīvā vienkopus esošie vēsturiskie dokumenti.

Organizācijas centrālās valdes izveidošana veicas sekmīgi. Vairums nodaļu jau nobalsojušas par DV priekšnieku, tāpat jau izraudzīta lielākā daļa centrālās valdes locekļu. No Vācijas centrālai valdei izraudzīja V. Hāzneru un A. Bērziņu. Pirmajā sēdē tā sanāks nāk. gada sākumā Vācijā vai Anglijā. Visā pasaulē pastāvošo DV nodaļu vēlētai centrālai valdei būs ievērojami plašāka baze un moraliskas tiesības, jo līdz šim centrālās valdes pienākumus pildīja tikai Vācijas delegātu vēlētie locekļi.

Uz Ziemsvētkiem sadalāmo pabalstu summu nodos sadalīšanai nodaļām, kam pirmā kārtā pabalstāmas invalidu ģimenes, kurās aug bērni. Organizācijas locekļiem, kā arī atbalstītājiem un labvēļiem, kam ir sevišķi nopelni DV mērķu sekmēšanā, nolēma izsniegt atzinības balvas. Par visiem aprūpējamiem Vācijā būtu jāiekārto kopēja kartotēka, aprūpes darbu vēl ciešāk saskaņojot ar Latviešu paspalīdzības fondu un aprūpes organizācijām ārpus Vācijas. Ar 1. janvāri Vācijā darbosies tikai viens aprūpes birojs Augustdorfā A. Bērziņa vadībā. Turp pārceļas arī amerikāņu joslas DV invalidu fonds.

H. V.

SPORTS

Latviešu airētāju četrinieks Anglijā

Kad 1947. g. pavasarī abi ar bij. US airētāju T. Kleinu iebraucām Lesterē, mūsu pirmais mērķis bija vietējais airētāju klubs. Sākums izrādījās nesekmīgs — bez laivu sarga neviena cita neizdevās satikt. Pēdējais, nespēdams mūs informēt par uzņemšanas iespējām klubā, bija tomēr tik laipns, ka lepni parādīja mums zem krasta kokiem paslēpušās laivu mājas iekšieni. Kā gan tur visa nebija! Sākot ar mazajām smailītēm līdz slaidajiem astoņniekiem, kas gulēja glīti sakārtoti četros stāvos gar sienām. Aizkustināts no redzētā, Kleins noglāstīja te vienas, te otras laivas sānus. Skaidri redzēju, cik ļoti viņš mīlēja šīs mēmās laivas, kuŗu vadīšana prasa tik daudz pūļu un prasmes. Un drauga acīs arī skaidri lasīju, ka viņš cerēja kādu baltu dienu irties šais laivās Anglijas ūdeņos.

Kad vasara iegriezās otrā pusē, pienāca tik ilgi gaidītā ziņa — Kleins uzņemts Lesteres airētāju klubā ar pilnām tiesībām treniņiem lietot toreiz tik ļoti apbrīnotās laivas! Pirmo aiŗa vēzienu Anglijas ūdeņos mūsu airētājs izdarīja vieniniekā. Atceros kādu treniņu, kurā viņš izbrauca kopā ar kādu angli. Kleins slaidos smēlienos lika laivai vienmērīgi slīdēt pa gludo ūdens virsmu, bet anglis airēšanā ielika visu savu spēku. Reizēm likās, ka laiva, spēji rauta uz priekšu, pazudīs zem ūdens... Pēc neilgas cīņas anglis „sacensību" uzdeva, apgrieza laivu un aizirās pretējā virzienā... Viņa iedomīgais lepnums bija zaudējis pret latvieša airēšanas māku. Kopš 1948. g. Kleins iedalīts Lesteres pilsētas senioru izlases četriniekā. Piedalīdamies ar labiem panākumiem gan vieninieku, gan četrinieku sacensībās, viņš izpelnījies nedalītu vadības atzinību.

„Es ticu, ka mums Anglijā drīz būs latviešu četrinieks," 1950. g. vasarā, ciemodamies Londonā, teica Kleins, stāstot par savām uzvarām un zaudējumiem. Biju skeptisks, jo labi zināju, ka latviešu četrinieks bija Kleina sen lolotais sapnis, bet zināju arī to, ka šis nodoms grūti reālizējams — varbūt vienkārši tālab, ka Kleins Anglijā vienīgais, kas jau sēdējis un airējis sacīkšu laivā; visi pārējie būtu vēl tikai jāiepazīstina ar sacīkšu airēšanas pamatelementiem. Un tas prasa ne vien milzīgu darbu, bet arī ilgu laiku. Kleina nodoms tomēr piepildījās. Strādājot dienā fizisku darbu, vakaros trenējoties un sestdienās piedaloties sacīkstēs, viņš tomēr atrada vēl laiku pulcināt ap sevi jaunus airēšanas sporta entuziastus. Anglijas cietzemes vidienā 1951. g. sezonā dzima pirmais latviešu airētāju četrinieks trimdā (Vācijā latviešu laivās airēja tikai vecie airētāji). Jaunajā četriniekā airēja: T. Kleins, E. Raibacis, Z. Akots, U. Lūsis un stūrmanis A. Lūsis. Savas pirmās uguns kristības viņi maija beigās piedzīvoja Notinghemā. Latviešu četrinieks piedalījās 1203 m distancē iesācēju klasē 25 laivu konkurencē. Anglijas upes ir tik šauras, ka parasti sacensības notiek tikai starp divām laivām — tā attīstās kas viena zaudējuma sistēmas tabulai līdzīgs. Pirmais latviešu pretinieks bija Notinghemas universitāte. Jau sākumā iedegās sīva cīņa, un latviešiem tikai distances beigu daļā izdevās atrauties un uzvarēt ar puslaivas garumu. Jau pusstundu vēlāk nācās airēt pret Mančestras universitāti. Latvieši atrāvās jau sākumā un attālinājās arvien vairāk. Tā ka uzvara šķita jau droša. Pēdējos 300 m jauno airētāju nervi tomēr neizturēja, tie sāka airēt saraustītāk, kas samazināja laivas ātrumu. Tikai par nedaudz centimetriem uzvarēja angļu studenti.

Pavisam latviešu airētāju četrinieks, kas vēlāk izvēlējās nosaukumu Banga, 1951. g vasarā piedalījās 5 sacīkstēs, uzvarot Notinghemas universitāti, Stratford-on-Avon RC, un Notinghemas Britania RC. Banga sacensībās aizstāvēja Lesteres airētāju kluba krāsas.

Kādreiz iekoties, Kleins izteicās: „Mūsu pretinieku lielākā daļa ir universitāšu un koledžu pārstāvji, kuŗi katru vakaru dažas stundas var veltīt treniņiem, kas airēšanā tik ļoti nepieciešams. Turpretī mēs, strādājot smagu fizisku darbu, to varam atļauties tikai 2 reizes nedēļā. Pie airēšanas nav nepieciešams tik daudz spēka kā technikas un izjūtas, sākot ar kāju pirkstgaliem un beidzot ar deguna galu. Vissvarīgākais tomēr ir balanss. Mūsu puišiem intērese ir, un es ticu, ka mums drīz būs arī latviešu astoņnieks."

Jā, nu arī es tam ticu, jo Kleins jau ar četrinieka noorganizēšanu ar savu enerģiju panāca gandrīz vai neiespējamo!

R. Bulle

Latviešu sportisti Eiropā un citos kontinentos

Latviešu vieglatlēti R. Kukēvics un P. Riemeris, startējot no Box Hill kluba, Melburnā (Austrālijā) piedalījās sezonas atklāšanas sacīkstēs. Kukēvics grūda 16 mārc. lodi 12.27 m tālu, bet Riemeris veica 100 jardus 10.6 sek.

Kirkland Lake (Kanadā) latviešu sporta kopas vieglatlētikas sacīkstēs piecciņu beidzis vienīgi V. Teteris, paliekot nedaudz aiz O. Feldmaņa jaunā trimdas rekorda. Teteris lēca tālumā 6.10 m, meta disku 28.96 m, skrēja 200 m 24.8 sek., svieda šķēpu 38.16 m un skrēja 1500 m 4:23.2 min. Ozoliņš veica tāllēkšanā 5.16 m, bet Gremze un Dzērvītis absolvēja 1500 m distanci 5:11.8 resp. 5:29.6 min.

Toronto notika Amerikas latviešu meistarsacīkstes paukošanā ar zobenu, kurās piedalījās 13 labākie ASV un Kanadas latviešu paukotāji. Pēc reti spraigām sacensībām, kuŗu norisē finālā neiekļuva vecmeistars A. Aizstrauts, V. Bergs un E. Mellis, meistartitulu izcīnīja Imants Krūmiņš (ASV), atstājot 2. vietā H. Zichmani (Kanada), 3. Z. Kakliņu (ASV), 4. Vēveri, 5. Muskatu un 6. Ploriņu (visi Kanada). Lielākais pārsteigums izrādījās Muskata starts, kas tikai nesen no junioru klases iekļuva senioros.

261. latviešu sardžu rotas vīri Goslarā sacentušies šacha turnīrā, kurā uzvarēja vada komandieris Ansis Pērkons, iegūstot 16 p. no 18 iespējamiem. 2. vietā ierindojās Wchm. Z. Krūmiņš, bet 3. A. Rauska. Uzvarētāji saņēma balvas.

Pašreiz emigrācijā varam lepoties ar vienu vienīgu sieviešu basketbola vienību. Lai gan vairākās vietās jau pastāv nodoms tādu dibināt, tomēr pagaidām basketbola laukumā debitē tikai Bradfordas Trimdas meičas. Sākoties angļu līgas spēlēm, arī Trimdas basketbolistes, pēc veiksmīgiem startiem pag. sezonā, no jauna apliecināja savu gatavību, ar 31—28 (7—15) uzvarot Lidsas universitātes sieviešu vienību. Trimdas meičas uzvaru izcīnīja otrādi, kad 4 piezīmju dēļ laukumu atstāja labākā spēlētāja Kurzemniece un vienība palika 4 spēlētāju sastāvā. Bez Kurzemnieces Trimdas sastāvā vēl bija Andere, Bencone, Runckovska un igauniete Timno.

Tradicionālajā Veterbijas kausa izcīņā basketbolā šoreiz, salīdzinot ar iepriekšējiem turnīriem, mazs izrādījās dalībnieku skaits. Piedaloties pa vienai lietuviešu un igauņu vienībai, kā arī Bradfordas Trimdei, pārākais izrādījās latviešu komplektējums. Trimdas piecnieks kausu izcīnīja jau 2. reizi. Līdzīgs uzvaru skaits ir arī Anglijas latviešu meistarvienībai Londonas DVP, tādēļ ar interesi gaidāma abu vienību tikšanās pavasara turnīrā, kur izšķirsies kausa galīgais ieguvējs.

Toronto igauņi iztiekuši priekšlikumu Latviešu sporta apvienībai Kanadā dibināt Baltijas sporta komiteju Kanadā. Tās uzdevums būs saskaņot visu triju Baltijas tautu sporta organizēšanas darbu. LSAK priekšlikumam piekritusi, un jaunā komiteja drīzumā uzsāks darbību.

Latviešu sporta apvienības Kanadā valde ievēlējusi sportistu goda tiesu, kas veiks arī disciplinārās kollēģijas pienākumus. Goda tiesas statūtus izstrādājis mag. iur. A. Tīcmanis. Goda tiesā ievēlēti: Vilis Rozenbergs, inž. Podnieks un P. Pavasars.

CEP Lorient ceļā uz visaugstāko līgu

CEP Lorient šogad pirmo gadu spēlē visas Francijas mērogā 2. līgā (div. Excellence). Pēc 5. kārtas loriānieši atrodas tabeles galvgalā bez neviena zaudējuma. Pēdējā spēlē CEP uzvarēja Guincamp ar 77—52. Pieminējams, ka Londonas DVP basketbolisti savas Francijas turnejas laikā Guincamp pieveica ar 50—45. Vienā grupā ar CEP pašreiz spēlē arī 3 Parīzes klubi, no kuŗiem spēcīgākais Stade Français. Pret šo vienību CEP spēlēs 15. decembrī, un šīs sacensības uzvarētāju daļēji jau varēs uzskatīt par līgas drošāko uzvaras kandidātu, kam nodrošinātas tiesības nākošā gadā spēlēt Francijas visaugstākā līgā. Labā gatavībā pašreiz ir abi latviešu CEP spēlētāji Zebaliņš un Lūsars. Pirmais 5 spēlēs ieguvis viens pats 137 punktus.

A. M.

Vājuma brīdis vai kaķa un peles taktika?

MŪSU PARĪZES KORESPONDENTA SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI

Interesantu ieskatu UN amerikāņu delegācijas taktikā dod delegāta M. J. Mansfīlda simultānā īsviļņu radio sarunā ar Amerikas reportieriem. Mansfīlds uzskata, ka Višinska smiekļi par Ečesona deklarāciju atbruņošanās jautājumā bijuši vājuma pazīme. Viņš atgādina, ka tai pašā laikā Pad. savienība ar draudiem pieprasījusi Turcijai un Norvēģijai izstāties no Atlantika pakta. Visi šie faktori norādot, ka Krievija jūtot spiedienu, un cerams, ka tā nākšot pie prāta un sākšot diskutēt problēmas, kas skar pasaules mieru. Tautas lūkojoties uz abiem antagonistiem cerībā, ka izdosies izlīdzināt domstarpības, jo, bruņošanās sacensībai turpinoties, eksplozija neizbēgama.

Pēc politiskās komisijas vienprātīgā lēmuma tiešām varētu likties, ka amerikāņu pacietība, savienota ar zināmu reālu spiedienu, būs attaisnojusies, jo Višinskis beidzot cēla roku par atbruņošanās apakškomisijas radīšanu lielā vienprātībā ar Loidu (Anglija) un Džesupu (ASV). Taču pēdējais bija diezgan skeptisks par jaunradītās apakškomisijas sekmīgo darbību. Tā notika aiz slēgtām durvīm, un jādomā, ka Višinskis tur protestējis pret 10. oktobrī ASV kongresā pieņemto savstarpējās drošības likumu, ar ko esot paredzēts radīt bruņotas sabotieru grupas, kas operētu pašā Pad. savienībā, kā arī satelītvalstīs (100 milj. dolaru asignējums).

Šķiet, ka šo pašu likumu un ar to asignētās summas būs domājis Latvijas draugs, ASV kongresa loceklis O. K. Armstrongs, kas Latvian Bulletin starp citu norāda, ka viņš piederot grupai, kas projektējot sasaukt konferenci, lai apspriestu „psicholoģisko karu pret komūnismu". Konference izstrādāšot plānu, lai sniegtu lielāku palīdzību pagrīdes vadoņiem viņu centienos uzturēt dzīvu pretestību padomju vadniekiem, lai tur arī tie izplestu savu agresiju. Tālāk Armstrongs solās mudināt ASV valdību atbalstīt pretestību komūnistu kontrolei, un ka viņš un tā draugi nestoši strādāšot par labu revolūcionārai akcijai pret Latvijas un tās kaimiņu brīvības ienaidniekiem un par šo zemju galīgu atbrīvošanu.

Šis pats kongresa loceklis, nesen būdams Parīzē, iesniedzis oficiālu pieprasījumu UN amerikāņu delegācijas loceklim, lai tie kopsapulcē nekavējoties ierosinātu jautājumu par verdzību un piespiedu darbiem Pad. savienībā un satelītvalstīs, par padomju režīma aģentu izdarīto tautu iznīcināšanu (genosīdu) Latvijā, Igaunijā un Lietuvā, kur masu aresti, deportācijas un nāves sodi notiekot vēl tagad. Viņš arī rādīja žurnālistiem šim iesniegumam pievienotu Amerikas strādnieku federācijas (AFL) izdotu karti ar Pad. savienībā un satelītvalstīs esošām koncentrācijas nometnēm. Šis pieprasījums laika ziņā sakrīt ar mūsu sūtņu līdzīga satura iesniegumu UN ģenerālsekretāram.

Protams, četru valstu apakškomisija nav propagandas tribīne, kādēļ jādomā, ka tur nebūs vietas retorikai un daiļrunības „ziediem", bet drīzāk sīkstai tauvas vilkšanai. Katrai pusei sava mentālitāte, politiskā un diplomātiskā cīņā izstrādāti paņēmieni. Ar aizturētu elpu miljoniem cilvēku gaidīs, vai taisnās lietas aizstāvjiem arī būs pienācīgi veikla un efektīga taktika, lai gūtu uzvaru šajā cīņā par šo mieru.

Erve

Parīzē, decembrī.

Brīvās Eiropas trimdas universitātē divi latvieši

Novembrī sākās pirmais mācību gads jaundibinātajā Brīvās Eiropas Trimdas universitātē (Université en exil de l' Europe libre) Strasburgā. Kā zināms, tanī bija paredzēts uzņemt ap simts Austrumu un Centrāleiropas bēgļu studentu. Šis skaits apmēram realizēts: no 85 zēniem un 5 meitenēm, kas ieradušies Strasburgā, visvairāk ir dienvidslāvu (18), tiem seko čechoslovaki, poļi, ungāri, pieci lietuvieši un divi latvieši.

Galvenās, t. i. fakultāšu lekcijas notiek pie Strasburgas franču universitātes. Seminārī Austrumeiropas un atsevišķo zemju politikā un ekonomijā pagaidām nedarbojas, jo nav vēl piesaistīti šo jautājumu speciālisti — attiecīgo tautību profesori.

Studenti apdzīvo Chateau de Pourtales, kas atrodas gandrīz Reinas krastā, liela, krāšņa parka vidū. Jaunā universitāte nākošajā mācību gadā cer uzņemt daudz lielāku bēgļu studentu skaitu. Jācer, ka arī latviešiem tad būs paredzēts vairāk vietu.

R. M.

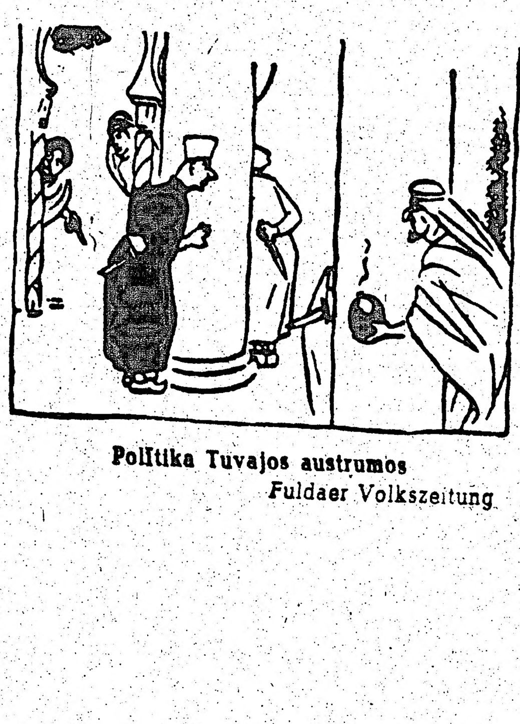

Politika Tuvajos austrumos

Fuldaer Volkszeitung

NEDĒĻAS POLITIKA ĪSUMĀ

Vai Adenauera rožu kociņam plauks lapas? — Divas Vācijas Šaijo pilī — Spāka protesta demisija Strasburgā — Ziemeļkorejas salas pret lidlaukiem

BONNA:

Rietumvācijas ministru prezidents un ārlietu ministrs Dr. Adenauers atgriezās Bonnā noteiktā pārliecībā, ka apciemojumam britu galvaspilsētā bijis visai liels panākums un tiešām ievadījis jaunu posmu abu valstu attieksmēs. Ja, ierodoties Londonā, Adenaueru sagaidīja arī sīkais salu valsts lietus, simbolizējot tās iemītnieku skeptisko atturību, tad aizbraucot, pēc audiences pie karaļa Džordža VI, viņš tikpat simboliski saņēma kā dāvanu rožu kociņu. Izkāpjot no britu augstā komisāra sēra Aivona Kērkpatrika lidmašīnas Vānerheides lidlaukā pie Ķelnes, bundeskanclers ar brūnā linu audumā ietīto tikko metru augsto stādu salīdzināja jaunās abu valstu attieksmes — par cik stāds plaukšot, par tik abu valstu politika nesīšot augļus. — Kā Adenauers savā ziņojumā kabinetam uzsvēris, Rietumvācija neapšaubāmi atkal kļuvusi pati par faktoru Eiropas spēku spēlē. Čērčils esot bundeskancleram noteikti apliecinājis, ka, līdzīgi viņam, kategoriski noraida Vācijas neitrālizācijas iespēju varbūtēju sarunu rezultātā starp rietumvalstīm un Maskavu. Toties konservātīvo valdība gan centīšoties visiem iespējamiem līdzekļiem pārliecināt Kremli, ka bažas par varbūtēju rietumvalstu uzbrukumu Pad. savienībai esot nepamatotas un visa bruņošanās notiek tikai stingri defensīvos ietvaros.

PARĪZE:

UN 2. politiskā komisija jau decembra sākumā uzaicināja Rietumu un Austrumvācijas delegātus ierasties Parīzē un deklarēt komisijā savu viedokli brīvu vēlēšanu jautājumā visas Vācijas mērogā. Bonna un Rietumberlīne savus delegātus — bundetaga viceprezidentu Šēferu, CDU frakcijas prekšsēdi Heinrichu Brentano un Rietumberlīnes lielvecāko Ernstu Reuteru — izraudzīja tūlīt. Pēc padomju delegācijas vadītāja Višinska nostājas likās, ka Austrumvācija delegātus vispār nesūtīs. Te pēkšņi ienāca ziņas, ka, pretēji autsrumjoslas vicepremjēram un komūnistu partijas vadītājam Ulbrichtam, ministru prezidents Grotevols iestājies par delegācijas nosūtīšanu. Kas īsti noticis aiz Pankovas kulisēm, nav zināms, bet pēc otrreizējā UN ģenerālsekretāra pieprasījuma austrumjosla pēdējā minūtē deva pozitīvu atbildi un iecēla delegāciju, kurā piedalās ministru prezidenta biedri Nuške un Bolcs, Austrumberlīnes pilsētas galva Eberts un ārlietu viceministrs Akermans. Pēdējais īstenībā ir nozīmīgākais delegācijas loceklis, Kremļa uzticības vīrs. Tā UN politiskajai komisijai šais dienās nācās uzklausīt „divas Vācijas". Padomju josla nebija mainījusi savu kategoriski noraidīgo nostāju attiecībā uz UN izmeklēšanas komisiju — tās nosūtīšanu Pankova uzskata par „nepiedodamu iejaukšanos vācu tautas iekšējās lietās". Parīze deva Austrumvācijai lielisku iespēju savus propagandas argumentus par Vācijas vienību pacelt starptautiskā forumā, pie reizes netieši radot iespaidu, it kā arī rietumu pasaulē atzītu tās režīmu par likumīgu un līdztiesīgu ar citām demokratiskām iekārtām. — 4 lielvalstu slepenajām sarunām atbruņošanās jautājumā beidzoties, to vadītājs, kopsapulces prezidents Nervo izdeva paskaidrojumu, ka joprojām pastāvot „būtiskas domstarpības" starp rietumiem un austrumiem par atomieroču aizliegšanu. Tā 10 dienu ilgās slepenās sarunās notikusi vienīgi pastāvošo domstarpību izkristallizēšanās, kaut arī dažos punktos panākta vienošanās.

STRASBURGA:

Eiropas konsultātīvās sapulces sesijai tuvojoties beigām, plēnums apsprieda komisiju darba rezultātā ierosināto pārvalstiska organa radīšanu, kas būtu kompetents tiklab militāros, kā politiskos jautājumos. Šī bija Strasburgas „lielā diena". Tiesa, progress vienotas Eiropas radīšanā ir lēnāks, nekā daudzi šaipus un viņpus Alantijas okeanam vēlētos. Protestējot pret to, līdzšinējais Eiropas padomes prezidens Pols Anrī Spāks no sava amata aizgājis. Bet četri Eiropas valstu ārlietu ministri, — divi pie tam savu valdību galvas — runādami viens pēc otra, apliecināja, ka gatavība upurēt daļu suverenitātes par labu kopējai politikai Eiropas kontinenta zemēs pēdējo nedēļu laikā tomēr nostiprinājusies. Vēl dedzīgāk par Francijas ārlietu ministru Šumanu, Beļģijas ārlietu ministru Vanzēlandu un savu itaļu kollēgu — ministru prezidentu un ārlietu ministru Degasperi — pārnacionāla iestādījuma radīšanu prasīja Rietumvācijas ministru prezidents un ārlietu ministrs Dr. Adenauers. Ilgstošus aplausus izpelnījās viņa runa ar motto: „Mums jārīkojas tūliņ — rīt varētu jau būt par vēlu." Adenauers prasīja drīzu Šumana plāna ratifikāciju, kā arī Plevēna plāna izstrādāšanu, lai ne mirkli nekavētos Eiropas aizsardzības kopības radīšana. Angliju bundeskanclers aicināja pagaidām piesaistīt šais plānos kā asociētu valsti, izsakot pārliecību, ka tā kļūs par pilntiesīgu locekli, tikko „mazā alianse" būs pierādījusi savas dzīvot spējas un pozitīvus rezultātus. Pēc pšreizējiem plāniem, jau pavasarī Rietumvācija sāks formēt pirmos karaspēka kontingentus Eiropas armijas ietvaros. — No rezolūcijām, kuras Eiropas konsultātīvā sapulce pieņēma sesijas nobeigumā, boļševisma okupētās zemes visvairāk var interesēt prasība radīt īpašu fondu palīdzībai šo zemju politiskajiem bēgļiem un īpaši jaunajai paaudzei, lai tā arī trimdā varētu tālāk izglītoties, nezaudējot savu nacionālo kultūru.

PANMUNDŽOMA:

Lai pārvarētu „nāves punktu" sarunās par pamieru, UN sarunveži izteikuši gatavību upurēt dažas stratēģiski svarīgas salas, kas tagad UN spēku okupētas, lai savukārt panāktu komūnitu koncesijas citos punktos. UN vēlētos arī pēc pamiera savus spēkus apmainīt ar svaigiem, un prasa, lai komūnisti, pēc pamiera parakstīšanas pārtrauktu lidlauku būvi. Bez tam komūnistiem par šo piekāpšanos jābūt ar mieru tūlīt apspriest kaŗa gūstekņu jautājumu, pieļaut starptautisku inspekciju arī aizmugures apgabalos un aviācijas izlūkdarbību virs visas Korejas territorijas. — ASV prezidents Trumens pēkšņi pārtrauca savu atvaļinājumu, lai Vašingtonā apspriestos ar ģenerālštābu. ASV Tālo austrumu virspavēlniecībā Tokio uzskata par iespējamu, ka šais apspriedēs pieņemti svarīgi lēmumi uzbrukumu forsēšanai, ja komūnisti visdrīzākajā laikā neizšķirtos par UN pamiera priekšlikumu akcepēšanu.

KAIRO:

Pēc jaunām sadursmēm starp britu karaspēku un ēģiptiešiem Kairo valdība nopietni apsvērusi diplomātisko sakaru pārtraukšanu ar Angliju. Oficiāls kabineta lēmums nav pieņemts. Taču ministru prezidenta Našā Pašas prestižs būtu smagi apdraudēts, ja tas drīz nereaģētu radikālā veidā uz neseno britu uzdrīkstēšanos, par spīti Kairo valdības aizliegumam, nojaukt kādu ciemu, lai izbūvētu tiešu pieeju kādai britu kaŗa spēkam Suecas kanāla joslā svarīgai ūdens sūkņu stacijai. Ēģiptiešu policija neuzdrošinājās iejaukties.

G. G.

Sarkanās krizantēmas — ar dadžiem

Anglijā, Koventrijas pilsētā nesen viesojās Staļingradas pilsētas galvas vietniece Tatjana Muraškina. Šis apciemojums notika abu šo kaŗa laikā visvairāk cietušo pilsētu noslēgtās draudzības ietvaros. Koventrijas pilsētas valde bija sagatavojusies „augstās viešņas" uzņemšanai, sagādājot iespējami ērtu dzīvokli, plašu grāmatu klāstu utt. Sabiedrībai sevišķi uzsvēra, ka apciemojumam ir absolūti apolitisks raksturs. Iedzīvotāji likās to ņēmuši vērā un visur parādīja laipnu uzņemšanu. Muraškina piedalījās vairākās dinejās un apciemoja strādniekus ogļraktuvēs. Taču gluži bez politikas šis apciemojums nepalika.

Kamēr ogļraktuvēs strādnieki pieklājīgi uzklausījās Muraškinas vārdos un izteiktajā cerībā, ka Koventrijas strādnieki tāpat kā Staļingradā strādājot mieram, šo pašu runu atkārtojot kādā arodbiedrības sapulcē, sāka birt starpjautājumi, kādēļ Pad. savienība nedodot izceļošanas atļaujas britu sievām — krievietēm utt. Tāpat Koventrijas pilsētas galvas kundze atteicās piedalīties Muraškinas sagaidīšanā, jo tikko bija saņēmusi ziņu par savas meitas saderinātā krišanu Korejas frontē.

Turienes latvieši Muraškinai piesūtīja „apsveikuma" vēstuli. Taču visnepatīkamāko pārsteigumu rūdītajai boļševistei sagādāja kāds nepazīstams vīrietis. Apciemojot Birminghemas pilsētas valdes namu, viņš tai pasniedza sarkanu krizantēmu pušķi. Pavadvēstulē, ko bija parakstījuši pilsētā dzīvojošie lietuviešu bēgļi, starp citu bija teikts: „Mēs apsveicam jūs ar apciemojumu šai brīvajā zemē ar augsto kultūru un civilizāciju, kur mēs, lietuvieši, esam atraduši patvērumu. Mums ir lielas ilgas pēc mājām, saviem draugiem un piederīgajiem Lietuvā. Kā jūs zinat, sarakstīšanās ar Lietuvu ir neiespējama, ja negrib vēstules saņēmējam sagādāt nepatikšanas. Griežamies pie jums ar lūgumu kaut ko darīt, lai apgaismotu Lietuvā apspiesto un uz Krievijas vergu darbu nometnēm deportēto likteni. Šīs sarkanās puķes lai atgādina jums nevainīgo lietuviešu asinis, kas izlietas un joprojām līst par brīvību, cilvēku tiesībām un patiesu mieru."

Čechoslovakijas satiriķi sagādā valdībai galvassāpes

Jau pag. gada beigās Čechoslovakijas oficiālais ilustrētais nedēļas žurnāls bija uz laiku slēgts, jo tā parastajā izdevumā bija ieviesušās pretkomūnistiskas karikatūras. Starplaikā čechoslovaku pagrīdes kustībai izdevies nerēgulāri, bet diezgan bieži izdot „uzlabotu" žurnāla izdevumu, kura ārējās lappuses pilnīgi līdzīgas īstajām, bet pārējās satur pretkomūnistiskus rakstus, dzejas, zīmējumus utt. Dikobraz nelegālajam izdevumam esot tagad visai plašs lasītāju skaits kā Prāgā, tā visā Čechoslovakijā.

Žurnāla 26. n-rā kāda karikatūra tēlo valsts prezidentu Gotvaldu cērtam jau smagi apdegušam un kroplam kokam — Prāgas kompartijai — nost arvien jaunus zarus un prātojam, vai tas vēl spēs atkopties. Blakus šim raksturīgajam „tīrīšanas" tēlojumam un izzobojumam ir kāds cits zīmējums, kas rāda Gotvaldu, ministru prezidentu Zapotocki un citus valdības locekļus dodamies pie Staļina lūgt palīdzību un — atgriežamies plikā. Paraksts: Staļins mūs laipni uzņēma un — palīdzēja, kā to dara vienmēr . . .

Žurnāls iespiests uz laba papīra, un to pa pastu piesūta arī visiem komūnistu varasvīriem. Ievadraksta nobeigumā lasītāji aicināti atrakstīt vai pa tālruni paziņot, ko viņi par šo izdevumu domā. Bet uzdotās adreses un telefona numuri patapināti no komūnistiskā Rude Pravo — Prāgas valdības oficioza . . .

DAŽOS VĀRDOS

Aizsardzības ministriju Bonnai organizēt nolēma atļaut 6 Plevēna plāna valstu ārlietu ministri, tikko attiecīgās valstis būtu plānu ratificējušas.

Bumbu atentātu organizēšanā, kuŗi nesen prasīja 2 nogalinātos un 12 ievainotos, par vainīgu atzinies 24 g. v. Erichs fon Adacs.

Iegūt Eizenhauera piekrišanu kandidatūrai 1952. g. prezidenta vēlēšanām ASV Parīzē ieradies Herolds Stesens.

Ar 377 pret 240 balsīm Francijas nacionālā sapulce izteica uzticību Plevēna valdībai.

Bēgt no parlamenta pa rezerves durvīm nupat nācās Iranas ministru prezidentam Musadekam, kautiņa dēļ starp poziciju un opoziciju.

Jauna „lielvalsts" Rietumvācijā radusies, Virtembergai-Hoencollernai, Virtembergai-Bādenei un Dienvidbādenei plebiscītā izsakoties par apvienošanos.

Drastiskas tīrīšanas valsts aparātā drīzumā nodomājis izdarīt ASV prezidents Trumens.

„Stipro vīru" uz Malaju komūnistu terroristu apkaŗošanai drīzumā nosūtīs britu valdība.

Likvidēta Anglijas valsts padome, kas izpildīja karaļa pienākumus viņa slimības laikā.

No 3,2 uz 2 miljardiem dol. pie zināmiem noteikumiem samazināt Rietumvācijas pēckaŗa parādus gatava ASV valdība.

Pamazām savos krastos pēc lielajiem plūdiem iegājusi Po upe Italijā.

Varbūtējo reakciju Krievijā atomuzbrukuma gadījumā amerikāņu aviācija cenšas noskaidrot, nopratinot bēgļus.

Tīrīšanas arī Bulgārijā, kas skartu pat pašreizējo ministru Červenkovu, sagaidāmas drīz, ziņo Newsweek.

Par 500 dolariem brīvībā iespējams tikt no Ungārijas un Čechoslovakijas, iemaksājot šo summu attiecīgajai „centrālei" Vīnē.

Atdot Olimpa kalnam veco rotu, to apmežojot, nodomāts no ASV financiālās palīdzības līdzekļiem.

Pēc Vulkāna izverduma taifūns piemeklējis Filipīnu salas, pie vismaz 300 Hibokhbokas vulkāna upuŗem prasot 188 jaunus.

Italijas mierlīguma revīziju visām signatārvalstīm pieprasījis Romas kabinets.

Draudzību Tito, sakarā ar Jugoslavijas ciešāku iekļaušanos rietumu pasaulē, apsolījis Grieķijas ministru prezidents ģenerālis Plastiras.

Dīna Raska vietā, kas kļuvis par Rokfellera fonda prezidentu, ASV ārlietu viceministra pienākumus Tālo austrumu jautājumiem uzņēmies Džons Ellisons.

Staļins būtu ar mieru satikties ar Čērčilu, bet tikai Maskavā, — ziņo britu kreisais masu laikraksts The People.

NKVD sevišķi kontrolposteņi raugās, lai sarkanarmijas kaŗavīri, kas apmeklē Vīnes operu, iegādātos divas ieejas kartes sēdvietām krēslu rindu galos. Katram sarkanarmietim jāieņem ārējā sēdvieta, lai blakus viņam paliktu brīvs krēsls kā „izolācijas josla", kas kavē varbūtēju sarunāšanos ar „reakcionārās rietumu pasaules" cilvēku.

Cīņu pret daudzsievību uzsākusi Ēģiptes karaļa Faruka sieva Narimena. Faruks, kas ir daudzsievības aizstāvis, ievietojis vairākos Kairo laikrakstos šīs savas jaunās sievas „politikas" kritiku.

Čechoslovakijas armijā uzņem sievietes, — ziņo Prāgas laikraksts Prace. Kaut gan kaŗa ministrijas noteikumos paredzēts, ka uzņemamas tikai 17—24 g. v. sievietes, daudzas „demokratiskās Čechoslovakijas pilsones asarām acīs pierādījušas, ka ir derīgas kaŗadienestam un panākušas, ka tās iedala kaŗaspēka vienībās.

Seši NKVD virsnieki un instruktori nonāvēti Austrumvācijas tautas policijas kaujas lidotāju skolā Vitembergā. Vietējai NKVD vadībai radušās aizdomas, ka skolā atrodas pretkomūnistisku skrejlapiņu izplatītāju centrāle, kāpēc izdarīta pēkšņa kratīšana, kuŗas secībā Austrumvācijas topošie „Staļina ērgļi" uzbrukuši NKVD vīriem.

Par spiegošanu un sabotāžu Sofijā iesākta prāva pret 9 bulgāriem.

Spiegošanā apsūdzēti 19 ASV sūtniecības darbinieku Bukarestā.

200 franču tanku iepērk Šveices armija.

Arī Šveices laikraksti spiesti paaugstināt maksu, lai izlīdzinātu pieaugušās papīra cenas.

Tekstiliju, kakao un šokolades racionēšanu izbeigusi Norvēģijas valdība.

Britu fašistu vadonis sērs Osvalds Moslijs nolēmis galīgi pārcelties uz Īriju.

Asāku rīcību pret komūnistiem, ieskaitot prāvākus cietumsodus un pat nāves sodu, atļauj jaunie grozījumi Turcijas sodu likumā.

Itaļu dziedonis Benjamino Džili pēc koncertiem dažādās Vācijas un Austrijas pilsētās Romā rīkos koncertu par labu plūdu katastrofas upuŗiem.

2 amerikāņu iznīcinātājus un 6 lielgaballaivas saņēmusi Italijas valdība.

Indiešu-iraniešu naftas sabiedrība nodibinājusies ar 8,8 milj. DM pamatkapitālu.

Vienīgi Pad. savienība un tās satelītvalstis noraidīja Ženēvas starptautisko nolīgumu par radio raidītāju viļņu gaŗumu sadalījumu, ko parakstīja 65 valstis.

292 markas mēnesī š. g. pirmajā pusgadā vidēji izpelnījuši Rietumvācijas rūpniecības strādnieki, neieskaitot raktuves — vīrieši caurmērā 326, bet sievietes 192 DM.

554 markas minūtē jeb 16.620 DM nedēļā par 30 minūšu uzstāšanos televīzijas raidījumos 5 gadus pēc līguma pelnīs amerikāņu filmu zvaigzne Džindžere Rodžerse.

120.000 marku gadā un tik pat daudz reprezentācijai saņem UN ģenerālsekretārs Trigve Lī.

Paraugkolhozi Meklenburgā, pēc preses ziņām, sagaidāmi nākamgad.

Romā sācis iznākt nedēļas laikraksts Il Populo d'Italia Nuovo, kas nosaukumā no kādreizējās Musolini avīzes atšķiŗas vienīgi ar piekarekli „Nuovo" (jaunā).

30 angļu stenotipistes nosūtītas uz Kanadu, lai novērstu tur pastāvošo darbinieču trūkumu.

Amerikāņu pārbaudes komisija apbraukā Vācijas amerikāņu joslu, izraugoties iecelošanai ASV piedzīvojušus laukstrādniekus, teraco amatniekus un palīgstrādniekus.

„Par 50 proc. samazināt ugunsgrēku skaitu" piecgades plāna ietvaros apņēmušies Austrumberlīnes ugunsdzēsēji.

Atkal atjaunot publiskos namus, kuŗus Francijā pirms 5 gadiem slēdza ar likumu, tagad oficiāli pieprasījis senāta loceklis Diins; šo „nopietno problēmu" varot atrisināt vienīgi tā, kā to savā laikā darījuši Solons, Kārlis Lielais, pāvests Pijs V, Indriķis IV, Napoleons un Klemanso.

Apvienība cīņai pret troksni ar saukli „Sargiet savus nervus" nodibināta Štutgartē.

Par Makša un Morica tēlu izmantošanu tūrisma un cita veida propagandai Volfenbitelas pilsētu tiesā iesūdzējis Vilhelma Buša darbu apgāds Minchenē.